

แนวทางการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาค่าการก่อเหตุรุนแรง
ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

โดย

พลตรี บุญชัย เกษตรตระการ
รองผู้อำนวยการศูนย์ประสานการปฏิบัติที่ ๕
สำนักงานปฏิบัติการกึ่งรักษาความมั่นคงภายในกองทัพบก

นักศึกษาวិทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๑
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๑ - ๒๕๖๒

หนังสือรับรอง

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ได้อนุมัติให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคล เรื่อง “แนวทางการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาการก่อเหตุรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้” ลักษณะวิทยุทธศาสตร์ของพลตรี บุญชัย เกษตรตระการเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรรุ่นที่ ๖๑ ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๑-๒๕๖๒

พลโท

(ขจรฤทธิ์ นิลกำแหง)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

บทคัดย่อ

เรื่อง แนวทางการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาการก่อเหตุรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้
ลักษณะวิชา ยุทธศาสตร์

ผู้วิจัย พลตรี บุญชัย เกษตรตระการ **หลักสูตร** วปอ.รุ่นที่๖๑

งานวิจัย “แนวทางการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาการก่อเหตุรุนแรงใน จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ๓ ประการ คือ ๑. เพื่อศึกษาสถานการณ์ด้านการก่อเหตุรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ๒. เพื่อศึกษาปัญหา และอุปสรรคในการสนับสนุนแก้ไขปัญหาการก่อเหตุรุนแรงใน จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ ๓. เพื่อกำหนดแนวทางการสนับสนุนแก้ไขปัญหาการก่อเหตุรุนแรงใน จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีขอบเขตการวิจัย ๔ ด้าน ได้แก่ ๑. ด้านเนื้อหา ได้แก่ สถิติเหตุรุนแรง ยุทธศาสตร์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ๒. ด้านพื้นที่ ประกอบด้วย ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ ๔ อำเภอของจังหวัดสงขลา ๓. ด้านประชากรผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญ ที่มีความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์ในด้านการแก้ไขปัญหาการก่อเหตุรุนแรงใน จังหวัดชายแดนภาคใต้ ไม่น้อยกว่า ๑๐ ปี จำนวน ๑๐ ท่าน และ ๔. ด้านเวลา เป็นการศึกษาในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๔๗ ถึง พ.ศ.๒๕๖๑ การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ๓ ขั้นตอน ได้แก่ ๑. การรวบรวมข้อมูล ๒. การจัดระเบียบข้อมูล และ ๓. การวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ๑. เหตุรุนแรงใน จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ ถึง ๒๕๖๐ ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตจำนวน ๖,๕๔๔ คน และมีผู้บาดเจ็บจำนวน ๑๒,๙๖๓ คน โดยลักษณะการก่อเหตุรุนแรง มีความยืดหยุ่น และเรื้อรัง ในลักษณะที่เป็นรูปแบบ (Pattern) ที่ความรุนแรงที่ขึ้นสูงๆ ต่ำๆ ตามวงรอบ ๕ ปี (5 Years Seasonality) โดยจำนวนผู้เสียชีวิตลดลงมากในปี ๒๕๕๑ ต่อจากนั้นค่อนข้างคงที่ และมีแนวโน้มค่อยๆ ลดลงตั้งแต่ปี ๒๕๕๗และ ๒. แนวทางการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาการก่อเหตุรุนแรงใน จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีข้อเสนอแนะที่นัยสำคัญต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกระบวนการนโยบายสาธารณะในการแก้ไขปัญหาการก่อเหตุรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ สรุปได้ดังนี้ ๑. ข้อเสนอแนะระดับนโยบายจำนวน ๓ ข้อเสนอแนะ ๒. ข้อเสนอแนะระดับผู้ปฏิบัติทั้งในส่วนกลาง และในระดับพื้นที่ใน ๖ มิติ ๑๒ ข้อเสนอแนะ สำหรับข้อเสนอในการวิจัยครั้งต่อไป เห็นควรให้มีการวิจัยเจาะลึกลงไปในแต่ละมิติของกระบวนการนโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหา จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้ได้ข้อมูลในรายละเอียดมากขึ้น ซึ่งจะทำให้สามารถปรับปรุงกระบวนการนโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหา จังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้ตอบสนองต่อวิสัยทัศน์ด้านความมั่นคงของ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

Abstract

Title : The Supporting Guidelines in Solving Violence Incidents in the Southern Border Provinces

Field : Strategy

Name : Maj.Gen. BoonchaiKrasattrakarn **Course**NDC **Class**61

The qualitative research study of “The Supporting Guidelines in Solving Violence Incidents in the Southern Border Provinces” is aimed to achieve three research objectives; 1.to study the circumstances of violent incidents, 2.to study problems in solving violence incidents in the Southern Border Provinces and 3. to specify the supporting guideline in solving violence incidents in the Southern Border Provinces. There are four research scopes as follow; 1. Content scope; incident statistics, strategy and relating researches, 2. Area scope; three southern border provinces and four districts in Songkhla provinces, 3.Expert scope; ten Experts that have at least ten years of experience working in the Southern Border Provinces and 4.Time scope; the period of data studied is between 2004 – 2018. The study reveals two significant research results as follow; 1.the violence incidents has caused 6,544 people in loss of life and 12,963 casualties. The pattern of the incidents was seasonal of 5-year period. The loss of life decreased dramatically in 2008 and gradually reduced after 2014 and 2.The Supporting Guidelines in Solving Violence Incidents in the Southern Border Provinces” which comprises of 2.1 three policy guidelines, 2.2 12 operational guidelines in 6 dimensions and 2.3 the recommendation for future research in this area of study in order to improve the public policy related to the solving violence incidents in the Southern Border Provinces.

คำนำ

งานวิจัย “แนวทางการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาการก่อเหตุรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการทบทวนการดำเนินการ และผลการดำเนินการในการแก้ไขปัญหาการก่อเหตุรุนแรง จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ดำเนินการโดยทุกรัฐบาลในช่วงเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๔๗ – ๒๕๖๒ และการศึกษาเพิ่มเติมในลักษณะงานวิจัยเชิงคุณภาพผ่านการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านความมั่นคง ที่มีประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาการก่อเหตุรุนแรงมากกว่า ๑๐ ปี ส่งผลให้ผู้วิจัยได้เห็นภาพรวม และรายละเอียดของการดำเนินการดังกล่าว และสามารถนำมาพัฒนาเป็นแนวทางสนับสนุนเพิ่มเติม ให้การแนวทางที่มีอยู่เดิมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ไม่มากนักน้อยต่อการแก้ไขปัญหการก่อเหตุรุนแรง จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นปัญหาระดับชาติ ที่ส่งผลกระทบเชิงลบทั้งในและนอกพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

พลตรี

(บุญชัย เกษตรตระการ)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๖๑

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
Abstract	ข
คำนำ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
ขอบเขตของการวิจัย	๓
วิธีดำเนินการวิจัย	๔
ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย	๔
คำจำกัดความ	๕
บทที่ ๒ แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	๖
แนวความคิดเรื่องยุทธศาสตร์	๖
ทฤษฎีความขัดแย้ง	๑๔
ทฤษฎีการเพิ่มประสิทธิภาพ	๑๗
ทฤษฎีการบูรณาการ	๑๙
สถิติเหตุการณ์ ตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ - ๒๕๖๑	๒๐
ยุทธศาสตร์ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา	๒๒
ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาเหตุการณ์รุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้	๒๔
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๒๖
กรอบแนวคิดของการวิจัย	๓๐
สรุป	๓๑

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ ๓	สถานการณ์การก่อเหตุรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้	๓๓
	สถานการณ์เหตุรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้	๓๓
	การดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๓๔
	ปัญหา และอุปสรรคในการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาเหตุรุนแรง	
	ในจังหวัดชายแดนภาคใต้	๓๗
	สรุป	๓๙
บทที่ ๔	แนวทางการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาการก่อเหตุรุนแรง	
	ในจังหวัดชายแดนภาคใต้	๔๐
	วิเคราะห์ปัญหา และอุปสรรค	๔๐
	กำหนดแนวทางการสนับสนุนแก้ไขปัญหาการก่อเหตุรุนแรง	
	ในจังหวัดชายแดนภาคใต้	๔๕
	สรุป	๔๘
บทที่ ๕	สรุปและข้อเสนอแนะ	๔๙
	สรุป	๔๙
	ข้อเสนอแนะ	๔๙
บรรณานุกรม		๕๑
ประวัติย่อผู้วิจัย		๕๔

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๒-๑	งบประมาณในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงฯ	๑๘
๔ - ๑	รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้	๔๓
๔ -๒	ปัญหา และอุปสรรคที่มีนัยสำคัญในมุมมองของผู้เชี่ยวชาญ	๔๔
๔ -๓	ปัญหาข้อขัดข้องสำคัญ และแนวทางสนับสนุนเพื่อแก้ไขปัญหา	๔๖

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
๒-๑	เปรียบเทียบจำนวนเหตุการณ์ใน จชต. แยกรายเดือน (ม.ค.๔๗-เม.ย.๖๐)	๒๐
๒-๒	เปรียบเทียบจำนวนการเสียชีวิต และบาดเจ็บรายปี (๔๗-๕๙)	๒๑
๒-๓	เปรียบเทียบจำนวนเหตุการณ์ ผู้เสียชีวิต และผู้บาดเจ็บรายปี (๔๗ - ๕๙)	๒๑
๒-๔	เปรียบเทียบของจำนวนรวมประเภทเหตุการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (๔๗ - ๕๙)	๒๒
๒-๕	กรอบแนวคิดของการวิจัย	๓๑
๔-๑	กระบวนการนโยบายสาธารณะ	๔๕

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

ปัญหาการก่อเหตุรุนแรงในจชต.ที่มีมายาวนานซึ่งเป็นปัญหาที่มีความซับซ้อนละเอียดอ่อนและมีความเชื่อมโยงกันในหลายมิติ สาเหตุหลักประการหนึ่งคือ การบิดเบือนโดยอาศัยเรื่องอัตลักษณ์ชาติพันธุ์มาลยาและประวัติศาสตร์รัฐปัตตานี โดยการต่อสู้ที่ใช้ความรุนแรงเป็นผลมาจากคนกลุ่มหนึ่งที่มีอุดมการณ์ที่ต้องการแบ่งแยกดินแดนได้นำเงื่อนไขดังกล่าว มาขยายผลในการใช้ความรุนแรง ทำให้เกิดบรรยากาศความน่ากลัว และทำให้เกิดความไม่ไว้วางใจระหว่างรัฐกับประชาชน และประชาชนกับประชาชนเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ได้ปรากฏมีปัญหาใหม่ที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญคือ ปัญหายาเสพติดปัญหาภัยแทรกซ้อนอื่นๆ ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเชื่อมโยงให้มีการสร้างสถานการณ์ความรุนแรงโดยมีเป้าหมายให้เกิดความสูญเสียต่อเจ้าหน้าที่รัฐ พื้นที่ทางเศรษฐกิจและความสงบสุขในชุมชนเมือง เพื่อไม่ให้เกิดการกระจายการพัฒนานอกจากนี้ปัญหาโครงสร้างทางสังคมในพื้นที่มีช่องว่างในเรื่ององค์ความรู้ การขาดการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและไม่สามารถเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐ ก่อให้เกิดช่องว่างทางความคิด ทศนคติ และความเชื่อมากขึ้นจนกลายเป็นความขัดแย้งทางสังคมการก่อเหตุรุนแรงในจชต. จึงเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของรัฐที่มีความสำคัญและจำเป็นต้องแก้ไขอย่างจริงจังและต่อเนื่องโดยน้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะต้องดำเนินแนวทางสันติวิธีในการจัดการความขัดแย้งและความรุนแรงไปพร้อมกัน เพื่อสร้างความรักความสามัคคีและความสงบสุขของประชาชนในพื้นที่(กอ.รมน., ๒๕๖๐)

จากฐานข้อมูลของศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้(Deep South Incident Database-DSID) พบว่า ในระหว่างเดือนมกราคมปี ๒๕๔๗ถึงเดือนเมษายน ๒๕๖๐มีเหตุรุนแรงรวมทั้งสิ้น ๑๙,๒๗๙ เหตุการณ์ ในช่วงเวลาดังกล่าว มีผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์รุนแรง ๖,๕๔๔ ราย มีผู้บาดเจ็บ ๑๒,๙๖๓ ราย สรุปได้ว่าในรอบ ๑๓ ปี ระหว่างปี ๒๕๔๗ - ๒๕๕๙ มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บรวม ๑๙,๕๐๗ ราย

เหตุรุนแรงใน จชต.นำมาซึ่งความชบเซาทางเศรษฐกิจและความยากลำบากในการทำมาหากินของประชาชนในพื้นที่ยกตัวอย่างเช่น ทางด้านเศรษฐกิจ เฉพาะจังหวัดยะลา มีมูลค่าการผลิตลดลงเท่ากับ ๓,๑๒๑ ล้านบาท ในปี พ.ศ.๒๕๔๗ นอกจากนั้นความรุนแรงยังส่งผลกระทบต่อรายได้

ของปัจจัยในการผลิต รายได้ของสถาบันต่างๆ เช่น สถาบันครัวเรือนการเกษตร สถาบันเอกชน และสถาบันของรัฐบาล (อารอฟิต มาเยาะกาเซ๊ะ, ๒๕๕๗) นอกจากนั้นข้อมูลการเติบโตทางเศรษฐกิจ ใน จชต. ในปี ๒๕๔๕ และ ๒๕๔๖ (ก่อนเกิดเหตุการณ์) ได้สะท้อนให้เห็นถึงการเติบโตทางเศรษฐกิจ ใน จชต. ว่ามีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจเฉลี่ยสูงถึงปีละ ร้อยละ ๖ แต่หลังจากเกิดเหตุรุนแรง ในปี ๒๕๕๗ อัตราการเติบโตเฉลี่ยจะอยู่เพียงร้อยละ ๓ เท่านั้น โดยอัตราการเติบโตดังกล่าวเกิดขึ้น จากศักยภาพในพื้นที่และการขับเคลื่อนงบประมาณในด้านต่างๆของภาครัฐ (ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี, ๒๕๕๕) นอกเหนือไปจากนั้น รัฐบาลต้องใช้งบประมาณแผ่นดินเพื่อการแก้ไขปัญหาเหตุรุนแรง ใน จชต. นับตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ - ๒๕๕๙ เป็นมูลค่าทั้งสิ้น ๒๖๑,๙๕๘.๔๐ ล้านบาท และในช่วง ๕ ปีหลัง (๒๕๕๔ - ๒๕๕๙) มีอัตราการเพิ่มของจำนวนงบประมาณเฉลี่ยร้อยละ ๑๒.๑๙ ต่อปีซึ่งสะท้อนให้เห็น ถึงแนวโน้มการใช้งบประมาณที่สูงขึ้นทุกปี (ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี, ๒๕๖๐) โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน ส่วนของงบประมาณในการรักษาความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน

จากแนวโน้มอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ค่อนข้างต่ำ (เฉลี่ยร้อยละ ๓ จากที่ในอดีต เติบโตถึง ร้อยละ ๖) ดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้น และงบประมาณของแผ่นดินที่ต้องเสียไปกับการแก้ไขปัญหา ปีละไม่ต่ำกว่า ๒๒,๘๔๓.๗๘ ล้านบาท ดังนั้นจึงสามารถประมาณการคร่าวๆ ว่าเหตุรุนแรงใน จชต. จะสร้างความเสียหายให้กับมูลค่าทางเศรษฐกิจของประเทศในสองส่วน คือ การลดของมูลค่า ทางเศรษฐกิจปีละกว่า ๒๐,๐๐๐ ล้านบาท และ งบประมาณที่ต้องทุ่มเทไปในการแก้ไขปัญหากว่า ปีละ ๒๐,๐๐๐ ล้านบาทสรุปรวมแล้วในแต่ละปีจะเกิดความเสียหายต่อมูลค่าทางเศรษฐกิจของ ประเทศไม่ต่ำกว่า ๔๐,๐๐๐ ล้านบาทต่อปี ดังนั้นหากมองไปในอนาคตอีก ๒๐ ปี (หากสถานการณ์ เหตุรุนแรงยังคงดำรงอยู่) จะเกิดความเสียหายต่อมูลค่าปัจจุบันทางเศรษฐกิจของประเทศ กว่า ๘๐๐,๐๐๐ ล้านบาท หากนำอัตราเงินเฟ้อมาพิจารณาด้วย มูลค่าในอนาคตจะสูงกว่านี้อีกมาก

นอกเหนือไปจากผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้นเหตุรุนแรง ใน จชต. ยังส่งผลกระทบต่อภาพรวมของประเทศในอีกหลายมิติ อาทิเช่น มิติด้านความมั่นคงของ ประชาคมอาเซียน มิติทางด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งสืบเนื่องมาจากการใช้กฎหมายพิเศษ มิติภาพลักษณ์ ของความน่าเชื่อถือของประเทศ เช่น การลงทุน เป็นต้น มิติความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย กับ ประเทศในกลุ่มอิสลาม(อาทิเช่น OIC) และมิติด้านความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของ ประชาชนนอกพื้นที่ จชต. เนื่องจากมีเหตุรุนแรง บางเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนอกพื้นที่ จชต. และมีหลักฐานอ้างอิงได้ว่า มีความเชื่อมโยงกับเหตุรุนแรงใน จชต.

จากผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ และด้านอื่นๆ ทั้งในระดับพื้นที่ และระดับประเทศ ดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้นย่อมส่งผลกระทบต่ออย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ต่อการขับเคลื่อนประเทศตาม ยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี ที่ต้องการให้ประเทศไทยก้าวสู่ความ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” โดยเฉพาะใน มิติความมั่นคง ในระดับพื้นที่ ระดับประเทศ และในฐานะส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียนและ

ในมิติ ความมั่งคั่ง เนื่องจากมูลค่าทางเศรษฐกิจที่ต้องสูญเสียไปไม่ต่ำกว่า ๘๐๐,๐๐๐ ล้านบาท ดังนั้น หากปัญหาการก่อเหตุรุนแรงใน จชต.ไม่ได้รับการแก้ไขให้กลับไปสู่สภาวะปกติจะก่อความเสียหายให้กับประเทศไทยในอนาคตเป็นวงกว้าง

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการสนับสนุนแก้ไขปัญหาการก่อเหตุรุนแรงใน จชต.” เพื่อเสนอแนะแนวทางการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาความไม่สงบใน จชต. ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสถานการณ์ด้านการก่อเหตุรุนแรง ใน จชต.
๒. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการสนับสนุนแก้ไขปัญหาการก่อเหตุรุนแรงใน จชต.
๓. เพื่อกำหนดแนวทางการสนับสนุนแก้ไขปัญหาการก่อเหตุรุนแรงใน จชต.

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาการก่อเหตุรุนแรงในจชต.” ประกอบด้วยขอบเขตการศึกษา ดังนี้

๑. ขอบเขตด้านเนื้อหา

- ๑.๑ ศึกษาพลวัตของการเกิดขึ้นของเหตุร้ายรายวัน
- ๑.๒ ศึกษาสถิติการก่อเหตุรุนแรงใน จชต.
- ๑.๓ ศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับ ยุทธศาสตร์ แผนงานหลัก และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดการแก้ไขปัญหาการก่อเหตุรุนแรงใน จชต.
- ๑.๔ ศึกษาการดำเนินการที่ผ่านมา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหการก่อเหตุรุนแรงใน จชต.
- ๑.๕ ศึกษาปัจจัยและสาเหตุที่สำคัญของการก่อเหตุรุนแรงใน จชต.

๒. ขอบเขตด้านพื้นที่

๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย จังหวัดยะลา, จังหวัดปัตตานี และจังหวัดนราธิวาส และ ๔ อำเภอ ของจังหวัดสงขลา

๓. ขอบเขตด้านประชากรผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยจะดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกต่อกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์ในด้านการแก้ไขปัญหาเหตุร้ายรายวัน ใน จชต. โดยมีผู้เชี่ยวชาญ (KIs) ที่จะสัมภาษณ์เชิงลึก ดังนี้

๓.๑ พล.อ. อนุรักษ์ นาคพาณิชย์	รอง ผบ.ทบ.
๓.๒ พล.อ. ศักดา เนียมคำ	รอง ผอ.สง.ปรมน.ทบ.
๓.๓ พล.ท. วาสีภูมย์ มณีโชติ	ผอ.ศปป.๕ กอ.รมน.
๓.๔ พล.ท. พรศักดิ์ พูลสวัสดิ์	ผอ.รมน.ภาค ๔
๓.๕ พล.ต.ท. รณศิลป์ ภู่อสาร	ผบช.ภ.๙/รอง ผอ.รมน.ภาค ๔ สน. (ตร.)
๓.๖ นายสิงห์ วิเศษพจนกิจ	รอง เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ
๓.๗ พล.ต. วรพล วรพันธ์	เลขาธิการ กอ.รมน.ภาค ๔ สน.
๓.๘ พล.ต.ต. ทรงเกียรติ วาทะกุล	รอง ผบช.ภ.๙
๓.๙ นายไกรสร วิเศษภู่งศ์	ผวจ.ปัตตานี
๓.๑๐ นายนันทพงศ์ สุวรรณรัตน์	ผอ.สำนักยุทธศาสตร์ความมั่นคง จชต.ฯ

๔. ขอบเขตด้านเวลา

๔.๑ ผู้วิจัยจะดำเนินการรวบรวมข้อมูลทั้งข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิในห้วงเวลาดังต่อไปนี้ ตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๖๑ – เมษายน ๒๕๖๒

๔.๒ กรอบห้วงเวลาสำหรับสถิติเหตุรุนแรงรายวันจะย้อนหลังจากปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ไปถึงปี พ.ศ.๒๕๔๗

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีการดำเนินการ ดังนี้

๑. การรวบรวมข้อมูล

๑.๑ ข้อมูลทุติยภูมิ รวบรวมข้อมูลเรื่องสถิติเหตุร้ายรายวัน และยุทธศาสตร์แผนงานหลัก และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เช่น ห้องสมุดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง

๑.๒ ข้อมูลปฐมภูมิ รวบรวมโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๑๐ คน (ตามขอบเขตของประชากร)

๒. การจัดระเบียบข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลทั้งข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิดังที่กล่าวแล้ว หลังจากนั้นจะนำข้อมูลมาจัดระเบียบและตรวจสอบ Validity ของข้อมูลตามขั้นตอนการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อที่จะเตรียมข้อมูลไว้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

๓. การวิเคราะห์ข้อมูล

จะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูล เพื่อแยกแยะให้เห็นถึงส่วนประกอบและความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบต่างๆ เหล่านั้น

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ทำให้ทราบสถานการณ์ด้านการก่อเหตุรุนแรง ใน จชต.
๒. ทำให้ทราบปัญหาและอุปสรรคในการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาการก่อเหตุรุนแรง ใน จชต.
๓. ทำให้สามารถพัฒนาแนวทางการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาการก่อเหตุรุนแรง ใน จชต.

คำจำกัดความ

จังหวัดชายแดนภาคใต้	หมายถึง	จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลาจังหวัดสตูลและจังหวัดสงขลา(อ้างอิงจากพระราชบัญญัติการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้พ.ศ.๒๕๕๓)
เหตุรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้	หมายถึง	เหตุรุนแรงที่เกิดขึ้นจากการกระทำของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ ในพื้นที่ จชต. ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐในพื้นที่ จชต.
แนวโน้มเหตุรุนแรง	หมายถึง	ความถี่ของเหตุรุนแรงที่เกิดขึ้นจากการกระทำของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ ในพื้นที่ จชต. เมื่อเทียบกับช่วงเวลาที่กำหนดหรือช่วงเวลาที่ต้องการเปรียบเทียบ

ยุทธศาสตร์ (Strategy)	<p>หมายถึง วิธีการที่จะนำเครื่องมือ (Means) มาใช้เพื่อให้บรรลุ จุดมุ่งหมาย(Purpose) หรือวัตถุประสงค์(Objective) ที่กำหนดไว้ โดยต้องเชื่อมความสัมพันธ์ให้สมดุล ระหว่างจุดหมาย (Ends)หนทางปฏิบัติ (Ways)และ เครื่องมือ (Means)ด้วยการวางกลอุบาย (Trick) โดยพิจารณาร่วมกันในเรื่องของความเหมาะสม (Suitability) การยอมรับได้ (Acceptability) และความเป็นไปได้(Feasibility) โดยผ่านการประเมิน ความเสี่ยงอยู่ตลอดเวลาที่ดำเนินการ</p>
แผนงานหลัก	<p>หมายถึง แผนงานหลักที่ได้แจกแจงเป็นขั้นตอนหลักต่างๆ ไว้อย่างละเอียดเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถ นำไปเป็นกรอบแนวทางในการวางแผนในระดับ ปฏิบัติการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล</p>
แนวทางการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาการก่อเหตุรุนแรงใน จซต.	<p>หมายถึง แนวทาง หรือหนทาง หรือกลยุทธ์ที่หากถูกกำหนด เพิ่มเติมจาก แนวทาง หรือหนทาง หรือกลยุทธ์ที่มี อยู่แล้ว ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิผลใน การแก้ไขปัญหาปัญหาการก่อเหตุรุนแรงใน จซต. ได้ดียิ่งขึ้น</p>

บทที่ ๒

แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาในบทที่ ๒ เป็นการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย แนวความคิด ทฤษฎี วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการสนับสนุนการแก้ปัญหา การก่อเหตุรุนแรงใน จชต. โดยมีลำดับการศึกษาดังนี้

๑. แนวคิดเรื่องยุทธศาสตร์
๒. ทฤษฎีความขัดแย้ง
๓. ทฤษฎีการเพิ่มประสิทธิภาพ
๔. ทฤษฎีการบูรณาการ
๕. สถิติเหตุรุนแรง ตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ - ๒๕๖๐
๖. ยุทธศาสตร์เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา
๗. ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาคความรุนแรงใน จชต.
๘. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
๙. กรอบแนวคิดของการวิจัย
๑๐. สรุป

แนวความคิดเรื่องยุทธศาสตร์

ในช่วงเวลาหลายทศวรรษที่ผ่านมา มีการศึกษาในเรื่องแนวความคิดเรื่องยุทธศาสตร์ อย่างกว้างขวางและนับวัน จะมีมากยิ่งขึ้น เนื่องจากแนวความคิดเรื่องยุทธศาสตร์ ถือว่าเป็นสหวิทยาการ อาทิเช่น การเมืองระหว่างประเทศ การทูตระหว่างประเทศ เศรษฐกิจ การทหาร/ความมั่นคงและอื่นๆ อีกทั้งยังเข้าไปเกี่ยวข้องกับองค์กร ในทุกภาคส่วน และในทุกระดับ(Strategic study, 2015)ความเข้าใจใน แนวความคิดเรื่องยุทธศาสตร์ตั้งแต่จุดเริ่มต้นจนถึงปัจจุบันจะก่อให้เกิดความเข้าใจในการ กระบวนการพัฒนายุทธศาสตร์ และสามารถนำความเข้าใจในเรื่องนี้ ไปประยุกต์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

๑. ตำราพิชัยสงครามของซุนวู

๑.๑ เป็นที่ยอมรับของทั้งโลกตะวันออก และโลกตะวันตก

ตำราพิชัยสงครามของซุนวู(GILES, 2007) เป็นตำราที่ถูกพัฒนาขึ้นมาในยุคจีนโบราณ ในช่วง ๗๗๑ ถึง ๔๗๖ ปี ก่อนคริสตกาล โดยนักยุทธศาสตร์ชาวจีนนาม “ซุนวู” ประกอบไปด้วย ๑๓ บท แต่ละบทเกี่ยวกับแนวคิดในการทำสงคราม และแนวทางในการประยุกต์ใช้ “ยุทธศาสตร์และยุทธวิธีทางการทหาร” เป็นเวลากว่า ๑,๕๐๐ ปี ที่ตำราเล่มนี้ถูกนำมาใช้เป็นตำราทางยุทธศาสตร์ในจีนยุคโบราณ อีกทั้งยังเป็นตำราที่ทรงอิทธิพลในกิจกรรมทางการทหารของโลกตะวันออกและโลกตะวันตก อีกทั้งถูกนำไปประยุกต์ใช้ในหลากหลายภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ และภาคธุรกิจ และถูกแปลจากภาษาจีนโบราณไปสู่ภาษาฝรั่งเศสในปี ค.ศ.๑๗๗๒ โดย Jesuit Jean Joseph Marie Amiot และบางส่วนถูกแปลเป็นภาษาอังกฤษ โดยนายทหารชาวอังกฤษ “Everard Ferguson Calthrop” ในปี ค.ศ.๑๙๐๕ โดยใช้ชื่อว่า “The Book of War” โดยในปี ค.ศ.๑๙๑๐ ได้ถูกแปลเป็นภาษาอังกฤษอย่างสมบูรณ์โดย Lionel Giles ตำราพิชัยสงครามได้ถูกนำไปประยุกต์ใช้โดยนักยุทธศาสตร์และนักการทหารของทั้งโลกตะวันออก และโลกตะวันตก อาทิเช่น “เม่าเจ๋อตุง” ในการปฏิวัติประเทศจีน “ไคเมียว เทกาดา ซินเกน” แห่งประเทศญี่ปุ่น และ นักการทหารชาวอเมริกัน “พลเอก นอร์แมน ซวาซค็อฟ จูเนียร์”

๑.๒ สิบสามบท ของตำราพิชัยสงครามของซุนวู

แต่ละบทของตำราพิชัยสงครามของซุนวู ได้กล่าวโดยสรุปถึงหลักการสำคัญต่างๆ ในการเอาชนะสงคราม ซึ่งถือว่าเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้ทรัพยากรต่างๆ มากมาย หากไม่รู้กระจ่างแจ้งถึงแนวทางในการเอาชนะสงคราม ท้ายที่สุดก็จะนำไปสู่การสูญเสียอย่างมหาศาล สำหรับแต่ละบทของตำราพิชัยสงครามของซุนวู สรุปได้ดังนี้

๑.๒.๑ บทที่ ๑: การทำประมาณการ และการวางแผน

อันการสงครามนั้นเป็นเรื่องใหญ่ของรัฐคือวิถีแห่งการคงอยู่หรือล่มสลายของประเทศชาติเกี่ยวพันถึงชีวิตของไพร่พลและราษฎรจะไม่พินิจพิจารณาหาได้ไม่ เพราะฉะนั้นต้องคำนึงถึงปัญหาพื้นฐานห้าประการเป็นปฐม แล้วเปรียบเทียบสภาพของเรากับข้าศึก เพื่อคาดคะเนผลแพ้ชนะในสงคราม ปัญหาพื้นฐานห้าประการ ได้แก่ หนึ่ง มรรค (เต้า), สอง ฟ้า (เทียน), สาม ดิน (ตี้), สี่ แม่ทัพ (เจียง), ห้า กฎ (ฝ่า) นอกจากนั้น ยังต้องคำนึงถึงระบบการจัดอัตรากำลังพล และระบบจัดสรรหาอาวุธยุทโธปกรณ์ ปัญหาห้าประการนี้ แม่ทัพนายกองจะมีผู้ใดมีรู้ก็หาไม่ ทว่าผู้แจ้งรู้เท่านั้นจึงจะชนะ ผู้มีรู้แจ้งย่อมแพ้พ่าย จากนั้นจึงเปรียบเทียบสภาพของเรากับข้าศึก เพื่อคาดคะเนผลแพ้ชนะในสงคราม

๑.๒.๒ บทที่ ๒: ค่าใช้จ่ายในการทำสงคราม

การทำสงครามต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายทั้งแนวหน้าและแนวหลัง ค่าใช้จ่ายการทูต ค่ายุทธปัจจัย และค่าซ่อมบำรุง ดังนั้นจึงต้องเผด็จศึกโดยเร็ว ถ้ายืดเยื้อกองทัพ

จะอ่อนล้า ขวัญสู้รบตกต่ำ ถ้ากองทัพต้องทำสงครามยืดเยื้อยาวนาน ประเทศชาติก็จะประสบความยากลำบากด้านการคลัง

๑.๒.๓ บทที่ ๓: ยุทธโบายเชิงรุก

หลักการดำเนินสงครามถือว่าสามารถทำให้ประเทศข้าศึกยอมสยบเป็นยอด ต้องทำลายประเทศข้าศึกเป็นรองเพราะฉะนั้น กองทัพที่รบร้อยครั้งชนะร้อยครั้ง จึงไม่ใช่กองทัพเหนือผู้พิชิต กองทัพที่สามารถทำให้ข้าศึกยอมสยบโดยไม่ต้องรบคือกองทัพเหนือผู้พิชิตที่แท้จริง และดังนั้น ยุทธโบายชั้นยอดคือ เอาชนะข้าศึกทางยุทธศาสตร์ และรองมาคือ เอาชนะข้าศึกทางการทูต รองลงมาอีกคือ เอาชนะข้าศึกทางการทหาร และยุทธโบายชั้นต่ำสุดคือโจมตีเมืองของข้าศึก การโจมตีเมืองของข้าศึก ควรเป็นทางเลือกสุดท้าย เมื่อไม่อาจหลีกเลี่ยงเท่านั้น

๑.๒.๔ บทที่ ๔: ลักษณะการยุทธนภาพ

แม่ทัพผู้สันทัดในการดำเนินสงคราม ก่อนอื่นจะต้องทำให้ฝ่ายตนเองตั้งอยู่ในฐานะที่ข้าศึกไม่อาจเอาชนะได้ เพื่อรอโอกาสที่ข้าศึกตกอยู่ในฐานะที่ฝ่ายตนเองเอาชนะได้ การที่ข้าศึกไม่สามารถเอาชนะเราได้ นั่นขึ้นอยู่กับเราการที่ข้าศึกตกอยู่ในฐานะที่เราเอาชนะได้นั้น อยู่ที่ข้าศึกเองกองทัพผู้พิชิตชนะก่อนรบ กองทัพที่ปราศัยรบก่อน(พยายาม) เอาชนะ

๑.๒.๕ บทที่ ๕: ยุทธนภาพ

การปกครองไพร่พลจำนวนมากให้ได้ดุจปกครองไพร่พลไม่กี่คน เป็นปัญหาการจัดอัตรากำลังพลตามลำดับชั้นอย่างรัดกุมการบังคับบัญชากองทัพใหญ่ทำศึกให้ได้ดุจบังคับบัญชาหน่วยทหารเล็กๆ ออกสู้รบ เป็นปัญหาการใช้สัญญาณต่าง ๆ (ธง ฆ้อง กลอง เขาควาย ฯลฯ) อย่างแจ่มชัดมีระเบียบวินัย, การนำทัพด้านการบุกโจมตีของข้าศึกโดยไม่ปราศัย เป็นปัญหาการใช้ยุทธวิธีรบนอกแบบ และรบในแบบ อย่างพลิกแพลง และการนำกองทัพโจมตีข้าศึกให้ได้ดุจใช้หินกระทบไข่ เป็นปัญหาการเลี้ยงจุดแข็งตีจุดอ่อนอย่างถูกเป้า

๑.๒.๖ บทที่ ๖: จริ่งลวง

ฝ่ายใดถึงสมรภูมิก่อนเป็นฝ่ายรอข้าศึก ฝ่ายนั้นไม่อดโรย ฝ่ายใดถึงสมรภูมิทีหลังอีกทั้งต้องรบอย่างฉุกฉลุกรทุก ฝ่ายนั้นอดล้า กองทหารที่สันทัดในการสู้รบ จะเป็นฝ่ายบงการข้าศึก ไม่ยอมให้ข้าศึกบงการ พึงชักนำข้าศึกเข้าสู่พื้นที่ที่กำหนด โดยหลอกล่อด้วยผลได้ และสกัดมิให้ข้าศึกเข้าสู่พื้นที่ที่กำหนด โดยขัดขวางด้วยผลเสีย

๑.๒.๗ บทที่ ๗: การสัประยุทธ์

หามีสั่งใตยากเกินกว่าการชิงความได้เปรียบไม่ และเรื่องยากที่สุดในการชิงความได้เปรียบคือ ต้องแปรเส้นทางที่อ้อมที่วุ่นให้เป็นทางลัด แปรความด้อยเปรียบต่าง ๆ ให้เป็นความได้เปรียบ ดังนั้น หากสร้างเส้นทางอ้อม แลใช้ผลประโยชน์เล็กๆน้อยๆ เข้าล่อใจเข้าศึกได้ ก็ยอมไปถึงที่หมายได้เร็วกว่าเข้าศึก ทั้งที่ออกเดินทางทีหลัง นี่แหละคือการรู้จักแปรทางอ้อมให้เป็นทางลัดการทำสงครามจะประสบชัยชนะได้ ก็ด้วยอาศัยเล่ห์กลอุบายคือพิจารณาว่ามีความได้เปรียบหรือไม่ แล้วจึงค่อยปฏิบัติการและปรับเปลี่ยนยุทธวิธีด้วยการกระจายหรือรวมกำลังพล

๑.๒.๘ บทที่ ๘: ความผันแปร ๙ ประการ

หลักการทำศึกนั้น ๑. จึงต้อง สะสมยุทธปัจจัย “ประเทศเพื่อนบ้านที่เป็นเส้นทางผ่าน” ๒. อย่าริร้ออ้อยอิงใน “พื้นที่ที่ไปมาไม่สะดวก ขนส่งเสบียงลำบาก” ๓. หากเข้าไปใน “พื้นที่ที่เข้าศึกล้อมไว้” จงรีบหาทางหนีออกมาโดยเร็ว ๔. เมื่ออยู่ใน “พื้นที่ไม่มีทางรอด” ก็ต้องสู้ยืดตาเพื่อเอาตัวรอด ๕. บางครั้งจะไม่เดินเส้นทางบางทางที่หน้าจะเดิน ๖. บางครั้งแม้เจอเข้าศึกที่ง่ายก็จะไม่ตี ๗. บางครั้งก็ไม่เข้าตีเมืองบางเมือง แม้จะยึดตีได้ง่าย ๘. บางครั้งจะไม่แย่งชิงพื้นที่บางแห่ง และ ๙. บางครั้งก็จะไม่รับสนองพระราชโองการจากพระเจ้าแผ่นดิน หากเห็นว่าจะไม่ก่อผลดีต่อการสงคราม

๑.๒.๙ บทที่ ๙: การเดินทัพ

การจัดวางกำลังทหารและสังเกตการณ์สภาพข้าศึกในภูมิภาคประเทศลักษณะต่าง ๆ จะช่วยให้การเดินทัพเกื้อกูลต่อการเอาชนะข้าศึก

๑.๒.๑๐ บทที่ ๑๐: ลักษณะภูมิภาค

ลักษณะภูมิภาคมีด้วยกันทั้งหมด ๖ ลักษณะคือ ๑. พื้นที่ที่ไปมาสะดวกทั้งสองฝ่าย ๒. พื้นที่ที่เข้าง่ายออกยาก ๓. พื้นที่ที่ถูกรบไม่สะดวกทั้งสองฝ่าย ๔. พื้นที่ที่เป็นช่องแคบ ๕. พื้นที่ที่สำคัญอันตรายและพื้นที่ห่างไกลและ ๖. พื้นที่ไปมาสะดวกทั้งสองฝ่าย หากไม่เข้าใจลักษณะทั้ง ๖ นี้ อาจเป็นเหตุแห่งความพราชัยของผู้เป็นแม่ทัพได้

๑.๒.๑๑ บทที่ ๑๑: พื้นที่ ๙ ลักษณะ

หลักการทำศึกนั้น ได้แบ่งพื้นที่ยุทธศาสตร์ทางทหารออกเป็นเก้าลักษณะคือ ๑. พื้นที่ขวัญเสีย ๒. พื้นที่หนีง่าย ๓. พื้นที่แย่งชิง ๔. พื้นที่สะดวก ๕. พื้นที่แห่งไมตรี ๖. พื้นที่แห่งความเป็นความตาย ๗. พื้นที่ทุรวิบาก ๘. พื้นที่อ้อมล้อมและ ๙. พื้นที่มรณะ

๑.๒.๑๒ บทที่ ๑๒: โจมตีด้วยไฟ

การโจมตีด้วยไฟมี ๕ ลักษณะคือ ๑. เผาทำลายทหารข้าศึก ๒. เผาทำลายกองเสบียงข้าศึก ๓. เผาทำลายยุทธสัมภาระของข้าศึก ๔. เผาทำลายคลังแสงสรรพาวุธ และ ๕. เผาทำลายเส้นทางลำเลียงเสบียงของข้าศึก

๑.๒.๑๓ บทที่ ๑๓: การใช้จารชน

การที่พระเจ้าแผ่นดินผู้ทรงพระอัจฉริยะและแม่ทัพนายกองผู้ทรงปัญญาปราดเปรื่องสามารถรบชนะข้าศึกได้ทุกครั้งก็นำทัพออกศึก และประสบผลสำเร็จได้ยอดเยี่ยมเหนือคนทั่วไป ก็เพราะล่วงรู้เข้าใจสภาพของข้าศึกนั่นเอง การที่จะล่วงรู้เข้าใจของสภาพข้าศึกนั้นไม่อาจใช้วิธีสวดวิงวอนผีसाงเทวดา ไม่อาจคาดการณ์สถานการณ์จากเหตุการณ์ที่คล้ายคลึงกันในอดีต และไม่อาจใช้วิธีทำนายจากการโคจรของดาวแต่จะต้องขึ้นอยู่กับที่คนนั้นคือต้องรู้จักปากของคน ที่รู้สภาพข้าศึกเป็นอย่างดี การใช้จารชนมี ๕ ลักษณะคือ ๑. จารชนชาวพื้นเมือง ๒. จารชนไส้ศึก ๓. จารชนสองหน้า ๔. จารชนที่ยอมพลีชีพ และ ๕. จารชนธรรมดา

๒. หนังสือ On War ของเคล้าซ์วิทซ์

๒.๑ การตกลึกแนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ของโลกตะวันตก

หนังสือ “On War” (Clausewitz, 1832) เป็นผลเนื่องมาจากความคิดและความสังเกตหลักทฤษฎีต่างๆ รวมทั้งประสบการณ์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมทำสงครามในยุคภูมิที่ผ่านมามากต่อหลายแห่งของ คาร์ล วอน เคล้าซ์วิทซ์ ฉะนั้นจึงปรากฏว่าสถาบันทางทหารชั้นสูงทั่วโลกจำนวนมาก ได้ใช้เป็นหลักพื้นฐานในการพัฒนาศิลปะการสงครามอยู่ทุกยุคทุกสมัย แม้จนกระทั่งในปัจจุบันหนังสือ “On War” เน้นเรื่องปัจจัยด้านกำลังใจ เช่นความกล้าหาญชาญชัยและความเสียสละ เป็นต้น ซึ่งจะมีความสำคัญต่อการทำสงครามในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งก็จะมีผลกระทบต่ออย่างสำคัญยิ่งต่อขวัญของกองทัพและต่อความคิดเห็นของประชาชนเป็นส่วนรวม นอกจากนี้เขายังเห็นว่าการอุทิศตนให้แก่หน้าที่ทั้งกายและใจและคุณลักษณะที่เต็มไปด้วยความรอบรู้ย่อมเป็นรากฐานสำคัญสำหรับผู้บังคับบัญชาหน่วยทหารทุกระดับเพราะสิ่งเหล่านี้ช่วยปิดเป้าอุปสรรคต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสงครามให้หมดไปได้ และจะทำให้สามารถบรรลุถึงการตัดสินใจอันชอบด้วยเหตุผลอย่างดียิ่ง ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงความดีเด่นและความสามารถของการบังคับบัญชาอย่างแท้จริง

๒.๒ แนวความคิดเรื่องพลังอำนาจของชาติ

คาร์ล วอน เคล้าซ์วิทซ์ได้พัฒนาแนวความคิดเรื่ององค์ประกอบพลังอำนาจของชาติ โดยเพิ่มองค์ประกอบที่ ๔ คือ “เศรษฐกิจ” ซึ่งแต่แนวคิดเดิม มาเคียเวลลี (Machiavelli, 2019) กำหนดไว้เพียง ๓ องค์ประกอบเท่านั้น ทำให้องค์ประกอบพลังอำนาจของชาติที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น คือประกอบด้วย การเมือง การเศรษฐกิจ การทหาร และสังคม-จิตวิทยา แสดงให้เห็นถึงความเป็นอัจฉริยะ และมีสายตายันยาวไกลของเคลาส์เซวิทซ์ เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าแนวความคิดของเขาสามารถที่จะนำไปเทียบเคียงกับแนวความคิดของซุน วูซู นักปราชญ์จีนที่มีชื่อเสียงสำคัญของโลกเมื่อสองพันปีเศษมาแล้วอย่างไรก็ตาม แนวความคิดทางยุทธศาสตร์ของเคลาส์เซวิทซ์ยังมุ่งเฉพาะ

แต่เรื่องกำลังทางบกเพียงอย่างเดียว เพราะประสบการณ์ในการสงครามของเขาส่วนมากเกี่ยวข้องกับอยู่กับเรื่องกำลังทางบกเขาจึงไม่ได้กล่าวถึงเรื่องรวมของแสนยานุภาพทางเรือเลย ด้วยเหตุนี้เอง เคลาส์เซวิทส์ จึงได้รับสมญาว่าเป็น “บิดรของกำลังทางบก”

๒.๓ สาระสำคัญของหนังสือ On War

คาร์ล วอน เคลาส์เซวิทซ์ ได้กล่าวถึงสาระสำคัญของสงคราม สรุปได้ดังนี้

๒.๓.๑ สงครามไม่มีเป้าหมายในตัวมันเอง แต่เป็นเครื่องมือให้กับเป้าหมายในเชิงการเมืองของรัฐ (เป็นคนแรกๆ ที่เอาทฤษฎีการเมืองมาใช้กับสงคราม)๒.แม่ทัพที่นำการศึกษาจึงต้องเข้าใจเป้าหมายเชิงการเมืองก่อน ถึงจะกำกับเป้าหมายของการศึกได้อย่างเหมาะสม๓. ผู้ที่มีโอกาสชนะสงคราม ต้องมีพลังใจ (motivation) ที่เหนือกว่า ทั้งในแง่อารมณ์ความรู้สึก และเป้าหมายทางการเมือง ซึ่งฝ่ายที่ป้องกันดินแดนมักมีพลังใจด้านนี้ดีกว่า๔. ทฤษฎี “**ข่าวสารในสนามรบไม่ชัดเจน**” ที่พัฒนามาเป็น fog of war (เมฆหมอกแห่งสงคราม) ในเกมวางแผนการรบทั้งหลายที่ฝ่ายเรามองไม่เห็นสภาพการณ์ของสนามรบในจุดที่เราไม่ได้วางเครือข่ายข่าวสารไว้และ๕. ทฤษฎี “**ความฝืดของสงคราม**” (friction of war) หรือ inefficiency ของการรบจริงที่ต่างไปจากการรบบนกระดาษ เช่น ทหารเหนื่อย ฝนตก พื้นแฉะแฉะ ทำให้การวางแผนการรบจำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยนี้ด้วยสาระสำคัญเหล่านี้ ยังคงใช้กล่าวอ้างกันอยู่ตลอดมาจนกระทั่งในปัจจุบันเป็นที่น่าสังเกตว่าผู้นำของประเทศมหาอำนาจฝ่ายคอมมิวนิสต์ เช่น เลนิน และเหมาเจ๋อตุงก็ยังนำเอาแนวความคิดทางยุทธศาสตร์ของเคลาส์เซวิทส์ไปประยุกต์ใช้ กล่าวคือเลนิน กล่าวว่า “การสงครามคือความต่อเนื่องของการเมือง” (War is the Continuation of politics) เหมา เจ๋อตุง ได้เพิ่มเติมคำกล่าวของเลนินว่า “การสงครามคือการเมืองของการหลั่งเลือด (War is the politic of bloodshed) และการเมืองก็คือการสงครามที่ปราศจากการหลั่งเลือด” คำกล่าวของเคลาส์เซวิทส์ ที่นับว่าสำคัญและมีค่าต่อนักยุทธศาสตร์เป็นอย่างยิ่งก็คือ “No strategical idea can be considered completely without considering the political goal”(ไม่มีแนวความคิดทางยุทธศาสตร์ใดๆ ที่สามารถพิจารณาได้อย่างสมบูรณ์ ถ้าปราศจากการพิจารณาเป้าหมายทางการเมือง)

๓. แนวความคิดในการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ

แนวความคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้น ถูกนำมาพัฒนาเป็นแนวคิดในการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ (พ.อ.ดร.โสภณ ศิริงาม, ๒๕๖๒) ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

๓.๑ องค์ประกอบพื้นฐานของยุทธศาสตร์ชาติ

ในการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติจะต้องมีการกำหนดกรอบอย่างกว้างๆที่ประกอบด้วย ความสมเหตุสมผลของหลักวิชาการเพื่อเป็นแนวทางให้กับการจัดทำเนื้อหาในรายละเอียดของ

ยุทธศาสตร์ชาติต่อไป เช่น องค์ประกอบพื้นฐานประกอบด้วย เป้าหมาย (Ends)วิธีการ (Ways) และ ทรัพยากร (Means)

๓.๒ การทดสอบยุทธศาสตร์

การที่จะทำให้ยุทธศาสตร์สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ก็จะต้องมีการทดสอบยุทธศาสตร์ การทดสอบยุทธศาสตร์สามารถนำหลักการทดสอบแบบFAS Test หรือ Validity Test ซึ่งจะมีการทดสอบทั้งความเป็นไปได้ (Feasibility :F) ของทรัพยากร (Means) ความเป็นไปได้ (Feasibility) ทดสอบเครื่องมือ หรือทรัพยากร (Means) เครื่องมือที่มีอยู่และ/หรือ เครื่องมือที่พอที่จะใช้ได้อย่างสมเหตุสมผลเพียงพอต่อการปฏิบัติตามแนวความคิดที่เสนอหรือ ไม่การทดสอบการยอมรับได้ (Acceptability :A) ทดสอบวิธีการ (Ways) วิธีการในการปฏิบัติหรือ แนวความคิด ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้ไม่มีค่าใช้จ่ายส่วนเกินของทรัพยากร (Means) และอยู่ในแบบการปฏิบัติ (Mode of conduct) ที่ยอมรับได้หรือไม่การทดสอบความเหมาะสม (Suitability: S) ทดสอบว่า ยุทธศาสตร์ที่เสนอนั้นบรรลุเป้าหมาย (Ends) ที่พึงประสงค์หรือไม่ ถ้าไม่บรรลุ ยุทธศาสตร์ดังกล่าว ก็ไม่ใช่ยุทธศาสตร์ที่ปฏิบัติได้ ซึ่งการทดสอบยุทธศาสตร์นี้จะช่วยเหลือในการกลั่นกรองให้ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วยเหตุและผลทางวิชาการ (Validity) และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติ (Implementation) ได้อย่างเป็นรูปธรรม

๓.๓ การจัดการความเสี่ยงเพื่อเพิ่มโอกาสความสำเร็จให้กับยุทธศาสตร์

นอกจากนั้นขั้นตอนอีกขั้นตอนหนึ่งที่มีความสำคัญก็คือการประเมินความเสี่ยง และการจัดการกับความเสี่ยง (Risk Assessment/Management) เนื่องจากสภาพแวดล้อมทาง ยุทธศาสตร์มีพลวัต นักยุทธศาสตร์จะต้องติดตามการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง การกำหนดยุทธศาสตร์อยู่บนพื้นฐานของสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์เท่าที่สามารถประเมินได้ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมจึงจำเป็นที่นักยุทธศาสตร์จะต้องมีการปรับยุทธศาสตร์ ให้มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นการประเมินความเสี่ยงและ การจัดการกับความเสี่ยงอันเกิดจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปจึงจะเป็นเครื่องประกัน ความสำเร็จของการนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ นอกจากนั้นความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นอาจจะเกิดขึ้น จากความไม่สมดุล (Mismatch) ขององค์ประกอบของยุทธศาสตร์ทั้ง ๓ ประการคือ เป้าหมาย วิธีการ และทรัพยากร ในทางตรงกันข้ามถ้าไม่มีการประเมินและจัดการกับความเสี่ยงอย่างเหมาะสม และทันเวลาความล้มเหลวของยุทธศาสตร์นั้นก็อาจเกิดขึ้นได้

๓.๔ การจัดลำดับความเร่งด่วนให้กับยุทธศาสตร์

เมื่อยุทธศาสตร์ผ่านกระบวนการกำหนดที่มีความเหมาะสมดังที่กล่าวมาแล้ว ข้างต้นนั้น จะทำให้กระบวนการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติมีกรอบที่แน่นอนชัดเจน ทั้งส่วนของ เป้าหมาย (Ends) วิธีการ (Ways) และทรัพยากร (Means) โดยเฉพาะอย่างยิ่งส่วนที่เป็นวิธีการ (Ways)

ของยุทธศาสตร์จะทำให้ได้จำนวนยุทธศาสตร์หลักประกอบยุทธศาสตร์ชาติอย่างเหมาะสม ประกอบด้วยหลักวิชาการที่ผ่านกระบวนการในการกลั่นกรองแล้วอย่างรอบคอบและจะทำให้มองเห็น จุดเน้นอันเป็นกลุ่มงานที่สำคัญของประเทศที่มีการจัดลำดับความเร่งด่วนในการดำเนินการ ของยุทธศาสตร์ และในส่วนของทรัพยากร (Means) ของยุทธศาสตร์จะทำให้ได้กรอบของทรัพยากร ทั้งด้านหน่วยงานที่จะดำเนินการและกรอบของงบประมาณที่ได้มีการประมาณการอย่างสมเหตุสมผล ในขั้นการกำหนดทรัพยากรของยุทธศาสตร์มาแล้ว จะเห็นได้ว่าถ้ามีการนำยุทธศาสตร์มาใช้กับ กระบวนการในการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติอย่างเหมาะสมและละเอียดรอบคอบจะเป็นประโยชน์ อย่างใหญ่หลวงต่อการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติในรายละเอียดต่อไป ทั้งในด้านความเที่ยงตรง ความมีเหตุมีผล ตามหลักวิชาการและการนำไปสู่การ ปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนอีกด้วย

๔. แนวความคิดเรื่องยุทธศาสตร์ในภาคธุรกิจ

HerryMintzberg(Mintzberg et al, 1998) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ “Strategy Safari” ว่า “ยุทธศาสตร์” หรือ “Strategy” เปรียบได้กับช้างตัวใหญ่ๆ ตัวหนึ่ง ที่ผู้คนหลายๆ คนมอง ในแต่ละมุม และให้ความหมายกับยุทธศาสตร์ไปตามความเข้าใจของตนเอง ส่งผลให้ความหมาย ของคำว่า “ยุทธศาสตร์” อาจผิดเพี้ยนไป ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับ “ยุทธศาสตร์” จะเกิดขึ้นด้วย การมองภาพรวมทั้งหมดของ “ยุทธศาสตร์” หรือ หากเปรียบกับการมองช้าง ก็ต้องมองทั้งตัวของช้าง มิใช่มองเฉพาะอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งของช้าง แล้วตีความว่าอวัยวะส่วนนั้นคือช้าง HenryMintzbergได้ ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับ “ยุทธศาสตร์” กว่า ๒,๐๐๐ วรรณกรรม ซึ่งทำให้พบว่า มีแนวคิด เกี่ยวกับ “ยุทธศาสตร์” ที่ค่อนข้างหลากหลาย แตกต่างกันไปในแต่ละมุมมอง และบริบท ซึ่งสามารถ สรุปได้ดังนี้

๔.๑ 5 P of Strategy

การพัฒนา “ยุทธศาสตร์” ให้เป็น “ยุทธศาสตร์” ที่มีประสิทธิภาพไม่ใช่เรื่องง่าย แต่หากนำแนวคิดเรื่อง “5 P of Strategy” มาตีกรอบการคิดหรือ การมองจะทำให้ “ยุทธศาสตร์” นั้น มีความชัดเจน และมีประสิทธิภาพมากขึ้น สำหรับ “5 P of Strategy” สรุปได้ดังนี้

๔.๑.๑ Strategy as Plan

Strategy as Plan ก็คือ การมอง “ยุทธศาสตร์” ในลักษณะของแผน ที่มองไปในอนาคตว่าจะทำอะไร อย่างไร เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรในสถานการณ์หนึ่งๆ โดยการวางแผนจะต้องดำเนินการก่อนการดำเนินการ โดยแผนจะถูกใช้เป็นเครื่องมือของผู้บริหาร

๔.๑.๒ Strategy as Pattern

Strategy as Pattern ก็คือ การมอง “ยุทธศาสตร์” ในลักษณะการ มองย้อนกลับไปในอดีต เพื่อพิจารณาถึงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในอดีตขององค์กร หรือ เป็นเรื่อง ของ “ยุทธศาสตร์” ที่องค์กรเคยใช้ในอดีต

๔.๑.๓ Strategy as Position

Strategy as Position ก็คือ การมอง “ยุทธศาสตร์” ในลักษณะเปรียบเทียบ เช่น มองว่า “ยุทธศาสตร์” ขององค์กรของเรา มีความแตกต่าง หรือความเหมือนกับ “ยุทธศาสตร์” ของอีกองค์กรหนึ่ง ที่เราเลือกมาเปรียบเทียบกับองค์กรของเรา

๔.๑.๔ Strategy as Perspective

Strategy as Perspective ก็คือ การมองบริบทที่เกี่ยวข้องกับ “ยุทธศาสตร์” นั้น ยกตัวอย่างเช่น เมื่อเรากำหนด “Position” ขององค์กรของเราแล้ว เรามีมุมมองหรือสภาวะแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับ “Position” นั้นๆ อย่างไร

๔.๑.๕ Strategy as Ploy

Strategy as Ploy ก็คือ การกำหนด “Tactic” หรือ “ยุทธวิธี” หรือ “Strategic Choice” มารองรับ “ยุทธศาสตร์” โดยเฉพาะ “ยุทธวิธี” ที่ยากจะคาดเดาโดยฝ่ายตรงข้าม และทำให้สามารถสร้างความได้เปรียบให้กับ “ยุทธศาสตร์”

๔.๒ Ten School of Thought

นับจากอดีตจนถึงปัจจุบันมีแนวคิดหลักเกี่ยวกับ “ยุทธศาสตร์” ในเชิงธุรกิจ มีอยู่ ๑๐แนวคิด สรุปได้ดังนี้

๔.๒.๑ The Design School

แนวคิดของเกี่ยวกับการจัดทำยุทธศาสตร์ ของ “The Design School” ก็คือ การมุ่งเน้นการกำหนด และ/หรือ ออกแบบแนวความคิดใหม่ๆ เป็นหลักโดยอาศัยการวิเคราะห์ปัจจัยภายใน แล้วใช้จุดแข็งขององค์กรให้จุดที่เหมาะสมที่จะไปแข่งขันในธุรกิจ อย่างไรก็ตามแนวคิดของ “The Design School” มักที่จะใช้ในบริบทที่สภาวะแวดล้อมมีเสถียรภาพสูง

๔.๒.๒ The Planning School

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำยุทธศาสตร์ของ “The Planning School” ก็คือ การมองยุทธศาสตร์ ในลักษณะเป็นกระบวนการวางแผนในการจัดทำยุทธศาสตร์ เพื่อขับเคลื่อนองค์กรไปในสู่เป้าหมายที่ต้องการในอนาคต และในทำนองเดียวกันกับ “The Design School” แนวทางของ “The Planning School” นั้นเหมาะที่จะใช้ในบริบทที่มีสภาวะแวดล้อมที่มีเสถียรภาพ

๔.๒.๓ The Positioning School

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำยุทธศาสตร์ของ “The Positioning School” ก็คือ การให้ความสำคัญกับ “ตำแหน่งทางการตลาด” ที่ต้องการไปถึงเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนา

ยุทธศาสตร์ขององค์กร โดยองค์กรจำเป็นต้องเข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงสถานะแวดล้อมในการแข่งขัน และในทำนองเดียวกันกับ “The Design School” แนวทางของ “The Positioning School” นั้น เหมาะที่ใช้ในบริบทที่มีสถานะแวดล้อมที่มีเสถียรภาพในระดับหนึ่ง

๔.๒.๔ The Entrepreneurial School

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำยุทธศาสตร์ของ “The Entrepreneurial School” ก็คือ การให้ความสำคัญในการตัดสินใจกับ “ผู้นำองค์กร” เป็นหลักการจัดทำยุทธศาสตร์ในลักษณะนี้ เหมาะกับองค์กรขนาดเล็ก เช่น ธุรกิจ SMEs ที่ต้องการก้าวไปสู่การเป็นองค์กรขนาดใหญ่ ยกตัวอย่างเช่นผู้นำองค์กรแบบ Steve Jobs หรือ Mark Zuckerberg เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ผู้นำองค์กรที่ใช้แนวคิดแบบนี้ จำเป็นจะต้องเป็นบุคคลที่มีวิสัยทัศน์ มีภาวะผู้นำสูง และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ

๔.๒.๕ The Cognitive School

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำยุทธศาสตร์ของ “The Cognitive School” จะให้ความสำคัญกับมุมมองของความคิด ประสบการณ์ และการรับรู้ของผู้น้ององค์กร กล่าวคือ จะให้ความสำคัญกับความรู้สึกรับบริการเป็นหลัก

๔.๒.๖ The Learning School

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำยุทธศาสตร์ของ “The Learning School” จะให้ความสำคัญกับการจับตามองสิ่งที่เกิดขึ้น แล้วเรียนรู้จากสิ่งเหล่านี้ ต่อจากนั้นกำหนดแนวทางหรือยุทธศาสตร์สำหรับอนาคต

๔.๒.๗ The Power School

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำยุทธศาสตร์ของ “The Power School” จะให้ความสำคัญในการกำหนดยุทธศาสตร์กับบุคคลที่มีอำนาจในองค์กร หรือ ที่เกี่ยวข้องกับองค์กร (ซึ่งบุคคล หรือ กลุ่มคนที่มีอำนาจเหล่านี้ อาจจะมีวิสัยทัศน์ หรือ ไม่มีวิสัยทัศน์ก็ตามแต่) แนวคิดในการกำหนดยุทธศาสตร์ตามแนวทางของ “The Power School” นี้ ค่อนข้างสอดคล้องกับความเป็นจริงในองค์กรต่างๆ ในโลกนี้ ที่จะกลุ่มคนกลุ่มหนึ่ง ที่มีอำนาจที่ขึ้นชี้ตายในเรื่องยุทธศาสตร์ขององค์กรได้

๔.๒.๘ The Cultural School

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำยุทธศาสตร์ของ “The Cultural School” จะให้ความสำคัญกับเสียงส่วนใหญ่ในองค์กร ในเรื่องการตัดสินใจในเรื่องการกำหนดยุทธศาสตร์ขององค์กร เข้าทำนอง “พวกมากลากไป”

๔.๒.๙ The Environment School

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำยุทธศาสตร์ของ “The Environment School” จะให้ความสำคัญกับบริบท หรือ สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับองค์กร เป็นเรื่องสำคัญในการพัฒนา ยุทธศาสตร์ขององค์กร

๔.๒.๑๐ The Configuration School

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำยุทธศาสตร์ของ “The Configuration School” เป็นแนวคิดที่อ่อนตัวที่สุดในการจัดทำยุทธศาสตร์องค์กร กล่าวคือ แนวคิดนี้ จะไม่ให้ความสำคัญกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งเหมือนกับ ๙ แนวคิดที่กล่าวไปก่อนหน้านี้ แต่สามารถใช้ตัวแปรที่หลากหลายหรือ เหมาะสมกับบริบทที่องค์กรกำลังประสบอยู่ได้

ทฤษฎีความขัดแย้ง

ทฤษฎีการขัดแย้ง (Conflict Theory) เป็นทฤษฎีแม่บทที่สำคัญอีกทฤษฎีหนึ่งของ สังคมวิทยา สำหรับนักทฤษฎีการขัดแย้งที่เป็นที่รู้จักมีด้วยกัน ๔ คน ได้แก่ ๑. Karl Marx ๒. George Simmel ๓. Ralf Dahrendorf และ ๔. Lewis Coser

๑. แนวความคิดเรื่องทฤษฎีความขัดแย้ง

๑.๑ ทฤษฎีการขัดแย้งของ Karl Marx (๑๘๑๘-๑๘๘๓)

Karl Marx เชื่อว่าความขัดแย้ง และการเปลี่ยนแปลงเป็นของคู่กันเป็นกฎ พื้นฐานของชีวิต เป็นสภาพปกติของสังคม โดยความขัดแย้งเริ่มที่เศรษฐกิจซึ่งหลีกเลี่ยงได้ยาก แล้วจะนำไปสู่ความขัดแย้งทางสังคม และเชื่อในความขัดแย้งเป็นเครื่องมือในการเปลี่ยนสังคม การวิเคราะห์ของ Karl Marx ใช้ความขัดแย้งเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์สังคม โดยอยู่บนพื้นฐานของการศึกษาความขัดแย้งทางเศรษฐกิจ ทฤษฎีความขัดแย้งของ Karl Marx ได้อธิบายว่าสังคมเป็นอย่างไร และมีแนวทางในการเปลี่ยนสังคมอย่างไร Karl Marx ได้เขียนหนังสือหลายเล่มเกี่ยวกับ เศรษฐศาสตร์ทุนนิยม วัฒนธรรม เทคโนโลยี ความขัดแย้งระหว่างชนชั้น และอุดมการณ์ สำหรับการขัดแย้งของทฤษฎีสังคมนิยม Marx เชื่อว่าความร่ำรวย และอำนาจถูกกระจายอย่างไม่เท่าเทียมกัน ในสังคม เขาจึงไม่สนว่า คนกลุ่มหนึ่งดำรงการครอบงำสังคมไว้ได้อย่างไร ซึ่ง Marx ก็ได้อธิบายอย่างหนักแน่นว่า มุมมอง และสามัญสำนึกของผู้คนถูกครอบงำด้วยสิ่งที่เรียกว่า อุดมการณ์ Karl Marx มีความเชื่อว่า การเปลี่ยนแปลงของทุกๆ สังคม จะมีขั้นตอนของการพัฒนาทางประวัติศาสตร์ ๕ ขั้น ได้แก่ ๑. ขั้นสังคมแบบคอมมิวนิสต์ (Primitive Communism) กรรมสิทธิ์ในปัจจัยการผลิต

เป็นของเผ่า (Tribal Ownership) ต่อมาเผ่าต่างๆ ได้รวมตัวกันเป็นเมือง และรัฐ ทำให้กรรมสิทธิ์ในปัจจัยการผลิตเปลี่ยนไปเป็นของรัฐแทน๒. ชั้นสังคมแบบโบราณ (Ancient Communal) กรรมสิทธิ์ในปัจจัยการผลิตเป็นของรัฐ (State Ownership) สมาชิกในสังคมได้รับกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินส่วนตัวที่สามารถเคลื่อนย้ายได้ ๓. ชั้นสังคมแบบศักดินา (Feudalism) กรรมสิทธิ์ในปัจจัยการผลิตเป็นของขุนนาง๔. ชั้นสังคมแบบทุนนิยม (Capitalism) กรรมสิทธิ์ในปัจจัยการผลิตเป็นของนายทุน และ ๕. ชั้นสังคมแบบคอมมิวนิสต์ (Communism) กรรมสิทธิ์ในปัจจัยการผลิตเป็นของทุกคน (Charles, 1969)

๑.๒ ทฤษฎีการขัดแย้งของ Georg Simmel (๑๘๕๘-๑๙๑๘)

George Simmel มีแนวความคิดว่าความขัดแย้งเป็นปฏิสัมพันธ์แบบหนึ่งที่เกิดขึ้นในกลุ่มสมาชิกที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน โดยเชื่อว่าความขัดแย้งระหว่างสองฝ่ายแสดงให้เห็นลักษณะความสัมพันธ์ของทั้งสองฝ่าย โดยเป็นผลจากการที่มีความรู้สึกเข้าข้างตนเองมากกว่าเข้าข้างฝ่ายอื่น ความขัดแย้งมีอยู่ทุกองค์การซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของสังคม ผลของความขัดแย้งคือจะเกิดความกลมเกลียวภายในกลุ่ม แต่ความกลมเกลียวภายในกลุ่ม หรือระหว่างกลุ่ม ก็จะเป็นต้นเหตุของความขัดแย้งด้วย (Georg Simmel, 1919)

๑.๓ ทฤษฎีการขัดแย้งของ Ralf Dahrendorf (๑๙๒๙-๒๐๐๙)

Ralf Dahrendorf เป็นนักสังคมวิทยาชาวเยอรมัน ที่ปฏิเสธแนวความคิดของ Marx ที่ว่าชนชั้นในสังคมเกิดจากปัจจัยการผลิต และเสนอว่า ความไม่เท่าเทียมกันในสังคมเกิดจากความไม่เท่าเทียมกันในเรื่องสิทธิอำนาจ (Authority) เขาเห็นว่า ความขัดแย้งสามารถทำให้โครงสร้างมีการเปลี่ยนแปลงได้ ประเภทของการเปลี่ยนแปลง ความรวดเร็วของการเปลี่ยนแปลง และขนาดของการเปลี่ยนแปลงขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของการเปลี่ยนแปลง เช่น อำนาจของกลุ่ม ความกดดันของกลุ่ม ความขัดแย้งกันเกิดจากบุคคล และกลุ่มต่างๆ พวกกันแย้งชิงทรัพยากร และสิทธิอำนาจที่มีอยู่ในโครงสร้างสังคม (Dahrendorf, R., 1990)

๑.๔ ทฤษฎีการขัดแย้งของ Lewis A. Coser (๑๙๑๓-๒๐๐๓)

Lewis A. Coser เป็นนักจิตวิทยาชาวเยอรมัน ผู้เขียนหนังสือ The Functions of Social Conflict (1956) ได้จำแนกความขัดแย้งออกเป็น ๓ แบบ คือ ๑. เมื่อบุคคลอยู่ระหว่างเป้าหมายที่ตนปรารถนาสองอย่างที่ต้องเลือก ๒. เมื่อบุคคลพบกับเป้าหมายสองอย่าง ซึ่งเป็นเป้าหมายที่ตนเองชอบ และไม่ชอบ และ ๓. เมื่อบุคคลอยู่ระหว่างสองอย่างที่ตนเองไม่ชอบทั้งคู่ ซึ่งนักวิชาการทางมานุษยวิทยา มองความขัดแย้งว่าเป็นผลมาจากความปรารถนา หรือ เป้าหมายที่ไปด้วยกันไม่ได้ อาจมาจากการแข่งขันกันระหว่างกลุ่มต่างๆ ในสังคม ซึ่งเป็นผลมาจากวัฒนธรรม และเป็นแบบฉบับของพฤติกรรมปรับตัวของมนุษย์ เช่น ความก้าวร้าว ความร่วมมือ หรือ การแข่งขันกัน เมื่อเกิดผลประโยชน์ และค่านิยมที่ไปด้วยกันไม่ได้ (Lewis A., 1989)

๒. การประยุกต์ใช้ทฤษฎีความขัดแย้งใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้

๒.๑ การใช้ความรุนแรงเป็นเครื่องมือที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ

หากวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดของ Lewis A. Coser ความขัดแย้งใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นกรณีศึกษาหนึ่งที่มีการใช้ความรุนแรงเป็นเครื่องมือที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ จะเห็นว่ามีความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงระบบสังคมที่เป็นอยู่ หากวิเคราะห์จากข่าวที่ว่าเป็นการแบ่งแยกดินแดน โดยจะระบุว่าจะต้องเป็นประเทศของมุสลิม ซึ่งจะมีการเช่นฆ่าชาวไทยพุทธ และชาวมุสลิมที่มีการส่งเสริมการทำงานของรัฐไทย สถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ เมื่อมีการพัฒนาต่างๆ ของรัฐ ก็จะมีการทำลายข้าวของของแผ่นดิน การเช่นฆ่าประชาชนผู้บริสุทธิ์ ความต้องการเปลี่ยนแปลงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการใช้ความรุนแรงเป็นเครื่องมือในการนำไปสู่ความสำเร็จ เพื่อจะให้ระบบสังคมเปลี่ยนไปเพื่อความต้องการของคนกลุ่มหนึ่ง

๒.๒ ความรุนแรงที่เกิดขึ้นเป็นสัญญาณเตือนถึงความผิดปกติในสังคม

ความแตกต่างทางกายภาพ ผิวสี ศาสนา ลักษณะหน้าที่แตกต่างกับคนไทยทั่วไป จึงเห็นถึงความแตกต่าง จึงคิดว่าควรมีการแบ่งแยกเป็นประเทศใหม่ ซึ่งประชาชนกลุ่มนี้ต้องการความเท่าเทียมกัน แต่ในอดีตทางรัฐบาลมักจะละเลยความต้องการขั้นพื้นฐานของประชาชน จะเห็นว่าเมื่อได้เกิดความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้รัฐบาลเริ่มมีการพัฒนาเข้ามาให้ความสำคัญเป็นพิเศษแต่ทางกลับกันการแลกเปลี่ยนกับการได้มาซึ่งการพัฒนาก็ต้องมีผลเสียตามมาเช่นกัน

๒.๓ ทุกสังคมไม่สามารถหลีกเลี่ยงความขัดแย้งได้

ระเบียบที่มีอยู่ในโครงสร้างสังคมสามารถก่อให้เกิดความขัดแย้งได้ หากมันมีความเป็นระเบียบมากเกินไปหรือน้อยเกินไป จะเห็นว่าทุกสังคมจะหลีกเลี่ยงความขัดแย้งไม่ได้ อย่างไรก็ตามความขัดแย้งไม่จำเป็นจะต้องส่งผลทางด้านลบเสมอไป แต่มันเป็นการบูรณาการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นได้

ทฤษฎีการเพิ่มประสิทธิภาพ

ในการดำเนินการกิจกรรมใดๆ จำเป็นจะต้องพิจารณาในเรื่อง “ประสิทธิภาพ” และ “การเพิ่มประสิทธิภาพ” ทั้งนี้ การเพิ่มประสิทธิภาพเหล่านั้น จำเป็นจะต้องนำไปสู่การสร้าง “ประสิทธิผล” ที่ตอบสนองต่อเป้าประสงค์ หรือ วิสัยทัศน์ในการดำเนินการด้วย ในการเพิ่ม

ประสิทธิภาพนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการดำเนินการที่มีผู้เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก จะต้องนำ “การบูรณาการ” มาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการในการเพิ่มประสิทธิภาพ

๑. ความหมายของคำว่า “ประสิทธิภาพ”

คำว่า “ประสิทธิภาพ (Efficiency)” มีความหมายว่า ความสามารถในการดำเนินการใดๆ ที่หลีกเลี่ยง หรือ ลดการสูญเสีย การสิ้นเปลือง เช่น วัตถุดิบ ในกระบวนการผลิต, พลังงาน, งบประมาณ และอื่นๆ แต่ยังคงสามารถผลิต ผลผลิต และผลงานต่างๆ ได้ตามเป้าหมาย ดังนั้น “การเพิ่มประสิทธิภาพ” จะมีความหมายว่า “การเพิ่มขีดความสามารถในการลดการสูญเสีย การสิ้นเปลือง ให้กับผลผลิต และ/หรือ ผลงานต่างๆ การดำเนินการใดๆ” (Wikipedia, Efficiency, 2019)และ(The ONS Productivity Handbook, 2007)

๒. “ประสิทธิภาพ” แตกต่างจากคำว่า “ประสิทธิผล”

ผู้คนส่วนใหญ่มักจะสับสนระหว่างคำว่า “ประสิทธิภาพ (Efficiency)” กับ คำว่า “ประสิทธิผล (Effectiveness)” ในภาพรวมแล้ว คำว่า “ประสิทธิภาพ” คือ แนวทางในการวัดในเชิงปริมาณ ที่วัดโดยสัดส่วนระหว่างผลผลิตกับปัจจัยนำเข้า แต่ “ประสิทธิผล” คือ การบรรลุผลลัพธ์สุดท้าย (Desired result) ซึ่งจะสะท้อนออกมาในลักษณะ เชิงคุณภาพ นอกเหนือไปจากการสะท้อนในเชิงปริมาณที่วัดด้วย “ประสิทธิภาพ”

๓. การเพิ่มประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาจuxt.

๓.๑ การประเมินมูลค่าความเสียหายจากเหตุการณ์ความรุนแรง

ความไม่มั่นคงในมิติความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ สร้างความเสียหายทางด้านเศรษฐกิจของจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งความเสียหายเหล่านี้ สามารถประเมินมูลค่าได้ หากนำตัวแปรสำคัญก็คือ อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ และมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม มาเปรียบเทียบกับในลักษณะ Scenario Comparison เพื่อหามูลค่าความเสียหาย ซึ่งเป็นวิธีการที่ถูกใช้ในการประเมินมูลค่าความเสียหายทางเศรษฐกิจในประเทศชั้นนำของโลก เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา จากการเปรียบเทียบ พบว่า มูลค่าความเสียหายทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะปี ๒๕๔๗ ถึง ปี ๒๕๖๐ มีมูลค่ากว่า ๖๐,๐๐๐ ล้านบาท ในกรณีที่มีอัตราการเติบโตร้อยละ ๔ เทียบกับอัตราการเติบโต ร้อยละ ๒ ที่เกิดขึ้นจริง และ ๑๓๐,๐๐๐ ล้านบาท ในกรณีที่มีอัตราการเติบโตร้อยละ ๖ เทียบกับอัตราการเติบโต ร้อยละ ๒ ที่เกิดขึ้นจริง อย่างไรก็ตาม ยังมีความเสียหายในมิติอื่นๆ นอกเหนือจากมิติทางเศรษฐกิจ ที่มีความเสียหายในมูลค่าที่มหาศาล แต่ไม่สามารถประเมินค่าได้ อาทิเช่น สังคมจิตวิทยา คุณภาพชีวิต และภาพลักษณ์ ทั้งในระดับพื้นที่ และระดับประเทศ ดังนั้นทุกภาคส่วนจึงต้องเร่งริบร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้หมดไปโดยเร็ว เพื่อยุติการสูญเสียดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้น (บุญชัย เกษตรตระการ, ๒๕๖๒)

๓.๒ งบประมาณในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงฯ

การใช้จ่ายงบประมาณสำหรับแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งในมิติงานความมั่นคงและงานพัฒนา พบว่านับตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๔๗จนถึงปีล่าสุดคือ ปีงบประมาณ ๒๕๖๑รวม ๑๕ปีงบประมาณ ใช้จ่ายงบดับไฟใต้ไปแล้ว ๓ แสนล้านบาทโดยประมาณ แยกแยะเป็นรายปีงบประมาณดังแสดงในตารางที่ ๓-๑

ตารางที่ ๒-๑: งบประมาณในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงฯ

ปีงบประมาณ	จำนวนงบประมาณ (ล้านบาท)
๒๕๔๗	๑๓,๔๕๐
๒๕๔๘	๑๓,๖๗๔
๒๕๔๙	๑๔,๒๐๗
๒๕๕๐	๑๗,๕๒๖
๒๕๕๑	๒๒,๙๘๘
๒๕๕๒	๒๗,๕๔๗
๒๕๕๓	๑๖,๕๐๗
๒๕๕๔	๑๙,๑๐๒
๒๕๕๕	๑๖,๒๗๗
๒๕๕๖	๒๑,๑๒๔
๒๕๕๗	๒๕,๙๒๑
๒๕๕๘	๒๕,๗๔๔.๓๐
๒๕๕๙	๓๐,๘๘๖.๖๐
๒๕๖๐	๑๒,๖๙๒ (เฉพาะงบบูรณาการ)
๒๕๖๑	๑๓,๒๕๕.๗ (เฉพาะงบบูรณาการ)
รวมทั้งสิ้น	๒๙๐,๙๐๑.๖๐

ที่มา : ศูนย์ข่าวอิสรา, ๒๕๖๒

๓.๓ การเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการแก้ไขปัญหา

เมื่อพิจารณาจากการสูญเสียของมูลค่าทางเศรษฐกิจในช่วงปี ๒๕๔๗ -๒๕๖๐ อันเป็นผลมาจากสถานการณ์เหตุรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีมูลค่าสูงถึงกว่า ๑๐๐,๐๐๐ ล้านบาท

และจะเพิ่มสะสมไปเรื่อยๆ อีกปีละไม่น้อยกว่า ๒๐,๐๐๐ ล้าน トラบไตที่เหตุการณ์รุนแรงๆ ยังคงดำรงอยู่ หากนับจำนวนงบประมาณในการแก้ไขปัญหา ในช่วงตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ จนถึง ๒๕๖๑ ซึ่งมีมูลค่ากว่า ๓๐๐,๐๐๐ ล้านบาท แล้ว ประเทศไทยไปแล้วไม่น้อยกว่า ๔๐๐,๐๐๐ ล้าน ดังนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐบาลและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งในและนอกพื้นที่ จะต้องร่วมกันปรับปรุง พัฒนา ประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาด้วยการใช้งบประมาณให้คุ้มค่าที่สุด และจะต้องสร้างประสิทธิผลที่สนองตอบต่อเป้าประสงค์ทางยุทธศาสตร์ให้ได้อย่างเป็นรูปธรรม

ทฤษฎีการบูรณาการ

Jahan (1968)กล่าวไว้ว่า การบูรณาการ (Integration) คือ กระบวนการในการทำกลุ่มคนตั้งแต่สองกลุ่ม หรือมากกว่า (Actor Integration) มาทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ใดๆ หรือคุณค่าใดๆ (Value Integration) โดยการบูรณาการนั้นอาจจะมีกิจกรรมที่เป็นขั้นเป็นตอนและเชื่อมโยงกัน สำคัญของการบูรณาการก็คือ เพื่อพัฒนาแนวทาง และวิธีการ ในการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ และสังคม โดยหัวใจสำคัญของการบูรณาการ คือ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพระหว่างภาคส่วนต่างๆ ที่อยู่ในกระบวนการบูรณาการนั้นๆ สำหรับวิวัฒนาการในการนำหลักการ/ทฤษฎีการบูรณาการมาประยุกต์ใช้ในระบบราชการไทย สรุปได้ดังนี้

๑. การบริหารราชการแบบบูรณาการ

๑.๑ คำจำกัดความ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ได้ให้คำจำกัดความคำว่า “บูรณาการ” ไว้ว่า “การร่วมมือในระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการปฏิบัติงานร่วมกัน หรือมีแผนการดำเนินการที่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะทำให้ภารกิจที่สำคัญของรัฐในแต่ละด้านเกิดผลสำเร็จเป็นประโยชน์แก่ประชาชนส่วนรวม และมีความประหยัดใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งสามารถลดขั้นตอนการปฏิบัติราชการให้เกิดความรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพจากการร่วมมือปฏิบัติงานของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง” กล่าวคือ การบูรณาการดังกล่าว จะเน้นในเรื่องการมุ่งเน้นผลงาน (Result) ตามยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก เป็นการทำงานหลายหน่วยงานโดยอาศัยความเชี่ยวชาญ และความชำนาญการของแต่ละหน่วยงานที่แตกต่างกันเฉพาะด้าน ทำงานภายใต้เป้าหมาย และวัตถุประสงค์หลักของยุทธศาสตร์เดียวกัน โดยร่วมคิดร่วมทำงานโดยใช้ทรัพยากรร่วมกัน เพื่อให้บรรลุผลตามยุทธศาสตร์ มุ่งสู่ผลสำเร็จ และเป้าหมายของงานร่วมกัน เพื่อก่อให้เกิดความประหยัด เสริมสร้างประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการดำเนินงานเป็นหลัก ทั้งในลักษณะของการทำงานข้ามกระทรวง กระทรวงเดียวกันแต่ต่างกรม หรือ กรมเดียวกันแต่ต่าง

กอง รวมทั้งมีการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน และภาคประชาชน ที่เกี่ยวข้องมาร่วมในการทำงานกับภาครัฐ ในระบบเครือข่าย (Network)(ก.พ.ร., ๒๕๖๑)

๑.๒ เหตุผล และความจำเป็นที่ต้องมีการบูรณาการ

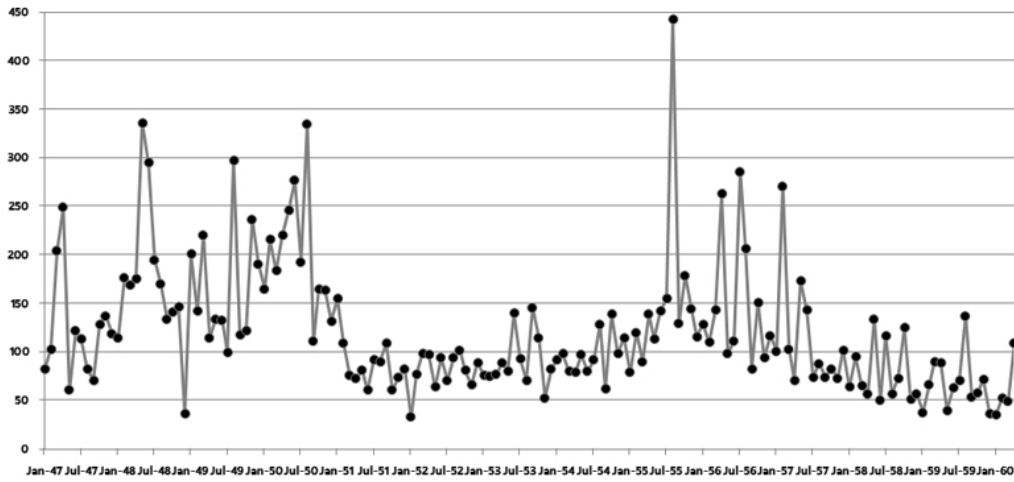
ในปัจจุบัน ปัญหาของประเทศที่เกิดขึ้นมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ในการแก้ไขปัญหา หรือ การตัดสินใจ จำเป็นต้องใช้ความรู้ และทักษะจากหลายสาขาวิชาาร่วมกันทำให้ไม่สามารถแก้ปัญหาโดยส่วนราชการใดส่วนราชการหนึ่งได้รวมทั้งการบริหารงานตามภารกิจ (Function)ไม่สามารถแก้ปัญหาบางอย่างได้เพราะการจัดแบ่งโครงสร้างขององค์กรภาครัฐ

ในปัจจุบันแต่ละองค์กรจะมีพันธกิจ (Mission) ขององค์กรอยู่ ทำให้ขาดการประสานกันในการทำงาน ดังนั้นจึงจำเป็นจะต้องอาศัยการบูรณาการในการทำงาน ซึ่งจะช่วยให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างการทำงานของแต่ละหน่วยงานได้ เป็นการขจัดความซ้ำซ้อนของงานที่เกิดขึ้น เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของงานตามยุทธศาสตร์ที่ตั้งเป้าหมายเอาไว้ และสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

สถิติเหตุการณ์รุนแรง ตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ -๒๕๖๐

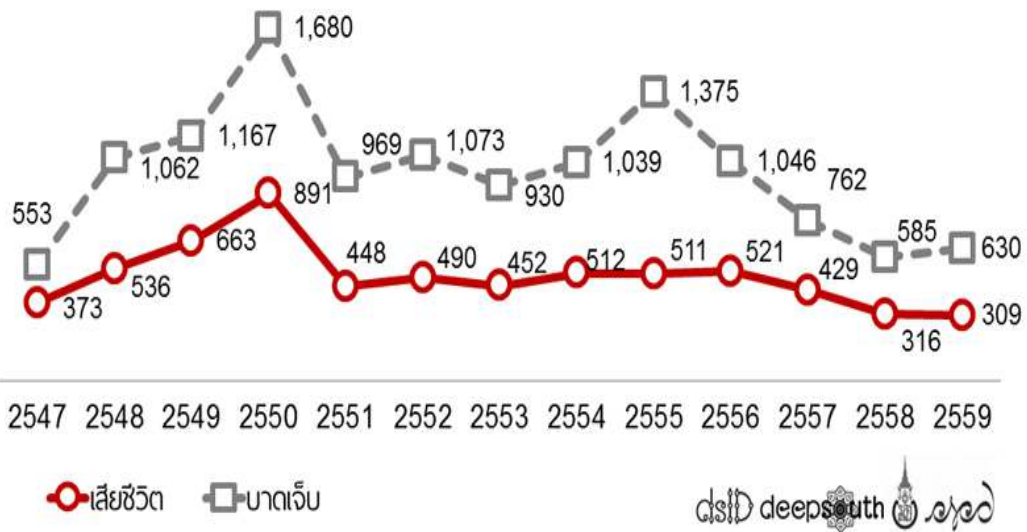
จากฐานข้อมูลของศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ (Deep South Incident Database-DSID) พบว่า ในระหว่างเดือนมกราคมปี ๒๕๔๗ถึงเดือนเมษายน ๒๕๖๐มีเหตุการณ์ความไม่สงบรวมทั้งสิ้น ๑๙,๒๗๙ เหตุการณ์ ในช่วงเวลาดังกล่าว มีผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์ความไม่สงบ ๖,๕๔๔ ราย มีผู้บาดเจ็บ ๑๒,๙๖๓ ราย สรุปได้ว่า ระหว่างปี ๒๕๔๗ - ๒๕๕๙ มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บรวม ๑๙,๕๐๗ ราย โดยการเกิดเหตุดังกล่าวมีลักษณะพิเศษในแบบแผนของความรุนแรงที่ผ่านมาก็คือความรุนแรงที่ยืดเยื้อและเรื้อรัง มีลักษณะระดับความรุนแรงที่ขึ้นสูงๆ ต่ำๆ ตลอดเวลาตามจังหวะของแต่ละช่วงเหตุการณ์ แต่ว่าคลื่นที่ขึ้นสูงต่ำนี้ดูเหมือนจะมียอดสูงสุดในสองช่วง คือ ในปี ๒๕๕๐ (๒,๔๐๙ เหตุการณ์) และในปี ๒๕๕๕ (๑,๘๕๑ เหตุการณ์) ข้อสมมุติฐานก็คือถ้าเหตุการณ์จะเป็นแบบแผนซ้ำๆ เช่นนี้ต่อไปในวงรอบใหม่อีกในอนาคตก็อาจจะเกิดวงจรของคลื่นความรุนแรงตามตัวแบบช่วงของฤดูกาล (Seasonality) ในทุกๆ ห้วง ๔ - ๕ ปี ซึ่งความรุนแรงจะสูงสุดในรอบ ๕ปี จากนั้นก็ต่ำลงและสูงขึ้นอีกเป็นช่วงๆ เป็นปรากฏการณ์ซ้ำแบบแผนดังกล่าว (ศรีสมภาพ, ๒๕๖๐)แผนภาพที่ ๑, ๒, ๓ และ ๔ แสดงสถิติเหตุการณ์รุนแรงในช่วง ปี ๒๕๔๗ -๒๕๖๐

แผนภาพที่ ๒ - ๑ : เปรียบเทียบจำนวนเหตุการณ์ใน จชต. แยกรายเดือน (ม.ค.๔๗ - เม.ย.๖๐)

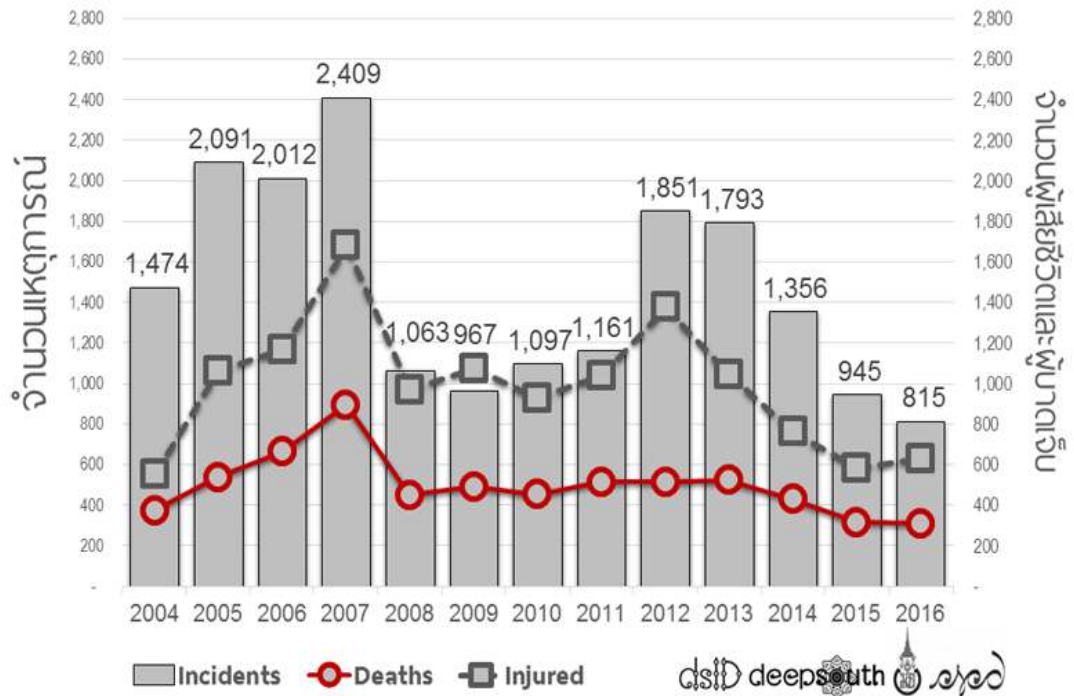
ที่มา: Deep South Watch, 2018

แผนภาพที่ ๒ - ๒ : เปรียบเทียบจำนวนการเสียชีวิต และบาดเจ็บรายปี (๔๗ - ๕๙)

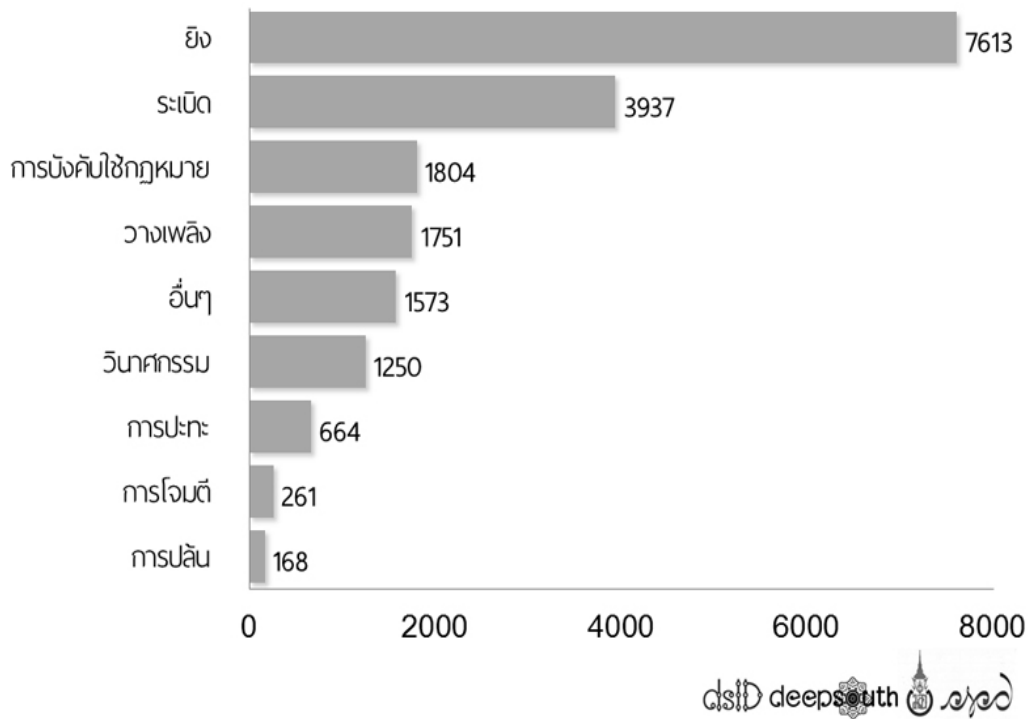
ที่มา: Deep South Watch, 2017

แผนภาพที่ ๒ - ๓ : เปรียบเทียบจำนวนเหตุการณ์ ผู้เสียชีวิต และผู้บาดเจ็บรายปี (๔๗ - ๕๙)

ที่มา: Deep South Watch, 2017

แผนภาพที่ ๒-๔ : เปรียบเทียบของจำนวนรวมประเภทเหตุการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (๔๗ - ๕๙)

ที่มา: Deep South Watch, 2017

ยุทธศาสตร์ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา

“เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” เป็นยุทธศาสตร์พระราชทานให้แก่หน่วยงานต่างๆ ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ใช้เป็นแนวทางในการยึดถือปฏิบัติ ในการดำเนินงาน ซึ่งพระอัจฉริยภาพนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงแสดงเป็นแบบอย่างให้แก่เหล่าข้าราชการในใต้เบื้องพระยุคลบาท ได้ประจักษ์ถึงผลสัมฤทธิ์แห่งยุทธศาสตร์นี้มาเป็นเวลานานแล้วย้อนเวลากลับไปเมื่อ ๑๙ ปีที่แล้ว บริเวณพื้นที่พรุแหมแหม ตั้งอยู่ตำบลบางเก่า และตำบลปะเสยะวอ อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานีมีเนื้อที่ประมาณ ๑๑,๐๐๐ ไร่ มีสภาพเป็นพื้นที่พรุเสื่อมโทรม และมีน้ำท่วมขังเกือบตลอดทั้งปีใช้ประโยชน์จากพื้นที่ไม่ได้ถูกปล่อยรกร้างมาเป็นเวลานานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงเสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรในพื้นที่ด้วยพระองค์เอง และได้ทรงรับสั่งพร้อมทรงมอบแนวทางในการพัฒนาพื้นที่แห่งนี้ ด้วยผลสัมฤทธิ์ของการเข้าใจ เข้าถึง พัฒนาจนเกิดเป็นตำนานพระสหายแห่งสายบุรีขึ้น(กรมประชาสัมพันธ์, ๒๕๖๑)

๑. เข้าใจ

เข้าใจคือการเกิดปัญญาจากความจริงทั้งหมด ทั้งในมิติภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ สภาพสังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิต ปัญหา ความต้องการต่างๆ ของชุมชน ซึ่งต้องอาศัยการแสวงหาความรู้ เช่น การวิจัย เข้าไปพูดคุย คลุกคลีกับคนในพื้นที่ เก็บรวบรวมข้อมูลอย่างรอบด้านจากคนในพื้นที่ที่ประสบปัญหาจริงๆ ที่ผ่านมามีเหมือนปัญหา ๓ จังหวัดภาคใต้จะยังอยู่ที่ระดับของการพยายามทำความเข้าใจปัญหาว่าเกิดจากสาเหตุอะไรบ้าง ใครคือผู้อยู่เบื้องหน้าเบื้องหลังของปัญหาดังกล่าว ซึ่งยังไม่มีคำตอบให้สังคมเข้าใจตรงกันอย่างชัดเจนข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา ๓ จังหวัดภาคใต้ที่สังคมในวงกว้างรับรู้ส่วนใหญ่เป็นข้อมูลการอธิบายตีความจาก "คนนอกพื้นที่" เช่น รัฐบาล เจ้าหน้าที่ของรัฐ สื่อของรัฐ คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) นักวิชาการ สื่ออิสระ เสียเป็นส่วนใหญ่ส่วนข้อมูลการอธิบายตีความจาก "คนในพื้นที่" หรือประชาชนที่ประสบปัญหาโดยตรงยังมีเป็นส่วนน้อย ดังที่เรามักชินตากับภาพของนักวิชาการ ผู้รู้ต่างๆ ออกมาวิเคราะห์วิพากษ์ปัญหาภาคใต้ผ่านหน้าจอทีวี หน้าหนังสือพิมพ์แต่แทบจะไม่เห็นประชาชนหรือผู้นำชุมชนในพื้นที่ที่ประสบปัญหาโดยตรงเล่าข้อเท็จจริงของปัญหาความรู้สึก ความคิด ความเห็น และความต้องการของพวกเขาอย่างตรงไปตรงมาผ่านจอทีวีหรือหน้าหนังสือพิมพ์กันเลยดังนั้นในเรื่องความ "เข้าใจ" เกี่ยวกับปัญหา ๓ จังหวัดภาคใต้ จึงยังมีคำถามว่า รัฐบาลในฐานะผู้กำหนดนโยบาย เจ้าหน้าที่ของรัฐ และสังคมนอกพื้นที่เข้าใจปัญหาดตรงกันกับคนในพื้นที่หรือไม่เพียงใดถ้าเข้าใจตรงกัน

"ความเข้าใจซึ่งกันและกัน" ก็น่าจะมีมากขึ้น ความหวาดระแวงระหว่างกันน่าจะลดลงในระดับที่เห็นเป็นรูปธรรม

๒. เข้าถึง

เข้าถึง มีความหมายหลายอย่างเช่น เข้าถึงจิตใจหรือความรู้สึกของเพื่อนมนุษย์ รู้สึกถึงความทุกข์ ความเจ็บปวด ความกลัว ความหวาดระแวงวิตกกังวล เป็นต้น ของพี่น้องที่ประสบปัญหา มีความรู้สึกร่วมทุกข์ และเกิดสำนึกร่วมฝ่าฟันปัญหาต่างๆ ไปด้วยกันเข้าถึงคุณค่า หรือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกันและกัน เคารพอัตลักษณ์ทางสังคม วัฒนธรรม ความเชื่อ วิถีชีวิตของกันและกันเข้าถึงความเป็นหนึ่งเดียวของมนุษยชาติ คือยึดมั่นในความจริงที่ว่าไม่ว่ามนุษย์จะแตกต่างทางเชื้อชาติสีผิว ภาษาศาสนา วัฒนธรรม ฯลฯ แต่เราทุกคนเป็นมนุษย์เหมือนกัน มีคุณค่าและศักดิ์ศรีเท่าเทียมกันศาสนาทุกศาสนาจะสอนในเรื่องนี้เช่นศาสนาที่นับถือพระเจ้าถือว่ามนุษยชาติเป็นหนึ่งเดียวกัน ควรรักและช่วยเหลือกันและกัน เพราะเป็นบุตรของพระเจ้าองค์เดียวกันศาสนาพุทธถือว่ามนุษย์เป็นเพื่อนร่วมทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ภายใต้กฎธรรมชาติเดียวกัน จึงควรเมตตาอาทรซึ่งกันและกันดังนั้น การเข้าถึงจึงเป็นเรื่องของหัวใจที่รู้ร้อนรู้หนาวต่อทุกข์สุขของเพื่อนมนุษย์เป็นเรื่องของจิตวิญญาณที่ซาบซึ้งเคารพในคุณค่า/ศักดิ์ศรีของมนุษย์ และมีสำนึกในความเป็นหนึ่งเดียวไม่แบ่งแยกเป็นเขาเป็นเราการเข้าถึงจึงเป็นพลังในการนำความเข้าใจที่ถูกต้องมาปรับใช้ให้เกิดการพัฒนาที่ก่อเกิดศานติสมานฉันท์ และความเจริญที่ยั่งยืนพัฒนา เป็นเรื่องของการใช้ทักษะการบริหารจัดการที่สามารถรวมเอาปัจจัยต่างๆ เช่น ทุน คน องค์กรความรู้เทคโนโลยี ศาสนา วัฒนธรรม ฯลฯ มาทำให้สังคมดีขึ้นเจริญขึ้น แต่ความเจริญที่ยั่งยืนจะต้องไปด้วยกันกับศานติสมานฉันท์การพัฒนาที่สร้างความเจริญทางวัตถุ แต่ทำให้เกิดความไม่สงบสุขทางสังคมเกิดความแตก ความล่มสลายของชุมชนไม่ใช่การพัฒนาที่ถูกต้อง

๓. พัฒนา

การพัฒนาที่ถูกต้องจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีความเข้าใจที่ถูกต้องเป็นพื้นฐานและมีการเข้าถึงเป็นพลังขับเคลื่อน ทำให้เกิดการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม ตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของชุมชนจึงนำไปสู่ความเจริญที่ยั่งยืนในบรรยากาศของศานติ สมานฉันท์ในการปาฐกถาของ พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ องคมนตรี กล่าวว่า "พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงใช้หลักการเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาในการปฏิบัติพระราชกรณียกิจช่วยเหลือพสกนิกรในท้องถิ่นทุรกันดารทั่วประเทศมาตลอด ๖๐ ปี ในการครองราชย์ของพระองค์" น่าเสียดายที่การพัฒนาของภาครัฐเท่าที่ผ่านมาไม่ได้ใช้แนวทางดังกล่าว จึงทำให้เกิดการพัฒนาที่ไปทำลายคุณค่าดั้งเดิม ทำให้คนแปลกแยกจากรากเหง้าของตนเอง โดยเฉพาะรากเหง้าทางจิตวิญญาณ ศาสนา วัฒนธรรมวิถีชีวิตที่เรียบง่าย เป็นการพัฒนาที่ไร้ทิศทางตอบไม่ได้ว่าจุดหมายปลายทางที่สังคมเราพึงบรรลุถึงคืออะไร เช่น สมัย จอมพล ป.พิบูลสงคราม มีนโยบายการปฏิรูปวัฒนธรรมอย่างขาดความเข้าใจ เข้าถึงคุณค่าของวัฒนธรรมเดิมจึงเป็นจุดเริ่ม

ที่ทำให้คนไทยดูถูกตนเอง และหลงบูชาฝรั่งจอมพลสฤษดิ์ธนะรัชต์ เอน้ำไหลไฟสว่างทางสะดวกเข้าไปในชนบท แต่ได้สร้างภาพลักษณ์"หุบป่าเถื่อน" ให้กับวิถีชีวิต ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมชาวบ้าน นโยบาย ๔ปีไม่มีคนจนที่ทดลองปฏิบัติผ่าน "โมเดลอาจสามารถ" ของรัฐบาลทักษิณที่เน้นเศรษฐกิจเป็นตัวตั้ง ได้ฉายภาพคนจนในชนบทให้ดูน่าสงสารสมเพชยิ่งขึ้นอีก (เช่นภาพคนจนมารุมล้อมนายกฯ ด้วยแวตาทหวังว่าจะได้รับแจกเศษเงินของท่าน) ไม่มีภาพความงามของวิถีชีวิต ภูมิปัญญาชาวบ้าน วัฒนธรรมชุมชน ศานติสุขสมานฉันท์ ซึ่งเป็นทุนทางสังคมที่มีคุณค่าคู่กับวิถีชาวบ้านมาแต่เดิมแต่ภาพของคนจนที่ฉายผ่านการทรงช่วยเหลือของในหลวงและพระราชินีด้วยแนวทาง "เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา" กลับเป็นภาพคนจนที่ดูดงาม มีศักดิ์ศรี เชื่อมมั่นในภูมิปัญญา วิถีชีวิต จิตวิญญาณ และวัฒนธรรมของตนเองข้อเขียนของ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา ในหนังสือชื่อ "หลักธรรม/ทำ ตามรอยพระยุคลบาท" ที่ว่า "๕๕ปีที่ผ่านมาได้ทรงแสดงให้เห็นทุกทุกอย่าง ได้ทรงทำหมดทุกอย่าง ทรงคิดหมดทุกอย่าง เพื่อรักษาประเทศนี้ไว้...พวกเราพสกนิกรเห็นพระเจ้าอยู่หัว แต่ไม่เคยมองพระเจ้าอยู่หัวเลย ชื่นชม แต่ไม่เคยทำตาม" น่าจะช่วยเตือนสติให้เราทุกคน ทุกภาคส่วน น้อมนำ ประชญา "เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา" อันลึกซึ่งมาปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมให้ได้

ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาเหตุรุนแรง ใน จชต.

ความมั่นคงเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะมีผลต่อการพัฒนาประเทศในทุกมิติ ซึ่งรัฐบาลกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนหลักต่างๆ ของชาติขึ้น เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางสำหรับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องรวมถึงกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรนำไปกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์แนวทางหรือมาตรการ ตลอดจนแผนงาน/โครงการรองรับให้มีประสิทธิภาพ และมีความสอดคล้องกันทั้งในระดับชาติไปจนถึงระดับพื้นที่ในระดับชาติ (ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี, ๒๕๖๐)

๑. สาระสำคัญ

รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี โดยมุ่งหวัง ให้ประเทศไทย เป็นประเทศที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยในมิติทางด้าน "มั่นคง" นั้นประเทศไทยต้องมีความมั่นคงปลอดภัยจากภัย และการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในประเทศ และ ภายนอกประเทศในทุกระดับ และในทุกมิติ เป็นประเทศที่มั่นคงในเอกราช และอธิปไตย มีสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นศูนย์กลาง มีระบบการเมืองที่ยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาล มีความปรองดอง และสามัคคีของคนในชาติ ประชาชนมีความมั่นคงในชีวิต มั่งงาน และรายได้ที่มั่นคง มีที่อยู่อาศัย และมีความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน มีความมั่นคงทางด้านทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม

๒. กรอบแนวทางสำคัญด้านความมั่นคง

จากคามวิสัยทัศน์ทางด้านความมั่นคงดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้น นำมาส่งการกำหนด ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงภายใต้กรอบการพัฒนาของยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ซึ่งมีกรอบแนวทาง สำคัญด้านความมั่นคง จำนวน ๘ แนวทาง โดยทั้ง ๘ แนวทาง สามารถแยกเป็นกลุ่มแนวทาง ดังนี้

๑. กลุ่มแนวทางที่ ๑ การปฏิรูปลักษณ์สำคัญ ได้แก่ ๑.๑ กลไกการบริหารประเทศ ๑.๒ กลไกในการลดผลกระทบภัยก่อการร้าย และ ภัยไซเบอร์ ๑.๓ ปรับกลไกการทำงานจากแนวคิด สู่แนวระนาบมากขึ้น และให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการประเมินผล
๒. กลุ่มแนวทางที่ ๒ การพัฒนา และเสริมสร้าง ได้แก่ ๒.๑ เสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ และการปกครองระบบประชาธิปไตย อันมี พระมหากษัตริย์เป็นประมุข ๒.๒ พัฒนาเสริมสร้างศักยภาพกองทัพ ปรับโครงสร้างกำลังและ ยุทธโศปกรณ์ที่เหมาะสม พัฒนาระบบงานข่าวกรอง พร้อมสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน
- ๒.๓ บริหารจัดการชายแดนโดยพัฒนาความร่วมมือเป็นหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ความมั่นคงร่วมมือ กับประเทศเพื่อนบ้าน และ ๒.๔ รักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และ การปกป้องรักษาผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล รวมทั้งเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหารและพลังงาน
๓. กลุ่มแนวทางที่ ๓ การแก้ไขปัญหาเร่งด่วน ได้แก่ ป้องกันและแก้ไขการก่อความไม่สงบ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เน้นเสริมสร้างกระบวนการสันติสุขและแนวทางสันติวิธี ชัดความขัดแย้ง ลดความรุนแรงตามแนวทางพระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”

แนวทางสำคัญหรือกลยุทธ์ทั้ง ๓ กลุ่ม ๘ แนวทางจะถูกใช้เป็นกรอบในการจัดทำ แผนปฏิบัติการให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในลักษณะรวมการ (บูรณาการ) และแยกการปฏิบัติ ต่อไป เพื่อนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ทางด้านความมั่นคงของยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี ต่อไป

๓. แผนงานหลักที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาเหตุรุนแรงใน จชต.

สภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) ได้จัดทำแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหา จังหวัดชายแดนภาคใต้(สมช, ๒๕๖๐)สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

๓.๑ กลไกในการขับเคลื่อน

การขับเคลื่อนงานการแก้ไขปัญหา และพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ กำหนดให้มีกลไก ๓ ระดับ ได้แก่ ๑. ระดับนโยบาย ๒. ระดับการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ โดยมี “คณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (คปต.) เป็นกลไกหลักในการ ขับเคลื่อน ให้มีเอกภาพ และมีประสิทธิภาพ โดยบูรณาการร่วมกับกลไกที่มีอยู่เดิม อาทิเช่น คณะกรรมการยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กพต.) และ หน่วยงานกลางระดับกรม และ ๓. ระดับหน่วยปฏิบัติ ได้แก่ กอ.รมน.ภาค ๔ สน. และศอ.บต. เป็นหน่วยรับผิดชอบหลัก ในระดับพื้นที่ เพื่อบูรณาการงานด้านความมั่นคง และด้านการพัฒนา ดำเนินไปอย่างมีเอกภาพและมีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหา และพัฒนาในพื้นที่เป้าหมาย

๓.๒ แผนปฏิบัติการ

แผนปฏิบัติการฯ แบ่งกลุ่มภารกิจงานเป็น ๗ กลุ่ม ได้แก่ ๑. งานรักษาความปลอดภัย ๒. งานอำนวยความสะดวก ๓. งานสร้างความเข้าใจ ๔. งานการศึกษา ๕. งานพัฒนาตามศักยภาพของพื้นที่ ๖. งานเพิ่มประสิทธิภาพภาครัฐฯ และ ๗. งานแสวงหาทางออกจากความขัดแย้งฯ โดยได้น้อมนำยุทธศาสตร์ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นรากฐานสำคัญของทุกกลุ่มภารกิจงาน

๓.๓ ความเชื่อมโยงของแผนปฏิบัติการ

แผนปฏิบัติการฯ ถูกวางแผนให้มีความเชื่อมโยง กับยุทธศาสตร์ นโยบาย และแผนงานหลักที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ๑. ยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี ที่เน้นในเรื่อง การรักษาความสงบภายในประเทศ และการป้องกัน และแก้ไขการก่อความไม่สงบใน จชต. ๒. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) โดยเฉพาะในเป้าหมายที่ ๓ คือ ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน มีโอกาสในการศึกษา และการประกอบอาชีพที่สร้างรายได้เพิ่มขึ้น และ ๓. นโยบายเสริมสร้างความมั่นคงที่เป็นแก่นหลักของชาติ ได้แก่ ๑. นโยบายที่ ๓ ป้องกัน และแก้ไขการก่อความไม่สงบใน จชต. ๒. นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๒ และ ๓. นโยบายรัฐบาล ที่แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (นโยบาย ข้อ ๒.๒ เร่งแก้ไขปัญหาการใช้ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้) จากความเชื่อมโยงดังกล่าวไปแล้วข้างต้น นำไปสู่การจัดทำแผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ประกอบด้วยโครงการ และกิจกรรมสำคัญ ยกตัวอย่างเช่น ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ มี ๗๘ โครงการ ๘๕ กิจกรรม วงเงินทั้งสิ้น ๑๓,๒๔๕.๗๔ ล้านบาท โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่รับผิดชอบจำนวน ๑๐๔ หน่วยงาน โดยแต่ละโครงการ และกิจกรรม มีตัวชี้วัดชัดเจน และมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบส่งผลให้สามารถประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๔ มิติใหม่ในการจัดทำแผนปฏิบัติการเชิงบูรณาการ

การจัดทำแผนปฏิบัติการฯ ดังกล่าว ถือเป็นวิวัฒนาการในการจัดทำแผนบูรณาการที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนในระบบการจัดทำงบประมาณของประเทศ ซึ่งส่งผลให้จำนวนงบประมาณที่ใช้มีความเหมาะสม ลดความซ้ำซ้อน และมีโอกาสเพิ่มระดับความสำเร็จ ได้มากขึ้นกว่าแผนงานในอดีต ที่มีการจัดทำงบประมาณในลักษณะต่างคนต่างทำ ดังนั้นจึงถือเป็นมิติอันดีประการหนึ่ง ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑. งานวิจัยจากฐานข้อมูลวิจัยจังหวัดชายแดนภาคใต้

ในปี ๒๕๕๐ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ได้จัดทำฐานข้อมูลวิจัยจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยการจัดทำฐานข้อมูลนี้ เป็นการพัฒนาขึ้นตามข้อเสนอแนะของโครงการวิจัยเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศและนิเทศศาสตร์เพื่อสันติสุขของชาติ ซึ่งได้รับการสนับสนุน

งบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติฐานข้อมูลวิจัยนี้จะเป็นช่องทางการนำเสนอข้อมูลจากการวิจัยเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งประกอบด้วยจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูลทั้งในด้านการเมืองการปกครองศิลปะ และวัฒนธรรม วิถีชีวิตและประเพณีประวัติศาสตร์ ภูมิทัศน์และการท่องเที่ยว ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมการศึกษา สุขภาพอนามัย ศาสนา และกฎหมาย ข้อมูลเหล่านี้จะเป็นเสมือนภาพสะท้อนอัตลักษณ์ของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ช่วยสร้างความเข้าใจผ่านผลงานวิจัยซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่มีบทบาทในการพัฒนาพื้นที่นักวิชาการนักศึกษาและผู้สนใจทั่วไป ได้ใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นหรือเพื่อการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อยอดจากงานวิจัยเดิมในอดีต (ฐานข้อมูลวิจัย จชต., ๒๕๖๒)

๑.๑ สาขางานวิจัย

งานวิจัยเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่รวบรวมในฐานข้อมูลวิจัยจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีงานวิจัยจำนวนทั้งสิ้น ๑,๐๒๒ รายการ แบ่งออกเป็น ๑๘ หมวด ดังนี้ ๑. ด้านเศรษฐกิจและสังคม ๒. ด้านการเมืองการปกครอง ๓. ศิลปะ และวัฒนธรรม ๔. วิถีชีวิต และประเพณี ๕. ประวัติศาสตร์ ๖. ภูมิทัศน์ และการท่องเที่ยว ๗. ด้านทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม ๘. ด้านการศึกษา ๙. ด้านสุขภาพอนามัย ๑๐. ด้านศาสนา ๑๑. ด้านกฎหมาย ๑๒. อาหารฮาลาล ๑๓. ยางพารา ๑๔. อิสลามศึกษา ๑๕. อาหารทะเล ๑๖. ปาล์มน้ำมัน ๑๗. การจัดการความขัดแย้ง และ ๑๘. ทะเลสาบสงขลา

๑.๒ งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการความขัดแย้ง

สำหรับงานวิจัยสาขาที่ ๑๗ หรือ งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการความขัดแย้ง มีด้วยกัน ๙ งานวิจัย ได้แก่ ๑. Statistical modeling of medical and public health data: length of stay of patients dying in hospitals and terrorism violence in southern Thailand

๒. กลยุทธ์การบริหารสังคมเพื่อสร้างความมั่นคงปลอดภัยในอำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี
๓. การจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี
๔. การปรับตัวของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเมืองปัตตานี ต่อเหตุการณ์ความไม่สงบ

ในสามจังหวัดชายแดนใต้ ๕. การแสวงหาและการใช้สารสนเทศเพื่อความปลอดภัยและความมั่นคงส่วนบุคคลของครูและบุคลากรทางการศึกษา : กรณีศึกษาอำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส
 ๖. แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในโครงการหมู่บ้านเสริมสร้างสันติสุขสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาจังหวัดนราธิวาส ๗. บทบาทของมหาวิทยาลัยฟาฏอนีในการสร้างสันติภาพในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้๘. ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อสภาพการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ ๙. รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการบริหารความขัดแย้ง สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

๒. งานวิจัยโครงการการติดตามผลและการประเมินผลการขับเคลื่อนการแก้ไข ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีงบประมาณ ๒๕๖๐

สถานวิจัยความขัดแย้งและหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี ได้รับมอบจากคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนหน้า ให้ดำเนินการวิจัยโครงการติดตามผล และการประเมินผลการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีงบประมาณ ๒๕๖๐ สรุปสาระสำคัญของงานวิจัย ได้ดังนี้ (สถานวิจัยความขัดแย้งฯ, ๒๕๖๐)

๒.๑ แผนบูรณาการคือนวัตกรรมในการวางแผนภาครัฐ

งานวิจัยนี้ ถือว่าเป็นงานวิจัยที่มีความครอบคลุมในทุกมิติของการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มุมมองที่เป็นผลการจากวิจัยนี้ มองว่า แผนบูรณาการการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ถือได้ว่าเป็น “นวัตกรรมในการวางแผนภาครัฐ” ซึ่งเป็นการมองนโยบาย การวางแผน และงบประมาณแบบใหม่ กล่าวคือ “สร้างเปลี่ยนแปลงความรับรู้และโลกทัศน์ของผู้กำหนดนโยบาย และข้าราชการประจำใน “การมอง” การจัดการกับปัญหาเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงพื้นที่ (Geographical Transformation)”ซึ่งมีวิวัฒนาการมาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๔๙ และเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญในปี พ.ศ.๒๕๕๗ และ ในปี พ.ศ.๒๕๕๙ ภายใต้คำสั่งคณะรักษาความมั่นคงแห่งชาติ (คสช.) ที่ ๙๘/๒๕๕๗ และ ๕๗/๒๕๕๙ ตามลำดับ

๒.๒ ขาดข้อมูลย้อนกลับเชิงพื้นที่

อย่างไรก็ตามกระบวนการวางแผนภายใต้กรอบการบริหารเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) ยังไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องจากขาดข้อมูลย้อนกลับเชิงพื้นที่สืบเนื่องจากในช่วงเวลาหลายปีที่ผ่านมา ขาดการประเมินผลที่เป็นระบบ อย่างไรก็ตาม การขาดข้อมูลย้อนกลับเชิงพื้นที่ ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในมิติของการกระจายงบประมาณ และความคุ้มค่าของงบประมาณ ที่สะท้อนออกมาจากความคิดเห็นประชาชน และ เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหา จขต.

๒.๓ เสียงสะท้อนจากประชาชน

เสียงสะท้อนของประชาชนผ่านการวิจัยตามหลักวิชาการ พบว่า จำเป็นจะต้องมีการปรับปรุงการดำเนินการในเกือบทุกแนวทาง ยกเว้นมีความคิดเห็นในระดับค่อนข้างมากกว่าแนวทางที่ ๖ (การเพิ่มประสิทธิภาพภาครัฐ และขับเคลื่อนนโยบาย) มีพัฒนาการที่ดีขึ้นเมื่อเทียบกับในอดีต อีกทั้งยังในการวางแผนในแต่ละระดับจำเป็นต้องคำนึงถึงความแตกต่างของกลุ่มพื้นที่ (แดง/เหลือง/เขียว) อีกด้วย เพราะแต่ละพื้นที่มีปัจจัยพื้นฐานที่แตกต่างกัน

๒.๔ เสียงสะท้อนจากเจ้าหน้าที่ในระดับปฏิบัติ

เสียงสะท้อนจากเจ้าหน้าที่ในระดับปฏิบัติในพื้นที่ ที่รับผิดชอบการดำเนินการในแต่ละแนวทาง ผ่านการประชุมเชิงปฏิบัติการและการสัมภาษณ์เชิงลึก สะท้อนให้เห็นว่าการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องจากขาดการประเมินผลอย่างเป็นระบบ ขาดข้อมูลพื้นฐานเชิงพื้นที่ และกระบวนการบูรณาการเพื่อให้เกิดการประสานสอดคล้องเพื่อลดความซ้ำซ้อน เพิ่มความเกื้อกูล ซึ่งกันและกัน ยังมีใช้การบูรณาการที่แท้จริง เนื่องจากเป็นการบูรณาการที่เกิดขึ้นหลังจากมีแผนงานและแผนเงินแล้ว ซึ่งทำให้ยากที่จะเชื่อมโยงการทำงานให้ประสานสอดคล้องกันได้อย่างแท้จริง

๒.๕ ข้อเสนอจากการศึกษา

๒.๕.๑ ข้อเสนอทั่วไป

ให้มีองค์กรกลางที่มีความเป็นกลางและเป็นอิสระมาทำหน้าที่บริหารกลไกในการประเมินผลได้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่องโดยให้มีการประเมินในภาพรวมในทุกแนวทางอย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง และนำผลการประเมินในแต่ละแนวทางมา จัดทำฐานข้อมูลความต้องการของประชาชนในแต่ละกลุ่มพื้นที่ ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพของเพื่อให้หน่วยงานในแต่ละระดับ (ระดับยุทธศาสตร์ ระดับกระทรวงและ ระดับพื้นที่) โดยใช้การวิจัยเชิงประจักษ์ที่น่าเชื่อถือเพื่อให้สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน (Based Line) ในการบูรณาการและวางแผนร่วมกัน

๒.๕.๒ ข้อเสนอเฉพาะแนวทาง

ข้อเสนอเฉพาะแนวทาง ได้แก่ ๑. **ปรับปรุงประสิทธิภาพการรักษาความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน** โดยเฉพาะอย่างยิ่งประสิทธิภาพด้านการข่าวโดยนำเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น เทคโนโลยีดิจิทัล มาเพิ่มประสิทธิภาพ ๒. **มองมิติด้านกฎหมายตั้งแต่ต้นทางแผนงาน** และตัวชี้วัดในเรื่องคดีความมั่นคง ควรดำเนินการตั้งแต่การควบคุมตัวภายใต้กฎหมายพิเศษ ไม่ว่าจะ

จะเป็นกฏอัยการศึก และ พรก.ฉุกเฉิน ซึ่งถือเป็นต้นทางกระบวนการยุติธรรมในพื้นที่จริงๆ

๓. พัฒนากลไกการกระตุ้น และเพิ่มการสนับสนุนทางเศรษฐกิจแก่ภาคเอกชน และลดเงื่อนไขในการสนับสนุน รวมไปถึงการจัดทำโครงการทางเศรษฐกิจในระดับพื้นที่ ทั้งในระยะสั้น เพื่อตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน (จปฐ.) และ โครงการทางเศรษฐกิจในระยะยาว ที่ทำให้ประชาชนในพื้นที่สามารถยืนได้ด้วยตนเองอย่างยั่งยืน **๔. ปรับปรุงการให้บริการของเจ้าหน้าที่รัฐให้รวดเร็ว และตอบสนองความต้องการของประชาชน** โดยนำเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น เทคโนโลยีดิจิทัล มาปรับปรุงการให้บริการ **๕. ปรับปรุงการจัดการด้านการศึกษา ด้วยการสร้างความเข้าใจให้ตรงกันระหว่างภาครัฐ กับ ชุมชน และสถาบันการศึกษา** โดยต้องมีการปรับเปลี่ยนมาตรฐานในระดับประเทศให้สอดคล้องกับบริบทของวัฒนธรรม และวิถีชีวิต ของ จังหวัดชายแดนภาคใต้

๖. ทบทวนกรอบคิดของแนวทางการสร้างความเข้าใจใหม่ให้มีความกระจ่างชัดจากเดิมพบว่า มีการตีความในขั้นตอนของการแปลงนโยบายไปสู่ปฏิบัติที่แตกต่างกัน ๒ แนวทาง คือ แนวทางการสร้างความคิดที่ถูกต้อง และแนวทางการทำความเข้าใจกันและกันระหว่างรัฐกับประชาชนในพื้นที่ การพิจารณาเลือกเน้นไปที่ทิศทางใดทิศทางหนึ่งจะไม่เพียงแต่สร้างเอกภาพทางความคิดระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบเท่านั้น หากแต่จะเป็นประโยชน์สำหรับการประเมินผลในอนาคตอีกด้วย

๗. ทบทวนและปรับปรุงตัวชี้วัดเกี่ยวกับ “จำนวนข้อร้องเรียน” เสียใหม่ โดยปรับมุมมองการประเมินผลกระทบในทางนโยบายที่เชื่อมโยงงานข้ามกลุ่มภารกิจ เพื่อให้เห็นภาพรวมของการดำเนินกิจกรรมอย่างกระจ่างชัด ทั้งนี้ แทนที่จะมุ่งเน้นไปที่จำนวนข้อร้องเรียน ตัวชี้วัดควรเพิ่มเรื่องการประเมินควรให้ความสำคัญของการจำกัดความเป็นไปได้ในการละเมิดสิทธิมนุษยชน อันจะส่งผลต่อภารกิจด้านการสร้างความเข้าใจในทุกมิติและกลุ่มเป้าหมายและให้มีหน่วยงานรับผิดชอบหลายหน่วยงานแทนที่จะเป็นหน่วยงานเดียวในเรื่องการละเมิดสิทธิเพื่อไม่ให้เกิดอคติในการทำงานและการถูกวิพากษ์วิจารณ์จากภายนอก และ **๘.ปรับปรุงให้กระบวนการสร้างสันติสุขเพิ่มการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ครอบคลุมทุกกลุ่มทุกฝ่ายมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้** โดยเฉพาะการให้ความสำคัญมากขึ้นกับการส่งเสริมให้เครือข่ายภาคประชาสังคมและผู้นำในระดับพื้นที่เพื่อให้การสนับสนุนกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุข

๒.๕.๓ ข้อเสนอต่อผู้บริหาร

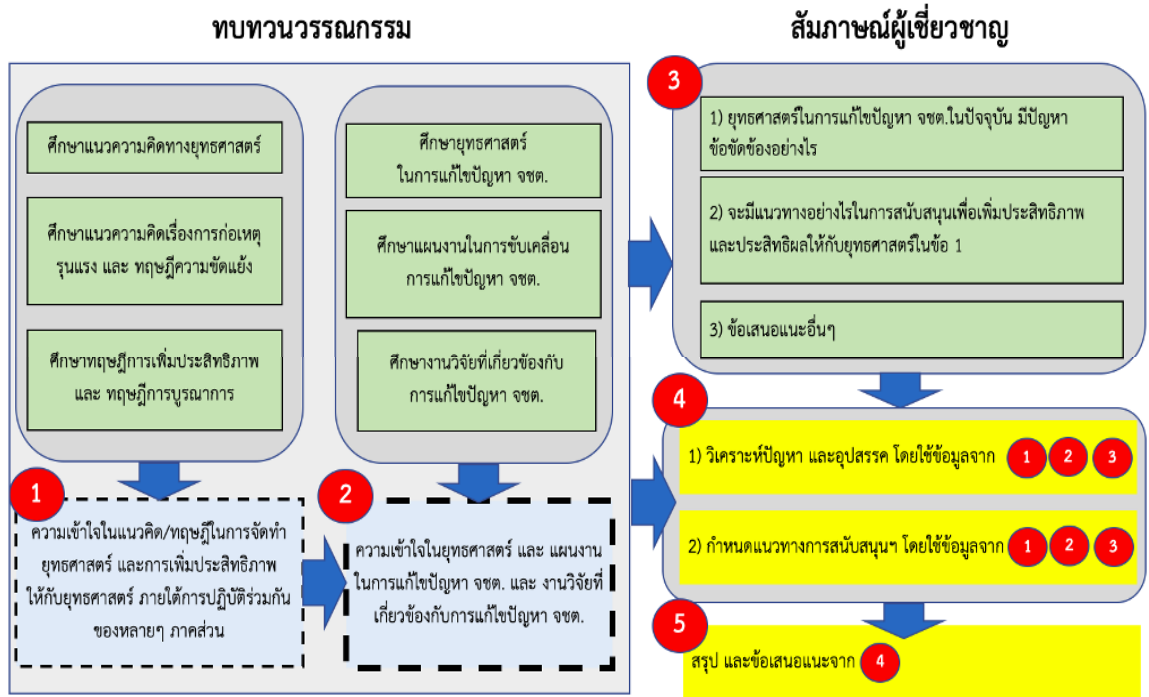
ข้อเสนอต่อผู้บริหารได้แก่ **๑.ปัญหาในการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ:** ถึงแม้ว่ากระบวนการบูรณาการในระดับยุทธศาสตร์ และในระดับกระทรวงจะมีประสิทธิภาพอย่างไรก็ตามกระบวนการบูรณาการในระดับพื้นที่ ที่จะเชื่อมโยงกับระดับยุทธศาสตร์ และกระทรวงยังขาดประสิทธิภาพซึ่งก่อให้เกิดปัญหาข้อขัดข้องในการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ (Implementation) เนื่องจากขาดการประเมินผลอย่างเป็นระบบ ขาดข้อมูลพื้นฐานเชิงพื้นที่ และกระบวนการบูรณาการเพื่อให้เกิดการประสานสอดคล้องเพื่อลดความซ้ำซ้อน เพิ่มความเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ยังมีใช้การบูร

ณาการที่แท้จริง เนื่องจากเป็นการบูรณาการที่เกิดขึ้นหลังจากมีแผนงานและแผนเงินแล้ว ซึ่งทำให้ยากที่จะเชื่อมโยงการทำงานให้ประสานสอดคล้องกันได้อย่างแท้จริง ซึ่งปัญหาข้อขัดข้องเหล่านี้เป็นเสียงสะท้อนจากเจ้าหน้าที่ในระดับปฏิบัติในพื้นที่ที่รับผิดชอบการดำเนินการในแต่ละแนวทางผ่านการประชุมเชิงปฏิบัติการและการสัมภาษณ์เชิงลึก สะท้อนให้เห็นว่าการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร**๒.ปรับปรุงกระบวนการบูรณาการเชิงพื้นที่ภายใต้หลักการ Strategic Management:** การแก้ไขปัญหาในเรื่องประสิทธิภาพในการประสานสอดคล้องระหว่างระดับยุทธศาสตร์ ระดับกระทรวง และระดับพื้นที่ จำเป็นจะต้องมีการปรับปรุงอย่างเร่งด่วนตามแนวทางดังนี้๑. จัดประเภทกลุ่มพื้นที่ใหม่ให้สอดคล้องกับความแตกต่างในเชิงพื้นที่๒. ใช้เป้าหมายเชิงพื้นที่ของตัวชี้วัดในแต่ละแนวทางเป็นเครื่องมือในการประสานสอดคล้องความต้องการแผนงาน/โครงการ และงบประมาณในแต่ละกลุ่มพื้นที่ ๓. บูรณาการทั้งในทางตั้ง (Vertical Integration) และในทางระดับ (Horizontal Integration)๔. พัฒนากลุ่มแผนงาน/โครงการและงบประมาณเชิงพื้นที่จากผลการบูรณาการที่ดำเนินการผ่านตารางประสานสอดคล้องเป้าหมายตัวชี้วัดเชิงพื้นที่ และ ๓. **แผนงานที่เน้นผลลัพธ์**การวางแผนงานบูรณาการควรเน้นที่ผลลัพธ์(Outcomes) ซึ่งจะนำไปสู่ เส้นทางการผลลัพธ์ (Outcome Line) โดยกำหนดเป้าหมายเดียวในระยะยาวและมีชุดกิจกรรมที่นำไปสู่วัตถุประสงค์ย่อยๆหลายๆตัว (Sub-objectives) แทนที่จะมีวัตถุประสงค์และแนวทาง ตัวชี้วัดหลายๆตัวที่อาจจะขัดกันเอง

กรอบแนวคิดของการวิจัย

กรอบแนวคิดของการวิจัย โครงการวิจัย “แนวทางการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาการก่อเหตุรุนแรงใน จชต.” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่เริ่มต้นด้วยการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น แนวความคิดเรื่องยุทธศาสตร์ แนวความคิดเรื่องการก่อเหตุรุนแรง ทฤษฎีความขัดแย้ง ทฤษฎีเพิ่มประสิทธิภาพ ทฤษฎีการบูรณาการ และยุทธศาสตร์ แผนงานหลักที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงผลการดำเนินการที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความเข้าใจต่อตัวแปรอิสระที่เกี่ยวข้องสถานการณ์ด้านการก่อเหตุรุนแรงใน จชต. และ ปัญหา/อุปสรรค ในการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาการก่อเหตุรุนแรงใน จชต. เมื่อเกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้แล้วจึงดำเนินการวิจัยต่อเนื่องด้วยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในการทำงานทั้งในระดับนโยบาย และระดับพื้นที่ ไม่น้อยกว่า ๑๐ ปี มาประมวล และกำหนดเป็นแนวทางในการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาการก่อเหตุรุนแรงใน จชต.

แผนภาพที่ ๒-๕ : แสดงกรอบแนวคิดของการวิจัยโครงการ “แนวทางการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาการก่อเหตุรุนแรงใน จชต.”

สรุป

ในช่วงเวลาหลายทศวรรษที่ผ่านมา มีการศึกษาในเรื่องแนวความคิดเรื่องยุทธศาสตร์อย่างกว้างขวาง และนับวัน จะมีมากยิ่งขึ้น เนื่องจากแนวความคิดเรื่องยุทธศาสตร์ ถือเป็นสหวิทยาการ อาทิเช่น การเมืองระหว่างประเทศ การทูตระหว่างประเทศ เศรษฐกิจ การทหาร/ความมั่นคงและอื่นๆ อีกทั้งยังเข้าไปเกี่ยวข้องกับองค์กร ในทุกภาคส่วน (ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน) และในทุกระดับ (ระดับประเทศ และระดับองค์กร) ความเข้าใจในแนวความคิดเรื่องยุทธศาสตร์ ตั้งแต่จุดเริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน จะก่อให้เกิดความเข้าใจในการกระบวนการพัฒนายุทธศาสตร์ และสามารถนำความเข้าใจในเรื่องนี้ ไปประยุกต์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล โดยเฉพาะการประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้

หากวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดของ Lewis A. Coser ความขัดแย้งใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการใช้ความรุนแรงเป็นเครื่องมือในการนำไปสู่ความสำเร็จ เพื่อจะให้ระบบสังคมเปลี่ยนไปเพื่อความต้องการของคนกลุ่มหนึ่ง โดยสถานการณ์ดังกล่าวถือว่าเป็น “สัญญาณเตือนถึงความผิดปกติของสังคม” อย่างไรก็ตาม ทุกสังคมไม่สามารถหลีกเลี่ยงความขัดแย้งได้ หากแต่มีการบริหารจัดการความขัดแย้งภายใต้การบูรณาการที่มีประสิทธิภาพ ก็จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นได้

อย่างไรก็ตามในอดีตที่ผ่านมาการบริหารจัดการความขัดแย้ง อาจจะยังไม่สามารถลดการสูญเสียในมิติต่างๆ ได้ เช่น การสูญเสียมูลค่าทางเศรษฐกิจ สืบเนื่องจากความไม่ปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินจากสถานการณ์ความรุนแรง และการต้องทุ่มงบประมาณจำนวนมหาศาล ซึ่งหากรวมความสูญเสียทางเศรษฐกิจ และงบประมาณในการแก้ไขปัญหาในช่วง ๑๕ ปีที่ผ่านมา มูลค่าการสูญเสียมีมูลค่าไม่ต่ำกว่า ๔๐๐,๐๐๐ ล้านบาท ดังนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐบาลและหน่วยงานเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนในพื้นที่ จำเป็นจะต้องร่วมกันเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารความขัดแย้ง เพื่อเพิ่มระดับความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน ในขณะที่เดียวกันลดอัตราการสูญเสียของมูลค่าทางเศรษฐกิจในพื้นที่ และงบประมาณที่นำมาใช้ในการแก้ไขปัญหา วิธีการที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการลดความสูญเสียก็คือ การเพิ่มประสิทธิภาพในการบูรณาการการแก้ไขปัญหาฯ ให้มากยิ่งขึ้น

เพื่อให้การบริหารจัดการความขัดแย้ง เพื่อเพิ่มระดับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน อันจะนำไปสู่การลดความสูญเสียของมูลค่าทางเศรษฐกิจในพื้นที่ และลดงบประมาณในการแก้ไขปัญหาฯ รัฐบาล และภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้น้อมนำยุทธศาสตร์ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” มาเป็นรากฐานในการพัฒนายุทธศาสตร์ และแผนงานในการแก้ไขปัญหาฯ อย่างเป็นระบบทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นแผนบูรณาการที่เริ่มจัดทำตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๖๐ ซึ่งถือว่าเป็น “นวัตกรรมในการวางแผนภาครัฐ” ซึ่งไม่เคยปรากฏมาก่อน

ในมิติของงานวิจัยเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะในเรื่องการจัดการความขัดแย้ง มีการดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่เกิดเหตุการณ์ในปี ๒๕๔๗ งานวิจัยเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีประโยชน์เป็นอย่างยิ่ง ได้แก่ งานวิจัยโครงการติดตามผล และการประเมินผลการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีงบประมาณ ๒๕๖๐ซึ่งได้นำเสนอผลการวิจัยที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

บทที่ ๓

สถานการณ์การก่อเหตุรุนแรงใน จชต.

การศึกษาในบทที่ ๓ เป็นการศึกษาเรื่องเกี่ยวกับสถานการณ์การก่อเหตุรุนแรงใน จชต. และปัญหา อุปสรรคในการดำเนินการแก้ไขที่ผ่านมา ซึ่งจะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ ๑ และ ๒ โดยมีลำดับการศึกษา ดังนี้

๑. สถานการณ์เหตุรุนแรงใน จชต.
๒. การดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๓. ปัญหา และอุปสรรคในการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาเหตุรุนแรงใน จชต.
๔. สรุป

สถานการณ์เหตุรุนแรงใน จชต.

สถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นปัญหาที่สั่งสมมายาวนาน มีความละเอียดอ่อนซับซ้อน และเชื่อมโยงกันในหลายมิติ ทั้งความไม่เข้าใจในวัฒนธรรม การดำเนินนโยบายบางประการของรัฐที่ไม่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ในพื้นที่ (สถานวิจัยความขัดแย้งฯ, ๒๕๖๐) สรุปได้ดังนี้

๑. ปัญหาการก่อเหตุรุนแรงใน จชต. เป็นปัญหาเชิงโครงสร้าง

สถานการณ์ความรุนแรงนั้น ก่อให้เกิดปัญหาทั้งระดับวัฒนธรรม ซึ่งเป็นเรื่องของจิตใจหรืออุดมการณ์และปัญหาระดับโครงสร้างที่เป็นพื้นฐานของจังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม รวมทั้งปัญหาระดับพื้นผิวอันแสดงออกมาในรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะการก่อเหตุร้ายรายวันซึ่งเริ่มบานปลายขึ้นหลัง พ.ศ. ๒๕๔๗ ส่งผลให้ชีวิตความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่เกิดความเปลี่ยนแปลงไปในทางที่แย่ง สภาพสังคมโดยทั่วไปก็ไม่เกิดการพัฒนาขึ้นด้วยเหตุนี้หลายฝ่ายทั้งภาครัฐเอง หรือภาคประชาสังคมก็ต่างให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาเพื่อให้เหตุการณ์ต่างๆ คลี่คลายลง และเพื่อให้สภาพชีวิตและสังคมเกิดการ พัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ผ่านมาหลายฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่ด้วยวิธีที่หลากหลายบนฐานความคิดความเชื่อมีแนวคิด แนวทางปฏิบัติและอุดมการณ์ที่มีลักษณะเฉพาะของหน่วยงานหรือองค์กรนั้น หากพิจารณาพื้นที่ที่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบระหว่างปี ๒๕๔๗ - ๒๕๕๘ พบว่าจังหวัดปัตตานีมีจำนวนเหตุการณ์เกิดขึ้นมากที่สุด รองลงมาคือ

จังหวัดนราธิวาสและจังหวัดยะลา พื้นที่ที่มีเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นน้อยที่สุดคือ จังหวัดสงขลา เนื่องจากมีพื้นที่เคลื่อนไหวปฏิบัติการของกลุ่มขบวนการก่อความไม่สงบเพียง ๔ อำเภอเท่านั้น จากข้อมูลสถิติเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ๔ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในช่วง ๑๓ ปีที่ผ่านมา มีเหตุการณ์ความรุนแรงที่เป็นความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มาอย่างต่อเนื่องและยังเป็นความขัดแย้งที่ยืดเยื้อเรื้อรัง ข้อมูลจากคณะกรรมการฐานข้อมูลเหตุการณ์ชายแดนใต้ ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ (๒๕๖๐) พบว่าในระหว่างเดือนมกราคม ๒๕๔๗ - ธันวาคม ๒๕๕๙ มีเหตุการณ์ความรุนแรงเกิดขึ้นประมาณ ๑๙,๐๐๐ เหตุการณ์ มีผู้เสียชีวิตกว่า ๖,๔๐๐ ราย และมีผู้ได้รับบาดเจ็บกว่า ๑๒,๘๐๐ ราย

๒. ผลกระทบเชิงลบในทุกมิติต่อประชาชนทุกกลุ่มในพื้นที่

จากสถานการณ์ความรุนแรงและความไม่สงบที่เกิดขึ้นนี้ ได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนทุกกลุ่มในพื้นที่ ซึ่งหากพิจารณาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์ในพื้นที่ พบว่าผลกระทบจากเหตุการณ์มีทั้งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม อันประกอบด้วย การเสียชีวิตและบาดเจ็บ ความเป็นผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกายมีความพิการ การตกเป็นผู้ต้องสงสัย ถูกดำเนินคดีและคุมขัง การถูกพลัดพรากจากครอบครัวในกรณีที่คนในครอบครัวถูกกล่าวหาว่าเห็นต่างจากรัฐ และเด็กต้องกลายเป็นเด็กกำพร้าจากการสูญเสียบุคคลในครอบครัวโดยประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ความขัดแย้งและความรุนแรง จะมีผลกระทบทางจิตใจ มีปัญหาความโศกเศร้า เสียใจที่อาจจะนำไปสู่ภาวะความซึมเศร้า ภาวะวิตกกังวล หรือแม้แต่การใช้ความรุนแรงในการจัดการแก้ไขปัญหาจากทุกฝ่ายอีกด้วย

การดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จากสถานการณ์ดังกล่าวไปแล้วข้างต้น ทูกรัฐบาลที่เข้ามาบริหารประเทศ รวมไปถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต่างมุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง โดยกระบวนการในการแก้ไขปัญหา มีวิวัฒนาการมาโดยตลอด สรุปได้ดังนี้

๑. การดำเนินการในช่วงปี พ.ศ.๒๕๔๗ - ๒๕๔๙

นโยบายและยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ในกรอบที่พัฒนามาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๙จนถึงนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพัฒนาการในกรอบทางสถาบันของระบอบการเมืองแบบประชาธิปไตยอาศัยการร่วมกำหนดนโยบายจากข้าราชการประจำฝ่ายพลเรือน คือสภาความมั่นคงแห่งชาติและรัฐบาลที่นำโดยพรรคการเมืองที่มาจาก การเลือกตั้ง กรอบแนวคิดในการจัดการจึงสอดคล้องไปกับระบบการเมืองในขณะนั้น ที่เน้นการรับผิดชอบขององค์กรต่อรัฐบาลพลเรือนและรัฐสภา จึงเห็นได้ว่านโยบายจังหวัดชายแดน

ภาคใต้ได้ผ่านความเปลี่ยนแปลงและพัฒนามาเป็นเวลายาวนาน แต่จุดที่สำคัญก็คือการเปลี่ยนแปลง ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งมีการปรับนโยบายในสมัยรัฐบาลทักษิณ ต่อมาก็ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๔๗

๒. การดำเนินการในช่วงปี พ.ศ.๒๕๔๙ - ๒๕๕๗

จนถึงปี ๒๕๔๙ ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญๆ หลายครั้ง เพราะสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลที่เกิดตามมาก็คือการเกิดกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.) ในปี พ.ศ. ๒๕๕๑ และศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) และนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปี พ.ศ. ๒๕๕๓

๓. การดำเนินการในช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๗ -๒๕๖๒

จุดที่สำคัญคือการเปลี่ยนแปลงอีกครั้งเกิดขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ คือ การเปลี่ยนแปลงนโยบายเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้เกิดขึ้นจากคำประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่ ๙๘/๒๕๕๗ เรื่องการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ อันมีผลทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนนโยบายไปสู่แนวทางยุทธศาสตร์สันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ในระดับนโยบาย ระดับแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติและระดับหน่วยปฏิบัติ ซึ่งได้อยู่ในระหว่างดำเนินการในปัจจุบันสำหรับแนวนโยบายของ คสช. โดยพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (หน.คสช.) ได้ประกาศแนวนโยบายในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัญหา จชต.) โดยให้ความสำคัญกับ “การเสริมสร้าง เอกภาพ และประสิทธิภาพ” ในการดำเนินงานทุกระดับ ทั้งนี้ หน.คสช. ได้ลงนามประกาศ คสช.ที่ ๙๘/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๘ เรื่องการแก้ไขปัญหา จชต.

๓.๑ กลไกในการแก้ไขปัญหา

โดยกำหนดกลไกการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหา จชต. แบ่งเป็น ๓ ระดับ ประกอบด้วย

๓.๑.๑ ระดับนโยบาย มี หน.คสช.รับผิดชอบกำหนดนโยบาย

๓.๑.๒ ระดับการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ มีคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหา จชต.ที่มี รองผู้บัญชาการทหารบก (รอง ผบ.ทบ.) เป็นประธาน ทำหน้าที่บูรณาการงานของทุกหน่วยงาน รวมทั้ง กลไกที่จัดตั้งไว้เดิม ทั้งนี้หน.คสช.ได้ลงนามคำสั่ง คสช.ที่ ๙๖/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๒๑ ก.ค. ๒๕๕๗ แต่งตั้ง คณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหา จชต. (คปต.) โดยมีผู้บัญชาการทหารบก (ผบ.ทบ.) /รอง ผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (รอง ผอ.รมน.) เป็นประธานกรรมการ และต่อมา ลงวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ หน.คสช. ได้ลงนามคำสั่ง

คสช.ที่ ๑๒๕/๒๕๕๗ ปรับองค์ประกอบ คปต. โดยมอบให้รองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ) เป็นประธาน มี ผบ.ทบ./รอง ผอ.รมน. เป็นรองประธาน

๓.๑.๓ ระดับหน่วยปฏิบัติ ซึ่งมอบให้กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ (กอ.รมน. ภาค ๔) รับผิดชอบหลักการขับเคลื่อนงานทั้งปวงในพื้นที่ ทั้งงานด้านความมั่นคงและด้านการพัฒนา รวมทั้งให้จัดตั้งสำนักงานเลขานุการ คปต.(สส.คปต.) ขึ้นในสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) เพื่อทำหน้าที่สนับสนุนการดำเนินการของ คปต. ต่อมา เมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๗ ประธาน คปต. ได้ลงนามคำสั่ง คปต. ที่ ๑/๒๕๕๗ เพื่อจัดโครงสร้าง สส.คปต. ประกอบด้วย ๑. คณะผู้บริหาร ๒. คณะที่ปรึกษา ๓. ฝ่ายประสานแผนและติดตามผลด้านความมั่นคง ๔. ฝ่ายประสานแผนฯ ด้านการพัฒนา ๕. ฝ่ายประเมินผล ๖. สำนักงาน ผอ.สส.คปต. และ ๗. หน่วยงานเจ้าภาพหลักรับผิดชอบกลุ่มภารกิจงานตามแผนปฏิบัติการ การแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.๒๕๕๘ – ๒๕๖๐

๓.๒ เน้นแนวทางสันติวิธี

ในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นเรื่องที่ คสช.ให้ความสำคัญและรัฐบาลได้กำหนด เป็นนโยบายสำคัญตามที่ได้แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) ข้อ ๒.๒ “เร่งแก้ไขปัญหาการใช้ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้” โดยนายยุทธศาสตร์ เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนามาใช้ตามแนวทาง กัลยาณมิตรแบบสันติวิธี พร้อมส่งเสริมการพูดคุยสันติสุขกับผู้มีความคิดเห็นต่างจากรัฐ และสร้างความเชื่อมั่น ในกระบวนการยุติธรรมตามหลักนิติธรรมและหลักสิทธิมนุษยชนโดยไม่เลือกปฏิบัติ ควบคู่กับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ทั้งจะเพิ่มระดับปฏิสัมพันธ์กับต่างประเทศ และองค์การระหว่างประเทศที่อาจช่วยคลี่คลายปัญหาได้

๓.๓ ให้ความสำคัญกับการบูรณาการ และการเพิ่มประสิทธิภาพ

หัวใจสำคัญของนโยบายดังกล่าวก็คือการระบุไว้ว่า “โดยที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ยังคงมีปัญหาความมั่นคงของชาติและความไม่สงบในพื้นที่ที่ก่อให้เกิดผลกระทบในหลายด้านอย่างกว้างขวาง ดังนั้น เพื่อให้การแก้ไขปัญหาดังกล่าวดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และมีการปฏิบัติงานอย่างบูรณาการ และเป็นเอกภาพโดยทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ อันจะทำให้สามารถบรรลุผลในการขจัดหรือ ลดปัญหาที่เกิดขึ้นเกิดความสงบสุขในพื้นที่ความปลอดภัยในชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน เกิดความเชื่อมั่นแก่ประชาชนตลอดจนมีบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคม” ดังนั้น คำว่าบูรณาการ เอกภาพและประสิทธิภาพเป็นคำที่สำคัญในนโยบายนี้

๓.๔ นำไปสู่การแก้ไขปัญหาแบบยั่งยืน

แนวคิดดังกล่าวสะท้อนออกในแผนบูรณาการการวิจัยและนวัตกรรมของชาติ ในปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๑ กล่าวคือรัฐบาลมุ่งจะเพิ่มความสามารถในการประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อยกระดับความสามารถการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการ และคุณภาพชีวิตของประชาชนมีเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาสังคมและชุมชนในเรื่องสำคัญตามนโยบาย รัฐบาลเพื่อให้มีข้อเสนอแนะในการพัฒนาในพื้นที่ชุมชนและสังคมรวมทั้งข้อเสนอแนะในการเพิ่ม คุณภาพชีวิตประชาชน การวิจัยและพัฒนาในประเด็นสำคัญ ด้านความมั่นคงสังคมและการพัฒนา ที่ยั่งยืน การจัดการความรู้การวิจัยเพื่อนำไปสู่การพัฒนาชุมชนและสังคมแนวคิดหลักก็คือ การบูรณาการเพื่อแก้ปัญหาและการพัฒนาอย่างยั่งยืน การปฏิบัติงานอย่างจะมีบูรณาการและ เป็นเอกภาพโดยทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการดำเนินการอันจะทำให้บรรลุผลในการขจัด หรือ ลดปัญหาที่เกิดขึ้น ทำให้เกิดความสงบสุขในพื้นที่ที่มีความปลอดภัยในชีวิตและความเป็นอยู่ ของประชาชนเกิดความเชื่อมั่นแก่ประชาชนตลอดจนมีบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาต่างๆ กระบวนการและผลลัพธ์ที่พึงปรารถนาเพื่อให้เกิด “ความสามารถในการแข่งขัน” ของพื้นที่จังหวัด ชายแดนภาคใต้และเป็นวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ผลผลิตและผลลัพธ์ของโครงการทุกโครงการ เพื่อการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ แนวคิดดังกล่าวถูกผนวกกับวิสัยทัศน์ของกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ในระยะ ๒๐ ปี ของรัฐบาลที่ตั้งไว้ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙ เพื่อให้ประเทศไทยเป็น “ประเทศ พัฒนาแล้วอย่างมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

๓.๔ ผู้แทนพิเศษของรัฐบาล

ยิ่งไปกว่านั้น ในช่วงปีที่ผ่านมา พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้ลงนามในคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เลขที่ ๕๗/๒๕๕๙ เรื่องการปรับปรุง การบริหารเพื่อแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๙ ข้อ ๒ กำหนด ให้นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี อาจแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิและมีประสบการณ์ ในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นผู้แทนพิเศษของรัฐบาลและให้ผู้แทนพิเศษของรัฐบาล ทำหน้าที่ประสานงานระหว่างคณะรัฐมนตรีและส่วนราชการในส่วนกลางและในพื้นที่ เพื่อให้เกิด การบูรณาการในการทำงานระหว่าง ทุกส่วนราชการ ซึ่งนายกรัฐมนตรีได้มีคำสั่งในการแต่งตั้ง ผู้แทนพิเศษของรัฐบาล รวมทั้งกำหนดให้ผู้แทนพิเศษของรัฐบาลเป็นกรรมการในคณะกรรมการ ขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (คปต.) พร้อมทั้ง ให้มีการจัดตั้ง สำนักงาน คปต. ส่วนหน้าเพื่อสนับสนุนผู้แทนพิเศษของรัฐบาล และกรรมการ คปต.ดังกล่าว ณ จุดนี้จะเห็นได้ว่า องค์กรพิเศษในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ในรอบสิบปีที่ผ่านมา จึงมีทั้งกองอำนวยการรักษา ความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.) ซึ่งมีฐานะทางกฎหมายในปี พ.ศ. ๒๕๕๑, ศูนย์อำนวยการบริหาร จังหวัด ชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ซึ่งมีฐานะตามกฎหมายในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ คณะกรรมการขับเคลื่อน การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (คปต.) จากคำประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)

ที่ ๙๘/๒๕๕๗ และล่าสุดคือคณะผู้แทนพิเศษของรัฐบาล หรือสำนักงาน คปต. ส่วนหน้า ในคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เลขที่ ๕๗/๒๕๕๙ แนวคิดการจัดการนโยบายเพื่อบูรณาการเอกภาพและประสิทธิภาพ ทำให้เกิดผลที่ตามมาคือ ความพยายามในการบูรณาการให้เป็นเอกภาพทั้งในทางนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการ กิจกรรมและงบประมาณ กล่าวในอีกแง่หนึ่งก็คือข้อสมมติฐานว่าจะเป็นการจัดการทั้งการจัดการในด้านพื้นที่ (Area) กลุ่มภารกิจงาน (Functions) และวาระทางนโยบาย (Agendas) อย่างสมบูรณ์แบบ

ปัญหา และอุปสรรคในการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาเหตุรุนแรงใน จชต.

จากการติดตามผลและการประเมินผลการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีงบประมาณ ๒๕๖๐ เนื่องจากการดำเนินการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ผ่านมา นับตั้งแต่เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อเดือนมกราคม ๒๕๕๗ จนถึงปัจจุบัน (ธันวาคม ๒๕๖๐) พบปัญหา และอุปสรรค สรุปได้ดังนี้

๑. การเปลี่ยนแปลงหน่วยงานเจ้าภาพหลัก

แม้ว่าทุกรัฐบาลได้กำหนดเป็นประเด็นสำคัญ เร่งด่วนตามนโยบายรัฐบาลและให้ความสำคัญเป็นวาระแห่งชาติ รวมทั้งได้กำหนดเป็นนโยบายความมั่นคงของชาติเฉพาะเรื่อง แยกจากความมั่นคงเรื่องอื่นๆ และคณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบ/กำหนดหน่วยงานเจ้าภาพหลัก รับผิดชอบประสานกระทรวง กรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปสู่การปฏิบัติ แต่มักจะมีการเปลี่ยนแปลงหน่วยงานเจ้าภาพหลัก เกือบทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลหรือคณะรัฐมนตรี จากสภาพการเปลี่ยนแปลงผู้รับผิดชอบอยู่เรื่อยมาโดยเฉพาะผู้รับผิดชอบในระดับรัฐมนตรี และหน่วยงานเจ้าภาพหลักรับผิดชอบ ซึ่งมักถูกปรับเปลี่ยนไปตามการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล หรือคณะรัฐมนตรีที่เข้ามาบริหารประเทศ จึงยังไม่มีผลการดำเนินการเพื่อติดตามผลและการประเมินผล การแก้ไขปัญหาอย่างเป็น ระบบและต่อเนื่อง ส่งผลให้ไม่สามารถรวบรวมความก้าวหน้า การดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง และไม่อาจสรุปผลการดำเนินงานที่เชื่อมโยงกันตั้งแต่ในระดับพื้นที่ ไปจนถึงระดับนโยบายที่เป็นภาพรวม รวมทั้งไม่อาจนำผลการดำเนินงานที่ผ่านมา นำมาใช้ประโยชน์ เพื่อขับเคลื่อนงานในระดับนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพและเห็นผลเป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่อง

๒. การติดตาม และประเมินผลขาดประสิทธิภาพ

การติดตามผลการดำเนินงานและการประเมินผลการแก้ไขปัญหาที่ผ่านมา มักเป็นเรื่องของแต่ละหน่วยงาน ซึ่งวางกรอบการติดตามผลเฉพาะภารกิจงานหรือในพื้นที่เป้าหมาย ที่หน่วยงานรับผิดชอบ และมีการดำเนินการเป็นบางช่วง หรือบางโอกาสตามที่หน่วยงานรับผิดชอบ

กำหนดขึ้นภายใต้บริบทของหน่วยงาน จึงไม่มีความต่อเนื่องและขาดความเชื่อมโยงกับการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับต่างๆ ตัวอย่าง หน่วยงานที่มีการติดตามผลการดำเนินงานและการประเมินผลในลักษณะดังกล่าว ได้แก่ กอ.รমন.ภาค ๔ สน. หรือ ศอ.บต. แต่อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล จึงได้มีการเปลี่ยนแปลงผู้รับผิดชอบการแก้ไขปัญห จซต. ส่งผลให้การจัดทำและพัฒนาระบบการติดตามผลและการประเมินผลการดำเนินงานที่เชื่อมโยงในทุกระดับ ต้องหยุดชะงักไป

๓. ขาดข้อมูลย้อนกลับเชิงพื้นที่

เนื่องจากขาดข้อมูลย้อนกลับเชิงพื้นที่ สืบเนื่องจากในช่วงเวลาหลายปีที่ผ่านมา ขาดการประเมินผลที่เป็นระบบการขาดข้อมูลย้อนกลับเชิงพื้นที่ ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในมิติของการกระจายงบประมาณ และความคุ้มค่าของงบประมาณ ที่สะท้อนออกมาจากความคิดเห็นประชาชน และเจ้าหน้าที่ระดับผู้ปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญห จซต. เสี่ยงสะท้อนของประชาชนผ่านการวิจัยตามหลักวิชาการ พบว่า จำเป็นจะต้องมีการปรับปรุงการดำเนินการในเกือบทุกแนวทาง ยกเว้นมีความคิดเห็นในระดับค่อนข้างมาก ว่าแนวทางที่ ๖(การเพิ่มประสิทธิภาพภาครัฐ และขับเคลื่อนนโยบาย) มีพัฒนาการที่ดีขึ้นเมื่อเทียบกับในอดีต อีกทั้งยังในการวางแผนในแต่ละระดับจำเป็นจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างของกลุ่มพื้นที่ (แดง/เหลือง/เขียว) อีกด้วย เพราะแต่ละพื้นที่มีปัจจัยพื้นฐานที่แตกต่างกัน สำหรับเสียงสะท้อนจากเจ้าหน้าที่ในระดับผู้ปฏิบัติในพื้นที่ ที่รับผิดชอบการดำเนินการในแต่ละแนวทาง ผ่านการประชุมเชิงปฏิบัติการและการสัมภาษณ์เชิงลึก สะท้อนให้เห็นว่า การแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องจากขาดการประเมินผลอย่างเป็นระบบ ขาดข้อมูลพื้นฐานเชิงพื้นที่ และกระบวนการบูรณาการเพื่อให้เกิดการประสานสอดคล้องเพื่อลดความซ้ำซ้อน เพิ่มความเกื้อกูล ซึ่งกันและกัน ยังมีใช้การบูรณาการที่แท้จริง เนื่องจากเป็นการบูรณาการที่เกิดขึ้นหลังจากมีแผนงาน และแผนเงินแล้ว ซึ่งทำให้ยากที่จะเชื่อมโยงการทำงานให้ประสานสอดคล้องกันได้อย่างแท้จริง

๔. การแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติยังขาดประสิทธิภาพ

ถึงแม้ว่ากระบวนการบูรณาการในระดับยุทธศาสตร์ และในระดับกระทรวง จะมีประสิทธิภาพอย่างไรก็ตามกระบวนการบูรณาการในระดับพื้นที่ ที่จะเชื่อมโยงกับระดับยุทธศาสตร์ และกระทรวง ยังขาดประสิทธิภาพ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาข้อขัดข้องในการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ (Implementation) เนื่องจากขาดการประเมินผลอย่างเป็นระบบ ขาดข้อมูลพื้นฐานเชิงพื้นที่ และกระบวนการบูรณาการเพื่อให้เกิดการประสานสอดคล้องเพื่อลดความซ้ำซ้อน เพิ่มความเกื้อกูล ซึ่งกันและกัน ยังมีใช้การบูรณาการที่แท้จริง เนื่องจากเป็นการบูรณาการที่เกิดขึ้นหลังจากมีแผนงาน และแผนเงินแล้ว ซึ่งทำให้ยากที่จะเชื่อมโยงการทำงานให้ประสานสอดคล้องกันได้

อย่างแท้จริง ซึ่งปัญหาข้อขัดข้องเหล่านี้เป็นเสียงสะท้อนจากเจ้าหน้าที่ในระดับผู้ปฏิบัติในพื้นที่ ที่รับผิดชอบการดำเนินการในแต่ละแนวทาง ผ่านการประชุมเชิงปฏิบัติการ และการสัมภาษณ์เชิงลึก สะท้อนให้เห็นว่า การแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

สรุป

สถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่สั่งสมมายาวนานมีความละเอียดอ่อนซับซ้อน และเชื่อมโยงกันในหลายมิติ ซึ่งผลให้เกิดผลกระทบเชิงลบในทุกมิติต่อประชาชนทุกกลุ่มในพื้นที่

ตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ ๑ สรุปได้ว่า

จากสถานการณ์ดังกล่าว ทุกรัฐบาลที่เข้ามาบริหารประเทศ รวมไปถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต่างมุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง โดยกระบวนการในการแก้ไขปัญหา มีวิวัฒนาการมาโดยตลอด ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น ๓ ช่วง ได้แก่ ๑. ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๔๗ - ๒๕๔๙ นั้นเป็นช่วงเริ่มต้นในการพัฒนานโยบาย และยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเน้นพัฒนาการในกรอบสถาบันของระบอบการเมืองแบบประชาธิปไตยอาศัยการร่วมกำหนดนโยบายจากข้าราชการประจำฝ่ายพลเรือน คือ สภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) และรัฐบาลที่บริหารประเทศ ๒. ในช่วงปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๗ เป็นช่วงที่เกิดหน่วยงานที่ถูกกำหนดให้รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.) และศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ และนโยบายการบริหาร และพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ ๓. ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๗ จนถึง ๒๕๖๒ ซึ่งถือว่าเป็นจุดเปลี่ยนครั้งสำคัญ นั่นคือ การเปลี่ยนแปลงนโยบายเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้คำสั่ง คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่ ๙๘/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๘ เรื่องการแก้ไขปัญหา จชต. โดยมีกลไกการแก้ไขปัญหา ๓ ระดับ และเน้นการแก้ไขปัญหาตามแนวทางสันติวิธี อีกทั้งยังให้ความสำคัญกับการบูรณาการ และการเพิ่มประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ยังมีการแต่งตั้งผู้แทนพิเศษของรัฐบาล มาช่วยดูแลการแก้ไขปัญหาของรัฐบาลอีกด้วย

ตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ ๒ สรุปได้ว่า

สำหรับปัญหา และอุปสรรคในการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาเหตุรุนแรงใน จชต. นั้น ได้แก่ ๑. การเปลี่ยนแปลงหน่วยงานเจ้าภาพหลัก อันเป็นผลจากการเป็นเปลี่ยนแปลงรัฐบาลที่เข้ามาบริหารประเทศ ๒. การติดตาม และประเมินผลขาดประสิทธิภาพ ๓. ขาดข้อมูลย้อนกลับเชิงพื้นที่ และ ๔. การแปลงแผนไปสู่ปฏิบัติยังขาดประสิทธิภาพ

บทที่ ๔

แนวทางการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาการก่อเหตุรุนแรงใน จชต.

การศึกษาในบทที่ ๔ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องแนวทางการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาการก่อเหตุความรุนแรงใน จชต. ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ ๓ โดยมีลำดับการศึกษา ดังนี้

๑. วิเคราะห์ปัญหา และอุปสรรค
๒. กำหนดแนวทางการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาการก่อเหตุรุนแรงใน จชต.
๓. สรุป

วิเคราะห์ปัญหา และอุปสรรค

จากการศึกษาสถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าเป็นปัญหาที่สั่งสมมายาวนานมีความละเอียดอ่อนซับซ้อน และเชื่อมโยงกันในหลายมิติ ในลักษณะปัญหาเชิงโครงสร้าง และ ส่งผลกระทบต่อประชาชนทุกกลุ่มในพื้นที่

ทุกรัฐบาลที่เข้ามาบริหารประเทศ รวมไปถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต่างมุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง โดยกระบวนการในการแก้ไขปัญหาที่มีวิวัฒนาการมาโดยตลอด ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น ๓ ช่วงได้แก่ ๑. การดำเนินการในช่วงปี พ.ศ.๒๕๔๗ – ๒๕๕๒. การดำเนินการในช่วงปี ๒๕๕๓ – ๒๕๕๗ และ ๓. การดำเนินการในช่วงปี ๒๕๕๗ – ๒๕๖๒

จุดเปลี่ยนแปลงที่สำคัญยิ่งในการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่จุดเปลี่ยนในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ คือ การเปลี่ยนแปลงนโยบายเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้เกิดขึ้นจากคำประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่ ๙๘/๒๕๕๗ เรื่องการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ อันมีผลทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนนโยบายไปสู่แนวทางยุทธศาสตร์สันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ในระดับนโยบาย ระดับแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติและระดับหน่วยปฏิบัติ ซึ่งได้อยู่ในระหว่างดำเนินการในปัจจุบัน สำหรับแนวนโยบายของ คสช. โดยพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (หน.คสช.) ได้ประกาศแนวนโยบายในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัญหา จชต.) โดยให้ความสำคัญกับ “การเสริมสร้าง เอกภาพ และประสิทธิภาพ” ในการดำเนินงานทุกระดับ ทั้งนี้ หน.คสช. ได้ลงนามประกาศ คสช.ที่ ๙๘/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๘ เรื่องการแก้ไขปัญหา จชต. โดยการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว มีสาระสำคัญ ได้แก่ ๑. กลไกในการแก้ไขปัญหา

๒. เน้นแนวทางสันติวิธี๓. ให้ความสำคัญกับการบูรณาการ และการเพิ่มประสิทธิภาพ๔. นำไปสู่การแก้ไข้ปัญหาแบบยั่งยืน และ ๕. จัดตั้งผู้แทนพิเศษของรัฐบาล

ถึงแม้ว่าการแก้ไข้ปัญหาการก่อเหตุรุนแรงใน จชต. จะมีวิวัฒนาการมาโดยตลอด อย่างไรก็ตามได้มีการติดตามผล และการประเมินผลฯ อย่างเป็นระบบในปี พ.ศ.๒๕๖๐ (สถานวิจัยความขัดแย้งฯ, ๒๕๖๐) ซึ่งจากผลการติดตาม และประเมินผลดังกล่าว ทางคณะผู้ประเมินผลได้เสนอแนะข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไข้ปัญหาเหตุรุนแรงใน จชต. สรุปได้ดังนี้

๑. ข้อเสนอแนะทั่วไป เสนอแนะให้มืองค์กรกลางที่มีความเป็นกลางและเป็นอิสระมาทำหน้าที่บริหารกลไกในการประเมินผลได้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

๒. ข้อเสนอแนะเฉพาะทาง ได้เสนอแนะในแต่ละด้าน ได้แก่ ๑. การปรับปรุงประสิทธิภาพการรักษาความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประสิทธิภาพด้านการข่าวโดยนำเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น เทคโนโลยีดิจิทัล มาเพิ่มประสิทธิภาพ๒.มองมิติด้านกฎหมายตั้งแต่ต้นทางแผนงานและตัวชี้วัดในเรื่องคดีความมั่นคง ควรดำเนินการตั้งแต่การควบคุมตัวภายใต้กฎหมายพิเศษ ไม่ว่าจะเป็นกฏอัยการศึก และ พรก.ฉุกเฉิน ซึ่งถือเป็นต้นทางกระบวนการยุติธรรมในพื้นที่จริง๓. พัฒนากลไกการกระตุ้น และเพิ่มการสนับสนุนทางเศรษฐกิจแก่ภาคเอกชนและลดเงื่อนไขในการสนับสนุน รวมไปถึงการจัดทำโครงการทางเศรษฐกิจในระดับพื้นที่ ทั้งในระยะสั้น เพื่อตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน (จปฐ.) และ โครงการทางเศรษฐกิจในระยะยาวที่ทำให้ประชาชนในพื้นที่สามารถยืนได้ด้วยตนเองอย่างยั่งยืน๔. ปรับปรุงการให้บริการของเจ้าหน้าที่รัฐให้รวดเร็ว และตอบสนองความต้องการของประชาชน โดยนำเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น เทคโนโลยีดิจิทัล มาปรับปรุงการให้บริการ๕. ปรับปรุงการจัดการด้านการศึกษา ด้วยการสร้างความเข้าใจให้ตรงกันระหว่างภาครัฐ กับ ชุมชน และสถาบันการศึกษา โดยต้องมีการปรับเปลี่ยนมาตรฐานในระดับประเทศให้สอดคล้องกับบริบทของวัฒนธรรม และวิถีชีวิต ของ จังหวัดชายแดนภาคใต้๖. ทบทวนกรอบคิดของแนวทางการสร้างความเข้าใจใหม่ให้มีความกระจำจชัดจากเดิมพบว่ามีมิติความในขั้นตอนของการแปลงนโยบายไปสู่ปฏิบัติที่แตกต่างกัน ๒ แนวทาง คือ แนวทางการสร้างความคิดที่ถูกต้อง และแนวทางการทำความเข้าใจกันและกันระหว่างรัฐกับประชาชนในพื้นที่ การพิจารณาเลือกเน้นไปที่ทิศทางใดทิศทางหนึ่งจะไม่เพียงแต่สร้างเอกภาพทางความคิดระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบเท่านั้น หากแต่จะเป็นประโยชน์สำหรับการประเมินผลในอนาคตอีกด้วย และ ๗)ทบทวนและปรับปรุงตัวชี้วัดเกี่ยวกับ “จำนวนข้อร้องเรียน” เสียใหม่ โดยปรับมุมมองการประเมินผลกระทบในทางนโยบายที่เชื่อมโยงงานข้ามกลุ่มภารกิจ เพื่อให้เห็นภาพรวมของการดำเนินกิจกรรมอย่างกระจำจชัด ทั้งนี้ แทนที่จะมุ่งเน้นไปที่จำนวนข้อร้องเรียน

ตัวชี้วัดควรเพิ่มเรื่องการประเมินควรให้ความสำคัญของการจำกัดความเป็นไปได้ในการละเมิดสิทธิมนุษยชน อันจะส่งผลต่อการปฏิบัติงานด้านการสร้างความเข้าใจในทุกมิติและกลุ่มเป้าหมายและให้มีหน่วยงานรับผิดชอบหลายหน่วยงานแทนที่จะเป็นหน่วยงานเดียวในเรื่องการละเมิดสิทธิเพื่อไม่ให้เกิดอคติในการทำงานและการถูกวิพากษ์วิจารณ์จากภายนอก และ ๘.ปรับปรุงให้กระบวนการสร้างสันติสุขเพิ่มการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ครอบคลุมทุกกลุ่มทุกฝ่ายมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยเฉพาะการให้ความสำคัญมากขึ้นกับการส่งเสริมให้เครือข่ายภาคประชาสังคมและผู้นำในระดับพื้นที่เพื่อให้การสนับสนุนกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุข

๓. ข้อเสนอแนะต่อผู้บริหาร ได้แก่ ๑.ปัญหาในการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ : ถึงแม้ว่ากระบวนการบูรณาการในระดับยุทธศาสตร์ และในระดับกระทรวงจะมีประสิทธิภาพอย่างไรก็ตามกระบวนการบูรณาการในระดับพื้นที่ ที่จะเชื่อมโยงกับระดับยุทธศาสตร์ และกระทรวง ยังขาดประสิทธิภาพ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาข้อขัดข้องในการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ (Implementation) เนื่องจากขาดการประเมินผลอย่างเป็นระบบ ขาดข้อมูลพื้นฐานเชิงพื้นที่ และกระบวนการบูรณาการเพื่อให้เกิดการประสานสอดคล้องเพื่อลดความซ้ำซ้อน เพิ่มความเกี่ยวเนื่องซึ่งกันและกัน ยังมีใช้การบูรณาการที่แท้จริง เนื่องจากการบูรณาการที่เกิดขึ้นหลังจากมีแผนงานและแผนเงินแล้ว ซึ่งทำให้ยากที่จะเชื่อมโยงการทำงานให้ประสานสอดคล้องกันได้อย่างแท้จริง ซึ่งปัญหาข้อขัดข้องเหล่านี้เป็นเสียงสะท้อนจากเจ้าหน้าที่ในระดับปฏิบัติในพื้นที่ที่รับผิดชอบการดำเนินการในแต่ละแนวทางผ่านการประชุมเชิงปฏิบัติการและการสัมภาษณ์เชิงลึก สะท้อนให้เห็นว่าการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ๒. ปรับปรุงกระบวนการบูรณาการเชิงพื้นที่ภายใต้หลักการ Strategic Management: การแก้ไขปัญหาในเรื่องประสิทธิภาพในการประสานสอดคล้องระหว่างระดับยุทธศาสตร์ ระดับกระทรวง และระดับพื้นที่ จำเป็นจะต้องมีการปรับปรุงอย่างเร่งด่วนตามแนวทางดังนี้ ๑. จัดประเภทกลุ่มพื้นที่ใหม่ให้สอดคล้องกับความแตกต่างในเชิงพื้นที่ ๒. ใช้เป้าหมายเชิงพื้นที่ของตัวชี้วัดในแต่ละแนวทางเป็นเครื่องมือในการประสานสอดคล้องความต้องการแผนงาน/โครงการ และงบประมาณในแต่ละกลุ่มพื้นที่ ๓. บูรณาการทั้งในทางตั้ง (Vertical Integration) และในทางระดับ (Horizontal Integration) ๔. พัฒนากลุ่มแผนงาน/โครงการและงบประมาณเชิงพื้นที่จากผลการบูรณาการที่ดำเนินการผ่านตารางประสานสอดคล้อง
ปี
า
ห
ม
า
ย
ตัวชี้วัดเชิงพื้นที่ และ ๓.แผนงานที่เน้นผลลัพธ์ การวางแผนงานบูรณาการควรเน้นที่ผลลัพธ์ (Outcomes) ซึ่งจะนำไปสู่ เส้นทางของผลลัพธ์ (Outcome Line) โดยกำหนดเป้าหมายเดียวในระยะยาวและมีชุดกิจกรรมที่นำไปสู่ วัตถุประสงค์ย่อยๆ หลายๆ ตัว (Sub-objectives) แทนที่จะมีวัตถุประสงค์และแนวทาง ตัวชี้วัดหลายตัวที่อาจจะขัดกันเอง

นอกเหนือจากผลการประเมินเชิงปริมาณข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินผลในเชิงคุณภาพ ผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในภาคส่วนต่างๆซึ่งมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่น้อยกว่า ๑๐ ปี จำนวน ๑๐ ท่าน รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ทำหน้าที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังแสดงในตารางที่ ๔-๑

ตารางที่ ๔ - ๑: รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

ลำดับ	ยศ-ชื่อ	ตำแหน่ง
๑	พล.อ.ณัฐพล นาคพาณิชย์	รอง ผบ.ทบ.
๒	พล.อ. ศักดา เนียมคำ	รอง ผอ.สง.ปรมน.ทบ.
๓	พล.ท.วาสิฎฐ์ มณีโชติ	ผอ.ศปป.๕ กอ.รมน.
๔	พล.ท.พรศักดิ์ พูลสวัสดิ์	ผอ.รมน.ภาค ๔
๕	พล.ต.ท.รณศิลป์ ภู่อาระ	ผบช.ภ.๙/รอง ผอ.รมน.ภาค ๔ สน. (ตร.)
๖	นายสิงคี วิเศษพจนกิจ	รองเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ
๗	พล.ต.วรพล วรพันธ์	เลขาธิการ กอ.รมน.ภาค ๔ สน.
๘	พล.ต.ต.ทรงเกียรติ วาทะกุล	รอง ผบช.ภ.๙
๙	นายไกรสร วิศิษฎ์วงศ์	ผวจ.ปัตตานี
๑๐	นายฉันทพงศ์ สุวรรณรัตน์	ผอ.สำนักยุทธศาสตร์ความมั่นคง จชต.ฯ

ในการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อศึกษาปัญหาข้อขัดข้อง และอุปสรรค ผู้วิจัยใช้คำถามปลายเปิดว่า “ในฐานะที่ท่านมีประสบการณ์ในการดำเนินการแก้ไขปัญหาความรุนแรงใน จชต. ท่านคิดว่าอะไรคือปัญหาข้อขัดข้องที่มีนัยสำคัญต่อประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ของยุทธศาสตร์

และแผนปฏิบัติการในการแก้ไขปัญหา จชต. ตามคำสั่ง คสช. ที่ ๙๘/๒๕๕๗ เรื่องการจัดตั้ง สล.คปต. และ คำสั่ง ที่ คสช. ๕๗/๒๕๕๙ เรื่อง การปรับปรุงการบริหารเพื่อแก้ไขปัญหา จชต.”

จากคำถามปลายเปิดข้างต้น สามารถสรุปปัญหา และอุปสรรค ที่มีนัยสำคัญในมุมมองของผู้เชี่ยวชาญ จำนวนทั้งสิ้น ๑๕ ปัญหาข้อขัดข้อง และอุปสรรค ดังแสดงในตารางที่ ๔-๒

ตารางที่ ๔ - ๒: ปัญหา และอุปสรรคที่มีนัยสำคัญในมุมมองของผู้เชี่ยวชาญ

ลำดับ	ปัญหา
๑	อาจจะมีการความไม่สอดคล้องระหว่างงานด้านการพัฒนา กับ งานด้านความมั่นคง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายในการแก้ไขปัญหา จชต. หลังมีรัฐบาลใหม่
๒	กฎหมายที่ใช้อยู่ในพื้นที่ยังไม่ครอบคลุมในการแก้ไขปัญหาได้อย่างสมบูรณ์
๓	กลุ่มผู้เห็นต่างจากรัฐ ที่พักอาศัยในต่างประเทศยังมีอิทธิพล และชี้แนะในเวทีต่างประเทศ
๔	การจัดระเบียบ/สกัดกั้นพื้นที่ชายแดนยังไม่เต็มรูปแบบ
๕	การพัฒนาด้านการศึกษายังเป็นการพัฒนาที่ไม่ถูกวิธี และเหมาะสมกับบริบททางสังคม
๖	จำนวนแผนงานโครงการ (ปริมาณงาน) ทั้งด้านการพัฒนา และด้านความมั่นคงสูงมาก ไม่สอดคล้องจำนวนเจ้าหน้าที่ที่มี ส่งผลให้เกิดสภาวะ Work load
๗	ประสิทธิภาพในการควบคุม และกำกับดูแลของผู้บริหารระดับสูงไม่ดีนัก เนื่องจาก

ลำดับ	ปัญหา
	มีปริมาณงานในความรับผิดชอบมากเกินไป อีกทั้งยังขาดประสบการณ์ในการทำงานในลักษณะบูรณาการ
๘	มีข้อจำกัดค่อนข้างมากในเรื่องการประสานงาน และการบริหารจัดการระหว่างส่วนกลาง และระดับพื้นที่
๙	ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่มีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ทำให้เกิดความไม่ต่อเนื่องในการปฏิบัติ ส่งผลให้ความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพ
๑๐	ประชาชนยังขาดการมีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหาจากการใช้ความรุนแรง มาสู่แนวทางสันติวิธี
๑๑	การบิดเบือนข้อมูลของแนวร่วมกลุ่มผู้เห็นต่างจากรัฐ เพื่อโฆษณาชวนเชื่อ สร้างผลกระทบเชิงลบต่อการดำเนินการของรัฐบาล
๑๒	การแสวงหาผลประโยชน์ของนักการเมืองบางกลุ่ม
๑๓	กลุ่มองค์กรระหว่างประเทศ (IGOs) และ กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) พัฒนาศักยภาพเครือข่ายการทำงานทั้งในระดับพื้นที่ จชต. และพื้นที่ขัดแย้งอื่นๆ
๑๔	กลุ่มขบวนการแทรกซึมเข้าเป็นผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น และผู้นำด้านศาสนา ชี้นำคนในพื้นที่
๑๕	การประเมินผลยังไม่เป็นระบบ และขาดความต่อเนื่อง

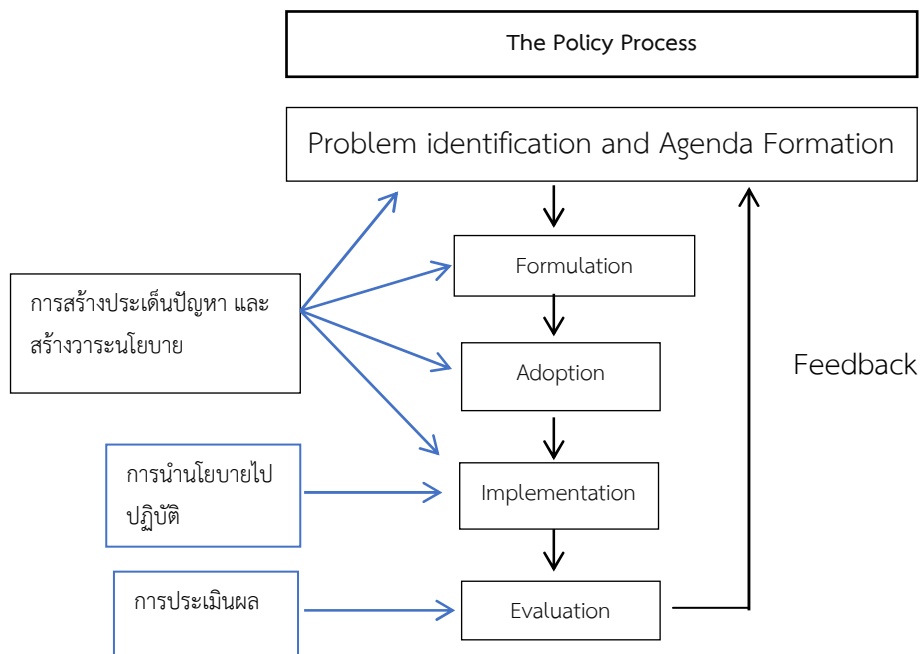
กำหนดแนวทางการสนับสนุนแก้ไขปัญหการก่อเหตุรุนแรง ใน จชต.

เพื่อเป็นการกำหนดแนวทางการสนับสนุนการแก้ไขปัญหการก่อเหตุรุนแรงใน จชต. ที่มีนัยสำคัญของผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้ถามคำถามต่อเนื่องอีก ๑ คำถาม เพื่อศึกษาถึงแนวทางในการสนับสนุนเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ตามที่ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อมูลจากคำถามแรก คำถามต่อเนื่องดังกล่าวคือ “ท่านคิดว่า จะสามารถกำหนดแนวทางการสนับสนุนอะไรที่นอกเหนือไปจากแนวทางสนับสนุนที่มีอยู่ในปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ให้กับ ยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการในการแก้ไขปัญหการก่อเหตุรุนแรงใน จชต. ได้อย่างมีนัยสำคัญ”

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลสำคัญจากคำถามวิจัยทั้งสองข้อ มาแยกแยะ และจัดกลุ่มออกเป็น ๔ กลุ่ม ตามกรอบกระบวนการนโยบายสาธารณะ (Kent E. Portney, 1986)ดังแผนภาพที่ ๔-๑ ดังนี้

๑. กลุ่มการจัดทำนโยบายสาธารณะ (Formulation)
๒. กลุ่มการจัดทำแผนงานโครงการ (Adaption)
๓. กลุ่มการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ (Implementation)
๔. กลุ่มการติดตาม และประเมินผล (Evaluation)

แผนภาพที่ ๔-๑: กระบวนการนโยบายสาธารณะ

ที่มา: Kent E. Portney, 1986

สรุปการจัดกลุ่มปัญหาข้อขัดข้อง และอุปสรรค และแนวทางการสนับสนุนแก้ไขปัญหา การก่อเหตุรุนแรงใน จสต. ตามกรอบกระบวนการนโยบายสาธารณะ ดังแสดงในตารางที่ ๔ -๓

ตารางที่ ๔ - ๓: ปัญหาข้อขัดข้องสำคัญ และแนวทางการสนับสนุนเพื่อแก้ไขปัญหา

ลำดับ	ปัญหา	แนวทางการสนับสนุนเพื่อแก้ไขปัญหา
๑	การจัดทำนโยบายสาธารณะ (Formulation)	
๑.๑	อาจจะมีเกิดความไม่สอดคล้องระหว่างงานด้านการพัฒนากับงานด้านความมั่นคง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายในการแก้ไขปัญหา จต. หลังมีรัฐบาลใหม่	รัฐบาลใหม่ควรกำหนดองค์กรที่รับผิดชอบในการบูรณาการการแก้ไขปัญหาที่ทำหน้าที่เช่นเดียวกับ คปต. ในปัจจุบัน และยึดถือยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี
๑.๒	กฎหมายที่ใช้อยู่ในพื้นที่ยังไม่ครอบคลุมในการแก้ไขปัญหาได้อย่างสมบูรณ์	ปรับปรุงกฎหมายพิเศษที่มีอยู่เดิมให้สอดคล้องกับบริบทปัจจุบัน
๑.๓	กลุ่มผู้เห็นต่างจากรัฐที่ปักอาศัยในต่างประเทศยังมีอิทธิพล และชี้้นำในเวทีต่างประเทศ	แสวงหาความร่วมมือกับประชาคมอาเซียนและองค์กรระหว่างประเทศ (IGOs) โดยกำหนดภัยคุกคามร่วมในระดับภูมิภาคและสร้างความร่วมมือทั้งในระดับทวิภาคีและระดับพหุภาคี
๒	การจัดทำแผนงานโครงการ (Adaption)	
๒.๑	การจัดระเบียบ/สกัดกั้นพื้นที่ชายแดนยังไม่เต็มรูปแบบ	๑. ปรับปรุงการจัดระเบียบพื้นที่ชายแดน/สกัดกั้นให้เต็มรูปแบบ ด้วยการจัดการให้เหมาะสมกับบริบทในแต่ละพื้นที่ ๒. สร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างจริงจัง
๒.๒	การพัฒนาด้านการศึกษายังเป็นการพัฒนาที่ไม่ถูกวิธี และเหมาะสมกับบริบททางสังคม	๑. การพัฒนาด้านการศึกษาต้องเกื้อหนุนทั้งงานด้านความมั่นคง และด้านการพัฒนาด้วยการจัดการให้เหมาะสมกับบริบทในแต่ละพื้นที่ ๒. ยกระดับการศึกษาให้มีมาตรฐานไม่น้อยกว่าในภูมิภาคทั้งสายสามัญ และสายวิชาชีพ

ตารางที่ ๔ - ๓ : ปัญหาข้อขัดข้องสำคัญ และแนวทางการสนับสนุนเพื่อแก้ไขปัญหา (ต่อ)

ลำดับ	ปัญหา
จำนวนแผนงานโครงการ (ปริมาณงาน) ทั้งด้านการพัฒนา และด้านความมั่นคงสูงมาก ไม่สอดคล้องจำนวนเจ้าหน้าที่ที่มี ส่งผลให้เกิดสถานะ Work load	นำข้อมูลจากการประเมินผลมาเป็นข้อมูลย้อนกลับในการปรับปรุงการจัดทำแผนงานโครงการ
การแปลงแผนสู่การปฏิบัติ (Implementation)	
ประสิทธิภาพในการควบคุม และกำกับดูแลของผู้บริหารระดับสูงไม่ดีนัก เนื่องจากมี ปริมาณงานในความรับผิดชอบมากเกินไป อีกทั้งยังขาดประสบการณ์ในการทำงานในลักษณะบูรณาการ	๑. การพัฒนาสัมพันธระหว่างผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ในแต่ละระดับ ๒. จัดตั้งสถาบัน หรือ ศูนย์การฝึกมาตรฐานที่ตอบสนอง ภารกิจ การแก้ไขปัญหา จชต. ทั้งด้านการพัฒนา และด้านความมั่นคง ๓. การบริหารจัดการความรู้
มีข้อจำกัดค่อนข้างมากในเรื่องการประสานงาน และการบริหารจัดการ ระหว่างส่วนกลาง และระดับพื้นที่	
ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่มีการเปลี่ยนแปลงบ่อยทำให้เกิดความไม่ต่อเนื่องในการปฏิบัติ ส่งผลให้ความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพ	
ประชาชนยังขาดการมีส่วนร่วมในการป้องกัน แก้ไขปัญหาจากการใช้ความรุนแรงมาสู่แนวทางสันติวิธี	๑. การเปิดโอกาส และส่งเสริมให้องค์กรภาคประชาชนสังคมเข้ามามีส่วนร่วมให้มากขึ้น ๒. เสริมสร้างความพร้อม และเพิ่มประสิทธิภาพกำลังประจำถิ่น และ กำลังประชาชน
การบิดเบือนข้อมูลของแนวร่วมกลุ่มผู้เห็นต่างจากรัฐ เพื่อโฆษณาชวนเชื่อ สร้างผลกระทบเชิงลบต่อการดำเนินการของรัฐบาล	๓. แสวงหาความร่วมมือกับประชาคมอาเซียน และองค์กรระหว่างประเทศ (IGOs)
การแสวงหาผลประโยชน์ของนักการเมืองบางกลุ่ม	โดยกำหนดภัยคุกคามร่วมในระดับภูมิภาค และสร้างความร่วมมือทั้งในระดับทวิภาคี
กลุ่มองค์กรระหว่างประเทศ (IGOs) และ กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) พัฒนาศักยภาพ เครือข่ายการทำงานทั้งในระดับพื้นที่ จชต. และ	

พื้นที่ขัดแย้งอื่นๆ	และระดับพหุภาคี
กลุ่มขบวนการแทรกซึมเข้าเป็นผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น และผู้นำด้านศาสนา ชี้นำคนในพื้นที่	๔. ขยายผลพัฒนาตามแนวทางโครงการเมืองต้นแบบฯ ให้ครอบคลุมพื้นที่ จชต.
การติดตาม และประเมินผล (Evaluation)	
การประเมินผลยังไม่เป็นระบบ และขาดความต่อเนื่อง	ประเมินผลอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง

สรุป

จากคำสั่ง คสช. ที่ ๕๗/๒๕๕๙ นำไปสู่การติดตาม และประเมินผล ภายใต้โครงการ “ติดตามผล และ การประเมินผลการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีงบประมาณ ๒๕๖๐” (สถานวิจัยความขัดแย้งฯ, ๒๕๖๐) ซึ่งได้สะท้อนให้เห็นปัญหาข้อขัดข้องในกรอบการนโยบายสาธารณะ อาทิเช่น ความไม่ต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน การติดตาม และประเมินผลขาดประสิทธิภาพ การขาดข้อมูลย้อนกลับเชิงพื้นที่ และการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติยังขาดประสิทธิภาพ

ตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ ๓ สรุปได้ว่า

นอกเหนือจากผลการประเมินเชิงปริมาณข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินผลในเชิงคุณภาพ ผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในภาคส่วนต่างๆซึ่งมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่น้อยกว่า ๑๐ ปี จำนวน ๑๐ ท่าน พบปัญหาข้อขัดข้อง และอุปสรรค และแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่มีนัยสำคัญ ตามกรอบนโยบายสาธารณะสรุปได้ดังนี้

๑. ด้านการจัดทำนโยบายสาธารณะ ๓ ปัญหา และ ๓ แนวทางในการแก้ไข
๒. ด้านการจัดทำแผนงานโครงการ ๓ ปัญหา และ ๕ แนวทางในการแก้ไข
๓. ด้านการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ ๘ ปัญหา และ ๗ แนวทางในการแก้ไข
๔. ด้านการติดตาม และประเมินผล ๑ ปัญหา และ ๑ แนวทางในการแก้ไข

บทที่ ๕

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

งานวิจัย “แนวทางการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาการก่อเหตุรุนแรงใน จชต. มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ๓ วัตถุประสงค์ ได้แก่ ๑.เพื่อศึกษาสถานการณ์ด้านการก่อเหตุรุนแรงใน จชต.๒. เพื่อศึกษาปัญหา และอุปสรรคในการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาการก่อเหตุรุนแรงใน จชต. และ ๓.เพื่อกำหนดแนวทางการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาการก่อเหตุรุนแรงใน จชต. และจากผลการวิจัย สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

๑. ศึกษาสถานการณ์ด้านการก่อเหตุรุนแรงใน จชต. (วัตถุประสงค์ฯ ข้อที่ ๑)

ตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ ๑ สรุปได้ว่าเหตุรุนแรงใน จชต. ตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ ถึง ๒๕๖๐ ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตจำนวน ๖,๕๔๔ คนและมีผู้บาดเจ็บจำนวน ๑๒,๙๖๓ คน โดยลักษณะการก่อเหตุรุนแรง มีความยืดหยุ่น และเรื้อรังในลักษณะที่เป็นรูปแบบ (Pattern) ที่ความรุนแรงที่ขึ้นสูงๆ ต่ำๆ ตามวงรอบ ๕ ปี (5 Years Seasonlity) โดยจำนวนผู้เสียชีวิตลดลงมากในปี ๒๕๕๑ ต่อจากนั้นค่อนข้างคงที่ และมีแนวโน้มค่อยๆ ลดลงตั้งแต่ปี ๒๕๕๗ ลักษณะการก่อเหตุ ส่วนใหญ่จะเป็นการยิง, ระเบิด, การบังคับใช้กฎหมาย และอื่นๆ ตามลำดับ

๒. ศึกษาปัญหา และอุปสรรค และแนวทางในการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาการก่อเหตุรุนแรงใน จชต. (วัตถุประสงค์ฯ ข้อที่ ๒ และ ๓)

ตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ ๒ และ ๓ สรุปได้ว่า จากการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหา จชต. จำนวน ๑๐ ท่าน พบว่ามีปัญหาข้อขัดข้อง และอุปสรรค และแนวทางในการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาการก่อเหตุรุนแรงใน จชต.ตามกรอบนโยบายสาธารณะที่มีนัยสำคัญต่อความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาการก่อเหตุรุนแรงใน จชต.จำนวน ๔ กลุ่ม ได้แก่ ๑.ด้านการจัดทำนโยบายสาธารณะ ๓ ปัญหา และ ๓ แนวทางการแก้ไข๒. ด้านการจัดทำแผนงานโครงการ ๓ ปัญหา และ ๕ แนวทางการแก้ไข๓.ด้านการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ ๘ ปัญหาและ ๗ แนวทางการแก้ไข และ ด้านการติดตาม และประเมินผล ๑ ปัญหา และ ๑ แนวทางการแก้ไข

ข้อเสนอแนะ

จากสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑. ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

๑.๑ รัฐบาลใหม่ควรกำหนดองค์การที่รับผิดชอบในการบูรณาการการแก้ไขปัญหาที่ทำหน้าที่เช่นเดียวกับ คปต. ในปัจจุบัน และ ยึดถือยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

๑.๒ ปรับปรุงกฎหมายพิเศษที่มีอยู่เดิมให้สอดคล้องกับบริบทปัจจุบัน

๑.๓ เร่งแสวงหาความร่วมมือกับประชาคมอาเซียน และองค์การระหว่างประเทศ (IGOs) โดยกำหนดภัยคุกคามร่วมในระดับภูมิภาค และสร้างความร่วมมือทั้งในระดับทวิภาคี และระดับพหุภาคี

๒. ข้อเสนอแนะระดับผู้ปฏิบัติทั้งในส่วนกลาง และในระดับพื้นที่

๒.๑ มิติการรักษาความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน

๒.๑.๑ ปรับปรุงการจัดระเบียบพื้นที่ชายแดน/สกัดกั้นให้เต็มรูปแบบด้วยการจัดการให้เหมาะสมกับบริบทในแต่ละพื้นที่

๒.๑.๒ เสริมสร้างความพร้อม และเพิ่มประสิทธิภาพกำลังประจำถิ่น และกำลังประชาชน

๒.๑.๓ สร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างจริงจัง

๒.๒ มิติการศึกษา และยกระดับคุณภาพชีวิต

๒.๒.๑ พัฒนาด้านการศึกษาต้องเกื้อกูลทั้งงานด้านความมั่นคง และด้านการพัฒนา ด้วยการจัดการให้เหมาะสมกับบริบทในแต่ละพื้นที่

๒.๒.๒ ยกระดับการศึกษาให้มีมาตรฐานไม่น้อยกว่าในภูมิภาคทั้งสายสามัญ และสายวิชาชีพ

๒.๓ มิติการสร้างใจ และการพูดคุยเพื่อสันติสุข

เปิดโอกาส และส่งเสริมให้องค์กรภาคประชาชนสังคมเข้ามามีส่วนร่วมให้มากขึ้น

๒.๔ มิติด้านเศรษฐกิจและการสร้างรายได้

ขยายผลพัฒนาตามแนวทางโครงการเมืองต้นแบบฯ ให้ครอบคลุมพื้นที่ จชต.

๒.๕ มิติการเพิ่มประสิทธิภาพบุคลากร และกระบวนการปฏิบัติงาน

๒.๕.๑ พัฒนาสัมพันธระหว่างผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ในแต่ละระดับ

๒.๕.๒ จัดตั้งสถาบัน หรือ ศูนย์การฝึกอบรมมาตรฐาน ที่ตอบสนอง ภารกิจ การแก้ไขปัญหา จชต. ทั้งด้านการพัฒนา และด้านความมั่นคง

๒.๕.๓ บริหารจัดการความรู้ เพื่อให้บุคลากรที่มาปฏิบัติงานใหม่ สามารถต่อยอดงานได้จากบุคลากรที่จบภารกิจ

๒.๖ มิติการเพิ่มประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการ

๒.๖.๑ ประเมินผลอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง

๒.๖.๒ นำข้อมูลจากการประเมินผลมาเป็นข้อมูลย้อนกลับในการปรับปรุงการจัดทำแผนงานโครงการ

๓. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ให้มีการวิจัยเจาะลึกลงไปในแต่ละมิติของกระบวนการนโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหา จชต. เพื่อให้ได้ข้อมูลในรายละเอียดมากขึ้น ซึ่งจะทำได้สามารถปรับปรุงกระบวนการนโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหา จชต. ให้ตอบสนองต่อวิสัยทัศน์ด้านความมั่นคงของ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

วารสาร และหนังสือพิมพ์

กัมปนาท นาทามัน และ วรณชนก จันทชุม. “ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีต่อประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองใหม่ อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี” วารสารแห่งมหาวิทยาลัยโพตานี. ปีที่ ๓ (ฉบับที่ ๖), ๒๕๕๖.

บุญเอื้อ บุญฤทธิ์, พันเอก. “การก่อความไม่สงบใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้กับอัตลักษณ์ของคนในพื้นที่ และพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่รัฐ” วารสารเกษมบัณฑิต. ปีที่ ๑๔ (ฉบับที่ ๒), ๒๕๕๖.

อภิญห์มณี ลียาชัย และ ณิช กุณิศร์. “ปัจจัย และผลกระทบของสถานการณ์ความไม่สงบใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีผลต่อธุรกิจโรงแรมขนาดเล็กในอำเภอเมือง จังหวัดยะลา”. วารสารบริหารธุรกิจศรีนครินทร์. ปีที่ ๔ (ฉบับที่ ๒), ๒๕๕๖.

อภิรัฐ บุญศิริ. “วิถีชีวิตครอบครัวกับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบชายแดนภาคใต้:กรณีศึกษาเขตพื้นที่พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนใต้จังหวัดสงขลา ตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๔๗ - ๒๕๕๗”. วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ. ปีที่ ๑๑ (ฉบับที่ ๑), ๒๕๕๙.

อารอฟัด มาเ้ายะกาเซ๊ะ. “ผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษา ตำบลเฉลิม อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส”. วารสารรัชต์ภาคย์. ฉบับพิเศษ ครอบคลุม ๒๓ ปี สถาบันรัชต์ภาคย์, ๒๕๕๙.

วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย เอกสารวิจัย

วิจัยความขัดแย้ง และความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้,สถาบัน. โครงการการติดตามผล และการประเมินผลการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีงบประมาณ ๒๕๖๐, การบริหารจัดการ, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, ๒๕๖๐.

โสภณ ศิริงาม, พันเอก. “ตัวแบบในการกำหนดยุทธศาสตร์ และยุทธศาสตร์ชาติในศตวรรษที่ ๒๑”. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๖๐.

เอกสารไม่ตีพิมพ์

กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.). ยุทธศาสตร์กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔. ๒๕๖๑

สภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.). แผนปฏิบัติการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้. ๒๕๖๑

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ (สศช.), สำนักงาน. “ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ -๒๕๘๐, ๒๕๖๑”

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.), สำนักงาน. “แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ.๒๕๕๖ - ๒๕๖๑)”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www2.opdc.go.th/lite/content0805.html>, ๒๕๖๑.

ชลิตา บัณทวงศ์. “เศรษฐกิจ และการพัฒนาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้: การสำรวจเชิงวิพากษ์, ภาควิชาสังคมวิทยา และมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์”. (ออนไลน์)เข้าถึงได้จาก: <http://socanth.tu.ac.th/ccscs/wp-content/uploads/2017/09/anusorn-ed-2560-chalita.pdf>, ๒๕๕๘.

บีบีซีไทย. “เลือกตั้ง ๒๕๖๒ :๑๕ปีไฟใต้กับความหวังถึงสันติภาพหลังการเลือกตั้ง”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.bbc.com/thai/features-46726952>, ๒๕๖๒.

ประชาสัมพันธ์, กรม. “หัวใจแห่งกระแสพระราชดำรัส เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://ict.prd.go.th/ewt/region8/download/article/article_20140918113902.pdf, ๒๕๖๑.

วอยซ์ทีวี. “๑๐ ปีไฟใต้ ผลกระทบต่อเด็ก และสตรี”. (ออนไลน์).เข้าถึงได้จาก: <https://www.voicetv.co.th/read/93338>, ๒๕๕๗.

ศรีสมภพ จิตรภิมย์ศรี, เศรษฐศาสตร์การเมืองว่าด้วยการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ในท่ามกลาง ๘ ปีของความรุนแรง. (ออนไลน์).เข้าถึงได้จาก: <https://deepsouthwatch.org/th/node/2871>, ๒๕๕๕.

ศรีสมภพ จิตรภิมย์ศรี, ความขัดแย้งชายแดนใต้ในรอบ ๑๓ปี: ความซับซ้อนของสนามความรุนแรงและพลังของบทสนทนาสันติภาพปาตานี. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://deepsouthwatch.org/th/node/11053>, ๒๕๖๐.

สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, มหาวิทยาลัย. “ฐานข้อมูลวิจัยจังหวัดชายแดนภาคใต้”. (ออนไลน์).เข้าถึงได้จาก:<https://soreda.oas.psu.ac.th>, ๒๕๖๒.

สำนักข่าวอิศรา. “๑๔ปีไฟใต้ละลายงบ ๓แสนล้าน กองทัพเชื่อมั่นหน้าปิดเกม!”. (ออนไลน์).
เข้าถึงได้จาก:<https://www.isranews.org/content-page/67-south-slide/62488-success.html>, ๒๕๖๑.

ภาษาต่างประเทศ

Books

Coser, Lewis. From a Heroic Past. Dissent, 1989.

Clausewitz, Carl von. On War. Princeton, NJ : Princeton University Press, 1989.

Dahrendorf, Ralf. Reflections on the Revolution in Europe: In a letter intended to have been sent to a gentleman in Warsaw. New York : Random House, 1990.

Diewert, Erwin. Theories of Productivity Growth and the Role of Government in Facilitating Productivity Growth. Department of Economics, The University of British Columbia, Vancouver, Canada, 2004.

GILES, LIONEL, The Art of War by Sun Tzu – Special Edition. Special Edition Books, 2007.

Mintzberg, Herry, Bruce A., Joseph L. Strategy Safari A Guided Tour Through The Wilds of Strategic Management. New York: The Free Press, 1998.

Simmel, Georg. Philosophische Kultur, Alfred Kröner Verlag, Leipzig, 1919.

Journals and Newspapers

Atkinson Tyler, David Luttrell, and Harvey Rosenblum. “How bad was it? The costs and consequences of the 2007-09 Financial Crisis”. Dallas FED Staff papers No.20, 2013.

Jahan, Rounaq, and Afsana, Kaosar. “Commentary: Sustaining Progress towards Comprehensive Reproductive Health Services in Bangladesh”. An International Journal for Research, Policy and Practice, Volume 10, issue 2, 2015. p.180-182.

Kent E. Portney, “Approaching Public Policy Analysis: An Introduction to Policy and Program Research”. Journal of Policy Analysis and Management, Volume 6, No.3, Spring, 1987.

Tucker, W.C. "Marx and Sociology: Some Theoretical Implications". Sage Journals, Volume 12, issue 2, June 1, 1969. p. 87-93.

Electronic Database

Wikipedia. Nicolo Machiavelli. (Online). Available :https://en.wikipedia.org/wiki/Niccol%C3%B2_Machiavelli, 2019.

Wikipedia.Efficiency.(Online). Available :<https://en.wikipedia.org/wiki/Efficiency>, 2019.

Wikiversity. Introduction to Strategic Studies/What is Strategy? Why Study Strategy?. (Online). Available:https://www.en.wikiversity.org/wiki/Introduction_to_Strategic_Studies/What_Is_Strategy%3F_Why_Study_Strategy%3F, 2015.

ประวัติย่อผู้วิจัย

- ชื่อ : พลตรี บุญชัย เกษตรตระการ
- วัน เดือน ปีเกิด : ๑๓ สิงหาคม ๒๕๐๖
- การศึกษา : โรงเรียนเตรียมทหาร รุ่นที่ ๒๓
: ปริญญาตรี โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต
- ประวัติการทำงาน
- โดยย่อ : ผบ.มว.ปิ่นเกล้า ร้อย.อาวุธเบา ร.๑๑ พัน.๓รอ.
: รอง ผบ.ร้อย.อาวุธเบา ร.๑๑พัน.๓รอ.
: รอง ผบ.ร้อย.อาวุธเบา ร.๑๑พัน.๓รอ.
: ผช.ฝอ.๓ร.๑๑พัน ๓รอ.
: ผบ.ร้อย.อาวุธเบา ร.๑๑พัน ๓รอ.
: รอง ผบ.หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร จทบ.พ.บ.
: ผบ.หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร จทบ.พ.บ.
: ผยก.จทบ.พ.บ.
: รอง เสธ.จทบ.พ.บ.
: ผบ.พัน.พัฒนา ๑
: รอง เสธ.พล.พัฒนา ๑
: รอง ผบ.กรมพัฒนา ๑
: นายทหารปฏิบัติการประจำ มทบ.๑๑
- ตำแหน่งปัจจุบัน : รองผู้อำนวยการ ศูนย์ประสานการปฏิบัติที่ ๕
กองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา ยุทธศาสตร์

เรื่อง แนวทางการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาการก่อเหตุรุนแรงใน จชต.

ผู้วิจัย พลตรีบุญชัย เกษตรตระการหลักสูตรวปอ. รุ่นที่๖๑

ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการ ศูนย์ประสานการปฏิบัติที่ ๕

กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาการก่อเหตุรุนแรงใน จชต. ที่มีมายาวนานซึ่งเป็นปัญหาที่มีความซับซ้อน ละเอียดอ่อน และมีความเชื่อมโยงกันในหลายมิติ สาเหตุหลักประการหนึ่งคือ การบิดเบือน โดยอาศัยเรื่องอัตลักษณ์ชาติพันธุ์มาลยา และประวัติศาสตร์รัฐปัตตานี โดยการต่อสู้ที่ใช้ความรุนแรง เป็นผลมาจากคนกลุ่มหนึ่งที่มีอุดมการณ์ที่ต้องการแบ่งแยกดินแดนได้นำเงื่อนไขดังกล่าว มาขยาย ผลในการใช้ความรุนแรง ทำให้เกิดบรรยากาศความน่ากลัว และทำให้เกิดความไม่ไว้วางใจระหว่าง รัฐกับประชาชน และประชาชนกับประชาชนเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ได้ปรากฏมีปัญหาใหม่ที่มี แนวโน้มเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ คือ ปัญหายาเสพติดปัญหาภัยแทรกซ้อนอื่นๆ ได้มีส่วน เกี่ยวข้องเชื่อมโยงให้ มีการสร้างสถานการณ์ความรุนแรงโดยมีเป้าหมายให้เกิดความสูญเสีย ต่อเจ้าหน้าที่รัฐ พื้นที่ทางเศรษฐกิจ และความสงบสุขในชุมชนเมือง เพื่อไม่ให้เกิดการกระจาย การพัฒนา นอกจากนี้ปัญหาโครงสร้างทางสังคมในพื้นที่มีช่องว่างในเรื่ององค์ความรู้ การขาดการ รับรู้ข้อมูลข่าวสาร และไม่สามารถเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐ ก่อให้เกิดช่องว่างทางความคิด ทักษะคิด และความเชื่อมากขึ้นจนกลายเป็นความขัดแย้งทางสังคม การก่อเหตุรุนแรงใน จชต. จึงเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของรัฐที่มีความสำคัญ และจำเป็นต้องแก้ไขอย่างจริงจัง และ ต่อเนื่อง โดยน้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง โดยเฉพาะต้องดำเนินแนวทางสันติวิธีในการจัดการความขัดแย้ง และความรุนแรงไปพร้อมกัน เพื่อสร้างความรักความสามัคคี และความสงบสุขของประชาชนในพื้นที่(กอ.รมน., ๒๕๖๐)

จากฐานข้อมูลของศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ (Deep South Incident Database-DSID) พบว่า ในระหว่างเดือนมกราคมปี ๒๕๕๗ถึงเดือนเมษายน ๒๕๖๐มีเหตุรุนแรง รวมทั้งสิ้น ๑๙,๒๗๙ เหตุการณ์ ในช่วงเวลาดังกล่าว มีผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์รุนแรง ๖,๕๔๔ ราย มีผู้บาดเจ็บ ๑๒,๙๖๓ ราย สรุปได้ว่าในรอบ ๑๓ ปี ระหว่างปี ๒๕๔๗ - ๒๕๕๙ มีผู้เสียชีวิตและ บาดเจ็บรวม ๑๙,๕๐๗ ราย

เหตุรุนแรงใน จชต.นำมาซึ่งความชบเซาทางเศรษฐกิจ และความยากลำบากในการทำมาหากินของประชาชนในพื้นที่ ยกตัวอย่างเช่น ทางด้านเศรษฐกิจ เฉพาะจังหวัดยะลา มีมูลค่าการผลิตลดลงเท่ากับ ๓,๑๒๑ ล้านบาท ในปี พ.ศ.๒๕๕๗ นอกจากนั้นความรุนแรงยังส่งผลกระทบต่อรายได้ของปัจจัยในการผลิต รายได้ของสถาบันต่างๆ เช่น สถาบันครัวเรือนการเกษตร สถาบันเอกชน และสถาบันของรัฐบาล (อารอฟัด มาเยาะกาเซ๊ะ, ๒๕๕๗) นอกจากนั้นข้อมูลการเติบโตทางเศรษฐกิจใน จชต. ในปี ๒๕๕๕ และ ๒๕๕๖ (ก่อนเกิดเหตุการณ์) ได้สะท้อนให้เห็นถึงการเติบโตทางเศรษฐกิจใน จชต. ว่ามีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจเฉลี่ยสูงถึงปีละ ร้อยละ ๖ แต่หลังจากเกิดเหตุรุนแรงในปี ๒๕๕๗ อัตราการเติบโตเฉลี่ยจะอยู่เพียง ร้อยละ ๓ เท่านั้น โดยอัตราการเติบโตดังกล่าวเกิดขึ้นจากศักยภาพในพื้นที่ และการขับเคลื่อนงบประมาณในด้านต่างๆ ของภาครัฐ (ศรีสมภพ จิตรภิมย์ศรี, ๒๕๕๕) นอกเหนือไปจากนั้น รัฐบาลต้องใช้งบประมาณแผ่นดินเพื่อการแก้ไขปัญหาเหตุรุนแรงใน จชต. นับตั้งแต่ปี ๒๕๕๗ - ๒๕๕๙ เป็นมูลค่าทั้งสิ้น ๒๖๑,๙๕๘.๔๐ ล้านบาท และในช่วง ๕ ปีหลัง (๒๕๕๔ - ๒๕๕๙) มีอัตราการเพิ่มของจำนวนงบประมาณเฉลี่ย ร้อยละ ๑๒.๑๙ ต่อปีซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มการใช้งบประมาณที่สูงขึ้นทุกปี (ศรีสมภพ จิตรภิมย์ศรี, ๒๕๖๐) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของงบประมาณในการรักษาความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน

จากแนวโน้มอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ค่อนข้างต่ำ (เฉลี่ยร้อยละ ๓ จากที่ในอดีตเติบโตถึง ร้อยละ ๖) ดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้นและงบประมาณของแผ่นดินที่ต้องเสียไปกับการแก้ไขปัญหา ปีละไม่ต่ำกว่า ๒๒,๘๔๓.๗๘ ล้านบาท ดังนั้นจึงสามารถประมาณการคร่าวๆ ว่าเหตุรุนแรงใน จชต. จะสร้างความเสียหายให้กับมูลค่าทางเศรษฐกิจของประเทศในสองส่วน คือ การลดของมูลค่าทางเศรษฐกิจปีละกว่า ๒๐,๐๐๐ ล้านบาท และงบประมาณที่ต้องทุ่มเทไปในการแก้ไขปัญหากว่าปีละ ๒๐,๐๐๐ ล้านบาท สรุปโดยรวมแล้วในแต่ละปีจะเกิดความเสียหายต่อมูลค่าทางเศรษฐกิจของประเทศไม่ต่ำกว่า ๔๐,๐๐๐ ล้านบาทต่อปี ดังนั้นหากมองไปในอนาคตอีก ๒๐ ปี (หากสถานการณ์เหตุรุนแรงยังคงดำรงอยู่) จะเกิดความเสียหายต่อมูลค่าปัจจุบันทางเศรษฐกิจของประเทศกว่า ๘๐๐,๐๐๐ ล้านบาท หากนำอัตราเงินเฟ้อมาพิจารณาด้วย มูลค่าในอนาคตจะสูงกว่านี้ อีกมาก

นอกเหนือไปจากผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้น เหตุรุนแรงในจชต. ยังส่งผลกระทบต่อภาพรวมของประเทศในอีกหลายมิติ อาทิเช่น มิติด้านความมั่นคงของประชาคมอาเซียน มิติทางด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งสืบเนื่องมาจากการใช้กฎหมายพิเศษ มิติภาพลักษณ์ของความน่าเชื่อถือของประเทศ เช่น การลงทุน เป็นต้น มิติความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย กับ ประเทศในกลุ่มอิสลาม (อาทิเช่น OIC) และมิติด้านความปลอดภัยในชีวิต และ

ทรัพย์สินของประชาชนนอกพื้นที่ จชต. เนื่องจากมีเหตุรุนแรงบางเหตุการณ์ ที่เกิดขึ้นนอกพื้นที่ จชต. และมีหลักฐานอ้างอิงได้ว่า มีความเชื่อมโยงกับเหตุรุนแรงใน จชต.

จากผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ และด้านอื่นๆ ทั้งในระดับพื้นที่ และระดับประเทศ ดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้น ย่อมส่งผลกระทบต่ออย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ต่อการขับเคลื่อนประเทศตาม ยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี ที่ต้องการให้ประเทศไทยก้าวสู่ความ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” โดยเฉพาะ ในมิติความมั่นคง ในระดับพื้นที่ ระดับประเทศ และในฐานะส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียน และ ในมิติความมั่งคั่ง เนื่องจากมูลค่าทางเศรษฐกิจที่ต้องสูญเสียไปไม่ต่ำกว่า ๘๐๐,๐๐๐ ล้านบาท ดังนั้นหาก ปัญหาการก่อเหตุรุนแรง ใน จชต. ไม่ได้รับการแก้ไขให้กลับไปสู่สภาวะปกติ จะก่อความเสียหาย ให้กับประเทศไทยในอนาคตเป็นวงกว้าง

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการสนับสนุนแก้ไข ปัญหาการก่อเหตุรุนแรง ใน จชต.” เพื่อเสนอแนะแนวทางการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาความ ไม่สงบใน จชต. ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสถานการณ์ด้านการก่อเหตุรุนแรงใน จชต.
๒. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการสนับสนุนแก้ไขปัญหาการก่อเหตุรุนแรงใน จชต.
๓. เพื่อกำหนดแนวทางการสนับสนุนแก้ไขปัญหาการก่อเหตุรุนแรงใน จชต.

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาการก่อเหตุรุนแรงใน จชต.” ประกอบด้วยขอบเขตการศึกษา ดังนี้

๑. ขอบเขตด้านเนื้อหา

- ๑.๑ ศึกษาพลวัตของการเกิดขึ้นของเหตุร้ายรายวัน
- ๑.๒ ศึกษาสถิติการก่อเหตุรุนแรงใน จชต.
- ๑.๓ ศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับ ยุทธศาสตร์ แผนงานหลัก และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการ กำหนดการแก้ไขปัญหาการก่อเหตุรุนแรงใน จชต.
- ๑.๔ ศึกษาการดำเนินการที่ผ่านมา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาค การก่อเหตุรุนแรงใน จชต.

๒. ขอบเขตด้านพื้นที่

๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย จังหวัดยะลา, จังหวัดปัตตานี และจังหวัดนราธิวาส และ ๔ อำเภอ ของจังหวัดสงขลา

๓. ขอบเขตด้านประชากรผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยจะดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกต่อกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ในด้านการแก้ไขปัญหาเหตุร้ายรายวัน ใน จชต. โดยมีผู้เชี่ยวชาญ (KIs) ที่จะสัมภาษณ์เชิงลึก ดังนี้

๓.๑ พล.อ. ธีรพล นาคพานิชย์	รอง ผบ.ทบ.
๓.๒ พล.อ. ศักดา เนียมคำ	รอง ผอ.สง.ปรมน.ทบ.
๓.๓ พล.ท. วาสีภรณ์ มณีไชติ	ผอ.ศปป.๕ กอ.รมน.
๓.๔ พล.ท. พรศักดิ์ พูลสวัสดิ์	ผอ.รมน.ภาค ๔
๓.๕ พล.ต.ท. รณศิลป์ ภูสาระ	ผบช.ภ.๙/รอง ผอ.รมน.ภาค ๔ สน. (ตร.)
๓.๖ นายสังคีตวิเศษพจนกิจ	รอง เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ
๓.๗ พล.ต. วรพลวรพันธ์	เลขาธิการ กอ.รมน.ภาค ๔ สน.
๓.๘ พล.ต.ต. ทรงเกียรติ วาทะกุล	รอง ผบช.ภ.๙
๓.๙ นายไกรสร วิศิษฎ์วงศ์	ผวจ.ปัตตานี
๓.๑๐ นายนันทพงศ์ สุวรรณรัตน์	ผอ.สำนักยุทธศาสตร์ความมั่นคง จชต.

๔. ขอบเขตด้านเวลา

๔.๑ ผู้วิจัยจะดำเนินการรวบรวมข้อมูลทั้งข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิในห้วงเวลาตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๖๑ – เมษายน ๒๕๖๒

๔.๒ กรอบห้วงเวลาสำหรับสถิติเหตุรุนแรงรายวันจะย้อนหลังจากปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ไปถึงปี พ.ศ.๒๕๔๗

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีการดำเนินการ ดังนี้

๑. การรวบรวมข้อมูล

๑.๑ ข้อมูลทุติยภูมิ รวบรวมข้อมูลเรื่องสถิติเหตุร้ายรายวัน และยุทธศาสตร์แผนงานหลัก และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เช่น ห้องสมุดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง

๑.๒ ข้อมูลปฐมภูมิ รวบรวมโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๑๐ คน (ตามขอบเขตของประชากร)

๒. การจัดระเบียบข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลทั้งข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิดังที่กล่าวแล้ว หลังจากนั้นจะนำข้อมูลมาจัดระเบียบและตรวจสอบ Validity ของข้อมูลตามขั้นตอนการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อที่จะเตรียมข้อมูลไว้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

๓. การวิเคราะห์ข้อมูล

จะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูล เพื่อแยกแยะให้เห็นถึงส่วนประกอบและความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบต่างๆ เหล่านี้

ผลการวิจัย

งานวิจัย “แนวทางการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาคารก่เหตุรุนแรงใน จชต.” มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ๓ วัตถุประสงค์ ได้แก่ ๑. เพื่อศึกษาสถานการณ์ด้านการก่อเหตุรุนแรงใน จชต., ๒. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาคารก่เหตุรุนแรงใน จชต. และ ๓. เพื่อกำหนดแนวทางการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาคารก่เหตุรุนแรงใน จชต. และจากผลการวิจัย สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

๑. ศึกษาสถานการณ์ด้านการก่อเหตุรุนแรงใน จชต. (วัตถุประสงค์ ๑)

เหตุรุนแรงใน จชต. ตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ ถึง ๒๕๖๐ ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตจำนวน ๖,๕๔๔ คน และมีผู้บาดเจ็บจำนวน ๑๒,๙๖๓ คน

ลักษณะการก่อเหตุรุนแรง มีความยืดหยุ่น และเรื้อรัง ในลักษณะที่เป็นรูปแบบ (Pattern) ที่ความรุนแรงที่ขึ้นสูงๆ ต่ำๆ ตามวงรอบ ๕ ปี (5 Years Seasonlity)

จำนวนผู้เสียชีวิตลดลงมากในปี ๒๕๕๑ ต่อจากนั้นค่อนข้างคงที่ และมีแนวโน้มค่อยๆ ลดลงตั้งแต่ปี ๒๕๕๗

ลักษณะการก่อเหตุ ส่วนใหญ่จะเป็นการยิง, ระเบิด, การบังคับใช้กฎหมาย และอื่นๆ ตามลำดับ

๒. ศึกษาปัญหา และอุปสรรค และแนวทางในการสนับสนุนการแก้ไข ปัญหาการก่อเหตุรุนแรงใน จชต. (วัตถุประสงค์ฯ ๒ และ ๓)

จากการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหา จชต. จำนวน ๑๐ ท่าน พบว่ามีปัญหาข้อขัดข้อง และอุปสรรค และแนวทางในการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาการก่อเหตุรุนแรงใน จชต.

ในการสัมภาษณ์เชิงลึก จะใช้คำถามปลายเปิด จำนวน ๒ คำถาม เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลสำคัญ (Key Information) ในมิติของปัญหาข้อขัดข้อง และแนวทางสนับสนุนเพื่อแก้ไขปัญหาเหล่านั้น โดยคำถามปลายเปิดทั้ง ๒ คำถาม มีรายละเอียดดังนี้

๒.๑ ในฐานะที่ท่านมีประสบการณ์ในการดำเนินการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในจชต. ท่านคิดว่าอะไรคือปัญหาข้อขัดข้องที่มีนัยสำคัญต่อประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการในการแก้ไขปัญหา จชต. ตามคำสั่ง คสช. ที่ ๙๘/๒๕๕๗ เรื่องการจัดตั้ง สล.คปต. และ คำสั่ง ที่ คสช. ๕๗/๒๕๕๙ เรื่อง การปรับปรุงการบริหารเพื่อแก้ไขปัญหา จชต.

๒.๒ จากปัญหาข้อขัดข้องในข้อ ๑ ท่านคิดว่าจะสามารถกำหนดแนวทางการสนับสนุนอะไรที่นอกเหนือไปจากแนวทางสนับสนุนที่มีอยู่ในปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ให้กับ ยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติฯ ในข้อ ๑ ได้อย่างมีนัยสำคัญ

ตามกรอบนโยบายสาธารณะ ที่มีนัยสำคัญต่อความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาการก่อเหตุรุนแรงใน จชต.จำนวน ๔ กลุ่ม ได้แก่ ๑. ด้านการจัดทำนโยบายสาธารณะ ๓ ปัญหา และ ๓ แนวทางในการแก้ไข๒. ด้านการจัดทำแผนงานโครงการ ๓ ปัญหา และ ๕ แนวทางในการแก้ไข, ๓. ด้านการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ ๘ ปัญหา และ ๗ แนวทางในการแก้ไข และ ด้านการติดตามและประเมินผล ๑ ปัญหา และ ๑ แนวทางในการแก้ไขดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ลำดับ	ปัญหา	แนวทางสนับสนุนเพื่อแก้ไขปัญหา
๑	การจัดทำนโยบายสาธารณะ (Formulation)	
๑.๑	อาจจะมีการความไม่สอดคล้องระหว่างงานด้านการพัฒนา กับ งานด้านความมั่นคง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายในการแก้ไขปัญหา	รัฐบาลใหม่ควรกำหนดองค์กรที่รับผิดชอบในการบูรณาการการแก้ไข ปัญหาที่ทำหน้าที่เช่นเดียวกับ คปต. ใน

ลำดับ	ปัญหา	แนวทางสนับสนุนเพื่อแก้ไขปัญหา
	จชต. หลังมีรัฐบาลใหม่	ปัจจุบัน และ ยึดถือยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคง ตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี
๑.๒	กฎหมายที่ใช้อยู่ในพื้นที่ยังไม่ครอบคลุมในการ แก้ไขปัญหาได้อย่างสมบูรณ์	ปรับปรุงกฎหมายพิเศษที่มีอยู่เดิมให้ สอดคล้องกับบริบทปัจจุบัน
๑.๓	กลุ่มผู้เห็นต่างจากรัฐ ที่พักอาศัยในต่างประเทศ ยังมีอิทธิพล และชี้้นำในเวทีต่างประเทศ	แสวงหาความร่วมมือกับประชาคม อาเซียน และองค์กรระหว่างประเทศ (IGOs) โดยกำหนดภัยคุกคามร่วมใน ระดับภูมิภาค และสร้างความร่วมมือทั้ง ในระดับทวิภาคี และระดับพหุภาคี
๒	การจัดทำแผนงานโครงการ (Adaption)	
๒.๑	การจัดระเบียบ/สกัดกั้นพื้นที่ชายแดนยังไม่เต็ม รูปแบบ	ปรับปรุงการจัดระเบียบพื้นที่ชายแดน/ สกัดกั้น ให้เต็มรูปแบบ ด้วยการจัดการ ให้เหมาะสมกับบริบทในแต่ละพื้นที่ สร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อน บ้านอย่างจริงจัง
๒.๒	การพัฒนาด้านการศึกษายังเป็นการพัฒนาที่ไม่ ทั่วถึง และเหมาะสมกับบริบททางสังคม	การพัฒนาทางการศึกษาต้องเกื้อกูลทั้ง งานด้านความมั่นคง และด้านการ พัฒนา ด้วยการจัดการให้เหมาะสมกับ บริบทในแต่ละพื้นที่ ยกระดับการศึกษาให้มีมาตรฐานไม่ นี อ ย ก ว ่า า ในภูมิภาคทั้งสายสามัญ และสาย วิชาชีพ
๒.๓	จำนวนแผนงานโครงการ (ปริมาณงาน) ทั้งด้าน การพัฒนา และด้านความมั่นคงสูงมาก ไม่ สอดคล้องจำนวนเจ้าหน้าที่ที่มี ส่งผลให้เกิด สภาวะ Work load	ข้อมูลจากการประเมินผลมาเป็นข้อมูล ย้อนกลับในการปรับปรุงการจัดทำ แผนงานโครงการ
๓	การแปลงแผนสู่การปฏิบัติ (Implementation)	

ลำดับ	ปัญหา	แนวทางสนับสนุนเพื่อแก้ไขปัญหา
๓.๑	ประสิทธิภาพในการควบคุม และกำกับดูแลของผู้บริหารระดับสูงไม่ดีนัก เนื่องจากมี ปริมาณงานในความรับผิดชอบมากเกินไป อีกทั้งยังขาดประสบการณ์ในการทำงานในลักษณะบูรณาการ	การพัฒนาสัมพันธวิธีระหว่างผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ในแต่ละระดับ จัดตั้งสถาบัน หรือ ศูนย์ การฝึก ม า ต ร ฐ า น ที่ตอบสนอง ภารกิจ การแก้ไขปัญหา จ ช ต . ทั้งด้านการพัฒนา และด้านความมั่นคง
๓.๒	มีข้อจำกัดค่อนข้างมากในเรื่องการประสานงาน และการบริหารจัดการ ระหว่างส่วนกลาง และระดับพื้นที่	การบริหารจัดการความรู้
๓.๓	ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ที่มีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ทำให้เกิดความไม่ต่อเนื่องในการปฏิบัติ ส่งผลให้ ความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพ	
๓.๔	ประชาชนยังขาดการมีส่วนร่วมในการป้องกัน แก้ไขปัญหาจากการใช้ความรุนแรงมาสู่แนวทางสันติวิธี	การเปิดโอกาส และส่งเสริมให้องค์กรภาคประชาชนสังคมเข้ามามีส่วนร่วมให้มากขึ้น
๓.๕	การบิดเบือนข้อมูลของแนวร่วมกลุ่มผู้เห็นต่างจากรัฐ เพื่อโฆษณาชวนเชื่อ สร้างผลกระทบเชิงลบต่อการดำเนินการของรัฐบาล	เสริมสร้างความพร้อม และเพิ่มประสิทธิภาพกำลังประจำถิ่น และกำลังประชาชน
๓.๖	การแสวงหาผลประโยชน์ของนักการเมืองบางกลุ่ม	แสวงหาความร่วมมือกับประชาคมอาเซียน และองค์กรระหว่างประเทศ
๓.๗	กลุ่มองค์กรระหว่างประเทศ (IGOs) และ กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) พัฒนาศักยภาพเครือข่ายการทำงานทั้งในระดับพื้นที่ จชต. และพื้นที่ขัดแย้งอื่นๆ	(IGOs) โดยกำหนดภัยคุกคามร่วมในระดับภูมิภาค และสร้างความร่วมมือทั้งในระดับทวิภาคี และระดับพหุภาคี ขยายผลพัฒนาตามแนวทางโครงการเมืองต้นแบบฯ ให้ครอบคลุมพื้นที่ จชต.
๓.๘	กลุ่มขบวนการแทรกซึมเข้าเป็นผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องถื่น และผู้นำด้านศาสนา ชี้นำคนในพื้นที่	
๔	การติดตาม และประเมินผล (Evaluation)	

ลำดับ	ปัญหา	แนวทางสนับสนุนเพื่อแก้ไขปัญหา
๔.๑	การประเมินผลยังไม่เป็นระบบ และขาดความต่อเนื่อง	ประเมินผลอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑.๑ รัฐบาลใหม่ควรกำหนดองค์กรที่รับผิดชอบในการบูรณาการการแก้ไขปัญหาที่ทำหน้าที่เช่นเดียวกับ คปต. ในปัจจุบัน และ ยึดถือยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

๑.๒ จำเป็นจะต้องปรับปรุงกฎหมายพิเศษที่มีอยู่เดิมให้สอดคล้องกับบริบทปัจจุบัน

๑.๓ เร่งแสวงหาความร่วมมือกับประชาคมอาเซียน และองค์กรระหว่างประเทศ (IGOs) โดยกำหนดภัยคุกคามร่วมในระดับภูมิภาค และสร้างความร่วมมือทั้งในระดับทวิภาคี และระดับพหุภาคี

๒. ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติ

๒.๑ ปรับปรุงการจัดระเบียบพื้นที่ชายแดน/สกัดกั้นให้เต็มรูปแบบด้วยการจัดการให้เหมาะสมกับบริบทในแต่ละพื้นที่

๒.๒ สร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างจริงจัง

๒.๓ พัฒนาด้านการศึกษาต้องเกื้อกูลทั้งงานด้านความมั่นคง และด้านการพัฒนา ด้วยการจัดการให้เหมาะสมกับบริบทในแต่ละพื้นที่

๒.๔ ยกกระดับการศึกษาให้มีมาตรฐานไม่น้อยกว่าในภูมิภาคทั้งสายสามัญ และสายวิชาชีพ

๒.๕ พัฒนาสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ในแต่ละระดับ

๒.๖ จัดตั้งสถาบัน หรือ ศูนย์การฝึกมาตรฐาน ที่ตอบสนอง ภารกิจ การแก้ไขปัญหา จตต. ทั้งด้านการพัฒนา และด้านความมั่นคง

๒.๗ บริหารจัดการความรู้ เพื่อให้บุคลากรที่มาปฏิบัติงานใหม่ สามารถต่อยอดงานได้จากบุคลากรที่จบภารกิจ

๓. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ส่งเสริมให้มีการวิจัยเจาะลึกลงไปในแต่ละมิติของกระบวนการนโยบายสาธารณะ
ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหายาเสพติด. เพื่อให้ได้ข้อมูลในรายละเอียดมากขึ้น ซึ่งจะทำให้สามารถ
ปรับปรุงกระบวนการนโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหายาเสพติด. ให้ตอบสนองต่อ
วิสัยทัศน์ด้านความมั่นคงของ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี